

Howard P. Lovecraft



**Horror!**

# Barva z kosmu

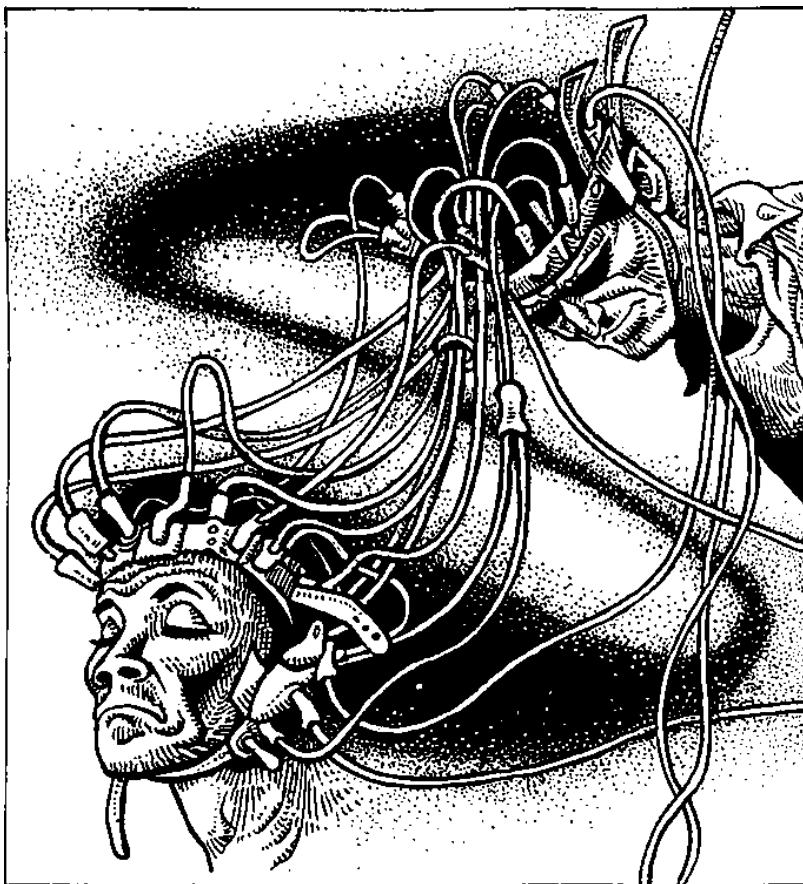
a jiné horrory

**Howard Phillips Lovecraft**

# **Barva z kosmu**

a jiné horrory

KRESBY  
KAJA  
SAUBK





copyright (c) ZLATÝ KŮŇ, Praha, 1990

ilustrace (c) Kája Saudek, 1990 z anglických originálů:

*Beyond the Wall of Sleep*

přeložil (c) Zdeněk Lyčka, 1990

*The Doom that Came to Sarnath*

přeložil (c) František Jungwirth, 1990

*Celephais*

přeložil (c) Zdeněk Lyčka, 1990

*From Beyond*

přeložil (c) František Jungwirth, 1990

*The Terrible Old Man*

přeložil (c) František Jungwirth, 1970, 1990

*The Quest of Iranon*

přeložil (c) Zdeněk Lyčka, 1990

upravila (c) Jarmila Emmerová, 1990

*The Shunned House*

přeložila (c) Michaela Ponocná, 1990

*The Colour Out of Space*

přeložil (c) František Jungwirth, 1990

*The Street*

přeložil (c) František Jungwirth, 1990

ISBN 80-85304-07-4



## Za stěnou spánku

Častokrát jsem si položil otázku, zda se většina lidí alespoň občas pozastaví nad nesmírným významem některých snů a nad tajemným světem, do něhož patří. Zatímco větší část našich nočních vizí jsou zřejmě pouze mdlé a fantastické odrazy našich zážitků z doby bdění – v rozporu s Freudem a jeho dětinským symbolismem – pořád zde ještě něco zbývá, něco, co svým nadpozemským a éterickým charakterem nepřipouští obvyklé vysvětlení a svým mlhavě vzrušujícím a zneklidňujícím účinkem přináší případné minutové záblesky vědomí do sféry duchovní existence neméně důležité než fyzický život, a přesto od tohoto života oddělené téměř nepřekonatelnou bariérou. Na základě svých zkušeností vůbec nepochybuji o tom, že člověk při ztrátě pozemského vědomí žije opravdu jiným, netělesným životem, velice odlišným od života, který známe, životem, z něhož po probuzení zůstanou pouze nepatrné a zcela nezřetelné vzpomínky. Z těchto zastřených a zlomkovitých vzpomínek můžeme mnohé vyvodit, ale velice málo dokázat. Můžeme se domnívat, že život, hmota a vitalita, jak je známe na Zemi, nemusí být ve snech neměnné; a že čas a prostor neexistují v té formě, jak je chápé naše bdělé já. Někdy si myslím, že tento méně materiální život je naším skutečnějším životem a že naše bezvýznamná existence na zeměkouli, sestávající ze země a vody, je vlastně druhotným či pouze zdánlivým jevem.

Jednoho odpoledne v zimě na přelomu let 1900-1901 jsem se právě nechával unášet mladickými představami tohoto druhu, když do státního psychiatrického ústavu, ve kterém jsem sloužil jako ordinář, přivezli muže, jehož případ mne od té doby neustále pronásleduje. V dokumentaci byl uveden pod jménem Joe Slater či Slaader a vypadal jako typický obyvatel oblasti Catskillských hor – jeden z těch zvláštních, odpudivých potomků primitivních koloniálních zemědělských rodin, které následkem téměř třistaleté izolace v horských usedlostech polozapomenutého venkova podlehly jakési barbarské degeneraci, místo aby se rozvíjely jako jejich šťastnější usazení bratři v hustě osídlených oblastech. Mezi těmito podivnými lidmi, kteří jsou přesným protějškem úpadkové „bílé spodiny“ na Jihu, neplatí zákon ani morálka a jejich všeobecná duševní úroveň je zřejmě nižší než úroveň jakékoliv jiné skupiny původních Američanů.

Joe Slater přišel do ústavu pod ostrážitým dozorem čtyř státních policistů a byl označen za velice nebezpečného jedince. Když jsem ho poprvé spatřil,

žádný důkaz svých nebezpečných schopností nepředvedl. I když byl spíše vyšší než střední postavy a poněkud podsaditějšího typu, bledá, ospalá modř jeho úzkých vodnatých očí, řídký, zanedbaný a nikdy neholený žlutý plnovous a apaticky pokleslý dolní ret mu dodávaly absurdní výraz nevinné přihlouplosti. Nikdo nevěděl, kolik je mu let, neboť u lidí jeho druhu neexistují žádné rodinné záznamy ani stálé rodinné svazky; ale protože měl vpředu na hlavě pleš a měl zkažené zuby, vrchní lékař zapsal, že mu je asi čtyřicet.

Z lékařských a soudních spisů jsme se dozvěděli vše, co jsme k jeho případu potřebovali; tento muž, tulák, lovec a traper, byl v očích svých primitivních společníků odjakživa považován za podivína. V noci obvykle spával déle, než bylo běžné, a když se probudil, hovořil často o neznámých věcech, a to tak prapodivným způsobem, že dokázal vyvolat strach i v srdcích lidí bez fantazie. Jeho jazyk nebyl nikterak neobvyklý, neboť nikdy nemluvil jinak než vulgárním nářečím svého okolí; intonace a ráz jeho projevu však dosahovaly takové záhadné divokosti, že ho nikdo nedokázal poslouchat bez obav. On sám býval obvykle stejně vyděšený a zmatený jako jeho posluchači a hodinu po probuzení zapomněl všechno, co říkal, nebo alespoň všechno, co ho přimělo k tomu, že to říkal, a znovu upadl do tupého a celkem vzato roztomilého normálního stavu jako každý jiný horal.

Čím byl Slater starší, tím bylo jeho ranní blouznění častější a intenzivnější; asi měsíc před jeho příchodem do ústavu se stala ona strašlivá tragédie, kvůli níž ho zavřeli. Jednoho dne kolem poledne, po hlubokém spánku, zahájeném den předtím asi v pět hodin odpoledne deliriem z whisky, se náhle probudil, vydávaje ze sebe tak děsný a nelidský jekot, až přiběhlo několik sousedů k jeho chatrči – zavšivenému brlohu, ve kterém žil s rodinou, stejně nepopsatelnou jako on sám. Vyběhl do sněhu, rozhodil ruce a začal vyskakovat do výše; vykřikoval v té chvíli své odhodlání dostat se do jakéhosi „velikého, obrovského srubu se zářící střechou, stěnami a podlahou a hlasitou hudbou přicházející z dále“. Dva muži střední postavy se ho pokusili zkrotit, avšak rval se jako zuřivý šílenec a stále přitom vykřikoval své přání a že prý chce najít a zabít jistou „věc, která září, chvěje se a směje se“. Nakonec, poté, co na chvíli jednoho z mužů, kteří mu bránili v pohybu, srazil náhlým úderem k zemi, vrhl se v šíleném záchvatu krvežíznivosti na toho druhého, s ďábelským řevem, že „vyskočí vysoko do vzduchu a spálí všechno, co se mu postaví do cesty“.

Rodina a sousedé se nyní v panice rozprchli, a když se ti odvážnější z nich vrátili, Slater byl pryč a na místě zbyla jakási nepopsatelná beztvará hmota, která byla ani ne před hodinou živým člověkem. Nikdo z horalů se Slatera neopovážil pronásledovat a je pravděpodobné, že by uvítali, kdyby venku zmrzl; když však o několik dní později uslyšeli ze vzdálené rokle jeho výkřiky, uvědomili si, že se mu nějakým způsobem podařilo přežít a že ho tak či onak budou muset odstranit. Byla vytvořena ozbrojená pátrací skupina, z níž se stal (ať už jejím původním záměrem bylo cokoli) šerifův policejní oddíl, neboť jeden z málo populárních státních policistů náhodou pátrače spatřil, položil jim několik otázek a nakonec se k nim přidal.

Třetího dne Slatera našli v bezvědomí v jednom vykotlaném stromu a odvezli ho do nejbližší věznice, kde ho – jakmile přišel k sobě – vyšetřili soudní psychiatři z Albany. Těmto lidem Slater vyprávěl prostý příběh. Řekl, že jednoho dne vypil velké množství alkoholu, a když zapadlo slunce, šel spát. Probudil se se zkrvavenýma rukama ve sněhu před svou chatrčí a u nohou mu ležela znetvořená mrtvola jeho souseda Petera Sladera. Naplněn hrůzou utekl do lesa, v neurčité snaze uniknout výjevu, který byl jistě jeho zločinem. Zdálo se, že ničeho dalšího si není vědom, a ani odborný výslech jeho vyšetřovatelů nepřinesl žádný údaj navíc.

Té noci spal Slater klidně a druhý den ráno se probudil bez jakýchkoliv příznaků kromě jisté změny výrazu. Doktor Barnard, který pacienta sledoval, měl pocit, že se v jeho bleděmodrých očích objevil podivný záblesk a v ochablých rtech sotva postřehnutelné napětí jako při inteligentním uvažování. Ale když se ho na to zeptal, Slater znovu upadl do obvyklé bezmyšlenkovosti horala a pouze opakoval, co již řekl den předtím.

Třetí den ráno dostal první duševní záchvat. Nejprve jevil známky neklidu ve spánku; pak ho posedla taková zuřivost, že bylo zapotřebí společného úsilí čtyř mužů, než se podařilo nasadit mu svěrací kazajku. Soudní psychiatři velice pozorně naslouchali jeho slovům, neboť jejich zvědavost byla vybičována na nejvyšší míru sugestivními, leč většinou protiřečícími si a nesouvislými příběhy o jeho rodině a sousedech. Slater blouznil skoro patnáct minut – blábolil svým zálesáckým dialektem o zelených světelných palácích, vesmírných oceánech, podivné hudbě a přízračných horách a údolích. Ale nejvíc hovořil o jakési tajemné zářící bytosti, která se třásla, chechtala a vysmívala se mu. Ta obrovská neurčitá bytost mu zřejmě strašlivě ublížila; jeho největším přáním bylo zabít ji a triumfálně se jí tak pomstít. Aby ji dostihl, vzlétne prý do propasti prázdnoty a *spálí* každou

překážku, která se mu postaví do cesty. Tak hovořil, dokud neskončil, jako když utne. Šílený žár v jeho očích pohasl a Slater se nechápavě podíval na své vyšetřovatele a zeptal se, proč ho svázali. Dr. Barnard uvolnil kožené popruhy a znovu je utáhl až večer, kdy se mu podařilo Slatera přesvědčit, aby si je nechal nasadit ze své vlastní vůle, pro své dobro. Slater nyní připustil, že občas divně mluví, ačkoliv neví proč.

Do týdne se objevily další dva záchvaty, ale doktoři se z nich mnoho nedozvěděli. Důkladně se zamýšleli nad *zdrojem* Slaterových vizí; vzhledem k tomu, že neuměl číst ani psát a patrně nikdy neslyšel žádnou pověst či pohádku, jeho úžasná představivost se zcela vymykala chápání. Bylo naprosto zřejmé, že jeho vize nemohou pocházet z žádného známého mýtu ani románu, protože ten nešťastný blázen se vyjadřoval pouze svým vlastním primitivním způsobem. Blouznil o věcech, kterým nerozuměl a které neuměl vysvětlit; o věcech, které prý zažil, ale o kterých se nemohl dozvědět prostřednictvím žádného normálního souvislého vyprávění. Soudní psychiatři se brzy shodli na tom, že zdrojem choroby jsou abnormální sny – sny tak živé, že mohou po nějakou dobu zcela dominovat nad bdělou myslí onoho v podstatě méněcenného člověka. Slater byl s patřičnými formalitami postaven před soud za vraždu, pro nesvéprávnost zproštěn viny a předán ústavu, v němž jsem já zastával tak důstojnou funkci.

Už jsem se zmínil o tom, že neustále uvažuji o snovém životě, a z toho můžete usoudit, s jakou dychtivostí jsem se oddal studiu našeho nového pacienta, hned jak jsem se dopodrobna seznámil s okolnostmi jeho případu. Zřejmě ve mně vycítil jistou míru přátelství, pramenícího nepochybně ze zájmu, který jsem nedokázal skrývat, a ze zdvořilosti, se kterou jsem mu kladl otázky. Ne že by mne poznával během svých záchvatů, kdy jsem bez dechu hltal jeho zmatené, ale kosmické slovní obrazy, avšak poznával mne, když byl v klidu. Seděl u zamřížovaného okna, pletl košíky ze slámy a vrbového proutí a možná se trápil touhou po svobodě v horách, ze které se už nemohl těšit. Jeho rodina ho nikdy nepřišla navštívit; pravděpodobně si našla jinou dočasnou hlavu, jak bylo u primitivních horalů zvykem.

Postupně jsem nad šílenými, fantastickými představami Joa Slatera stále více žasl. Ten muž byl sám o sobě na žalostně nízké duševní i vyjadřovací úrovni, ale jeho zářící, titánské vize, i když popisované barbarským, nesouvislým žargonem, byly nepochybně něčím, co mohl vymyslet jen vynikající nebo výjimečně nadaný mozek. Často jsem se v duchu ptal, jak může netečná představivost degenerovaného obyvatele Catskillu vykouzlit



vize, jejichž pouhé vědomí vyžaduje skrytou jiskru génia. Jak může přihloupý zálesák vůbec pomyslet na ty jiskřivé říše božského jasu a prostoru, o kterých Slater blábolil v zuřivém deliriu? Stále více a více jsem byl přesvědčen, že v tom zuboženém člověku, jenž se choulí přede mnou, leží neuspořádané jádro něčeho, co přesahuje mé chápání; něčeho, co je nekonečně vzdáleno chápání mých lékařských a vědeckých kolegů s většími zkušenostmi, ale menší představivostí.

Ale přesto jsem z toho muže nemohl vytáhnout nic určitého. Výsledkem celého mého pátrání bylo vědomí, že Slater se toulal či proplouval v jakémsi polotělesném snovém životě zářivými, fantastickými údolími, loukami, zahradami, městy a paláci světla v nezměrném, člověku neznámém světě; v tomto světě nebyl rolníkem ani primitivem, ale důležitou bytostí plnou života, pohyboval se pyšně a vladařsky a byl podroben pouze jistému smrtelnému nepříteli, což byla zřejmě bytost viditelná, ale éterická, a která zřejmě nebyla podobná člověku, protože Slater o ní nikdy nehovořil jako o *člověku*, nýbrž pouze jako o *věci*. Tato *věc* Slaterovi nějak strašlivě ublížila, ale nikdo nevěděl jak, a maniak (byl-li to maniak) prahl po pomstě.

Ze způsobu, jakým Slater narážel na jejich vzájemné styky, jsem usoudil, že byl s tou svítící *věcí* na stejné úrovni; že v jeho snové existenci i on sám je svítící *věcí* stejného druhu jako jeho nepřítel. Slater tento dojem potvrzoval častými zmínkami o *létání prostorem a spálení* všeho, co se mu postavilo do cesty. Ačkoliv tyto představy byly vyjádřeny prostými, zcela nevhodnými slovy, došel jsem díky nim k závěru, že pokud snový svět skutečně existuje, myšlenky se v něm nepřenášejí prostřednictvím mluvené řeči. Možná, že snová duše, obývající toto podřízené tělo, se zoufale snaží vyjádřit věci, které jednoduchý, koktavý a hloupý jazyk není schopen vyslovit. Možná, že jsem se střetl s intelektuálními emanacemi, které by mi onu záhadu objasnily, jen kdybych pochopil, jak je odhalit a číst. Starším lékařům jsem nic neřekl, protože střední věk je skeptický, cynický a neochotný přijímat nové myšlenky. Kromě toho mne ředitel ústavu nedávno svým otcovským způsobem varoval, že prý jsem přepracovaný a potřebuji si duševně odpočinout.

Už dlouho jsem byl přesvědčen, že lidská myšlenka se v podstatě skládá z atomového či molekulárního pohybu, který se může přeměnit v éterické vlny či zářivou energii jako teplo, světlo a elektřina. Toto přesvědčení mne brzy dovedlo k úvahám o možnosti telepatie nebo mentální komunikace pomocí vhodného přístroje, a ještě jako student jsem zhotovil soubor vysílacích a

přijímacích přístrojů, připomínajících těžkopádná zařízení používaná v bezdrátové telegrafii v zaostalém období před vynálezem rádia. S jedním kolegou jsem tyto přístroje vyzkoušel, ale nedosáhli jsme žádných výsledků, a tak jsem je spolu s dalším vědeckým harampádím brzy odložil stranou pro strýčka Příhodu.

Nyní, veden nesmírnou touhou proniknout do snového života Joa Slatera, jsem přístroje znovu vyhledal a několik dní je spravoval. Když byly opět smontovány, využil jsem každé příležitosti, abych je vyzkoušel. Kdykoliv Slater dostal záchvat zuřivosti, přiložil jsem k jeho čelu vysílač a ke svému přijímači, přičemž jsem neustále jemně ladil různé předpokládané vlnové délky intelektuální energie. Měl jsem jen matnou představu o tom, jakým způsobem myšlenkové vjemy – pokud budou úspěšně přeneseny – vyvolají v mém mozku inteligentní odpověď, ale byl jsem si jist, že je budu schopen určit a vysvětlit. Proto jsem v pokusech pokračoval, ale nikomu jsem neobjasnil jejich podstatu.

Stalo se to jednadvacátého února 1901. Když se po všech těch letech ohlížím zpět, uvědomuji si, jak to vypadá nepřírozeně, a občas se sám sebe ptám, zda starý doktor Fenton neměl pravdu, když všechno připsal na vrub mé vybičované představivosti. Vzpomínám si, že mi velmi trpělivě a laskavě naslouchal, když jsem mu to vyprávěl, ale potom mi dal prášek na uklidnění a zařídil mi půlroční dovolenou, na kterou jsem odjel následující týden.

Té osudné noci jsem byl silně rozrušen a zmaten, protože navzdory skvělé péči, které se mu dostávalo, Joe Slater nepochybně umíral. Možná, že postrádal svobodný život v horách, možná, že jeho mozek se vzhledem k jeho dosti netečnému tělu příliš rozbouřil; tak či tak, plamínek života v jeho těle skomíral. Slater byl malátný, a když se setmělo, upadl do neklidného spánku.

Nenatáhl jsem mu svěrací kazajku, jak bylo zvykem, když spal, protože jsem viděl, že je příliš slabý, než aby byl nebezpečný, i kdyby se před smrtí ještě jednou v duševním pomatení probudil. Umístil jsem však na jeho a na svou hlavu oba dva konce svého kosmického „rádia“, nevzdávaje se naděje na první a poslední zprávu ze světa snů v tom krátkém čase který zbýval. V cele byl s námi jeden ošetřovatel průměrného intelektu, který nechápal účel přístroje a ani ho nenapadlo plést se do mých záměrů. S přibývajícemi hodinami jsem viděl, jak mu těžce klesá hlava a on usíná, ale nerušil jsem ho. Ukolébán rytmickým oddechováním zdravého a umírajícího muže jsem o chvíli později usnul i já.

Probudila mne zvláštní, lyrická melodie. Všude kolem zněly vášnivé akordy, vibrace a harmonické extáze a před mým okouzleným zrakem propuklo ohromující představení dokonalé krásy. Kolem místa, kde jsem se jakoby vznášel ve vzduchu, zářivě planuly zdi, sloupy a architrávy z živého ohně a vyrůstaly nahoru do nekonečně vysokého klenutého dómu nepopsatelné nádhery. Do této přehlídky honosné velkoleposti se mísily – či spíše ji tu a tam v kaleidoskopickém víření nahrazovaly – letmé pohledy na rozlehlé pláně a půvabná údolí, vysoké hory a lákavé jeskyně, honosící se všemi půvabnými doplňky scenérie, které mé okouzlené oči mohly vstřebat, ale všechno bylo stvořeno z nějaké zářivé, éterické, tvárné entity, která v sobě obsahovala stejné množství ducha jako hmoty. Uvědomil jsem si, že klíč k těmto kouzelným proměnám se nachází v mém vlastním mozku, protože každý pohled, který se mi naskytl, byl právě tím pohledem, který si má nestálá mysl nejvíce přála spatřit. Uprostřed této elysejské říše jsem se necítil jako cizinec, neboť všechny pohledy a zvuky mi byly známé; přesně jako tomu bylo po nesčetné aeony věčnosti předtím a bude po stejné aeony věčnosti budoucí.

Pak ke mně připlula zářivá aura mého světelného bratra a vedla se mnou rozhovor, duše s duší, s tichou a dokonalou výměnou myšlenek. Ta hodina byla hodinou blížícího se triumfu; cožpak můj druh konečně neunikl z ponižujícího, opakujícího se pouta? Neunikl snad navždy a nechystal se pronásledovat svého prokletého utlačovatele až do nejzazších polí éteru, aby na něm mohl vykonat planoucí kosmickou pomstu, která otřese sférami? Chvíli jsme takto pluli, ale pak jsem si začal uvědomovat, že předměty kolem nás blednou a pohasínají, jako by mne nějaká síla volala zpět na Zem – kam se mi vůbec nechtělo. Útvar vedle mne zřejmě také pocítil změnu, protože se snažil svoji řeč postupně ukončit a chystal se opustit scénu; rozplýval se mi před očima o něco pomaleji než ostatní předměty. Vyměnili jsme si ještě několik myšlenek a já jsem věděl, že můj zářivý druh a já jsme byli povoláni zpět do područí, ačkoliv můj světelný bratr již naposled. Již brzy, za necelou hodinu, odhodí můj druh ubohou pozemskou skořápku a bude svobodný, aby mohl pronásledovat utlačovatele po Mléčné dráze a okolních hvězdách až na samé hranice nekonečna.

Hluboký otřes odděluje mé poslední dojmy z rozplývající se světelné scenérie od náhlého, poněkud zahanbeného procitnutí; narovnal jsem se v židli a spatřil, jak se umírající na lůžku pomalu pohybuje. Joe Slater se vskutku probouzel, i když pravděpodobně naposled. Když jsem se podíval

pozorněji, spatřil jsem na jeho bledých tvářích barevné skvrny, které tam nikdy předtím nebyly. I rty vypadaly neobvykle, byly pevně sevřené, jakoby silou pevnějšího charakteru, než měl Slater. Obličej byl stále strnulejší a hlava se zavřenýma očima se neklidně otáčela.

Nevzbudil jsem spícího ošetřovatele, ale znovu jsem upevnil mírně sesunutou čelenku svého telepatického „rádia“, abych zachytil vzkaz na rozloučenou, který snad spící bude chtít předat. Hlava se náhle otočila přímo ke mně, oči se otevřely a já jsem v němém úžasu zíral na to, co bylo přede mnou. Muž, který býval Joem Slaterem, prostáčkem z Catskillu, na mne hleděl párem zářivých, pronikavých očí, jejichž modř se jakoby mírně prohloubila. V tom pohledu nebyla posedlost ani degenerovanost, a já jsem mimo veškerou pochybnost cítil, že vidím tvář, za níž se skrývá aktivní mozek vyššího řádu.

V tom okamžiku si můj mozek uvědomil, že na něj působí nějaký stálý vnější vliv. Zavřel jsem oči, abych hlouběji soustředil své myšlenky, a byl jsem odměněn jistotou, že *duchovní poselství, které jsem tak dlouho hledal, konečně přichází*. Každá předaná myšlenka se rychle formovala v mé mysli, a přestože nebylo vlastně použito žádného jazyka, má vrozená schopnost spojování představ a pojmů byla tak veliká, až se mi zdálo, že toto poselství ke mně přichází v obyčejné angličtině.

„*Joe Slater je mrtev*,“ promluvil ze světa za stěnou spánku hlas, při němž tuhla v žilách krev. V podivném děsu jsem otevřel oči a pohlédl na lůžko umírajícího, ale modré oči se stále klidně dívaly a tvář byla pořád oživena inteligentním výrazem. „Je lepší, že zemřel, protože nebyl schopen unést aktivní intelekt kosmické entity. Jeho hrubé tělo nebylo schopno podstoupit potřebné vzájemné přizpůsobení éterického a planetárního života. Byl příliš moc zvířetem a příliš málo člověkem; díky jeho nedokonalosti jsi mne objevil, protože kosmické a planetární bytosti by se správně nikdy neměly setkat. Utrpení a ustavičné věznění trvalo čtyřicet dva vašich pozemských let.

Jsem takovou entitou, jakou se stáváš i ty ve svobodném bezesném spánku. Jsem tvůj světelný bratr a proplovám s tebou zářivými údolími. Není mi dovoleno, abych rozlišoval mezi tvým bdělým pozemským já a tvým skutečným já, ale všichni jsme tuláci rozlehlých prostorů a cestovatelé mnoha věky. Napřesrok mohu přebývat v Egyptě, kterému říkáte Starý, nebo v kruté říši Tsan Chan, která bude nastolena za tři tisíce let. My dva jsme spolu odletěli do světů, jež se otáčejí kolem rudého Arkturu, a přebývali jsme v tělech hmyzích filozofů, kteří pyšně lezou po čtvrtém měsíci Jupiteru.

Jak málo ví pozemské já o životě a jeho šíři! Vskutku, jak málo by mělo vědět, pro svůj vlastní klid!

O utlačovateli nemohu mluvit. Vy pozemšťané bezděky cítíte jeho vzdálenou přítomnost – vy, kteří jste nevědomky povrchně pojmenovali to blikající světélko *Algolem – Ďáblovou hvězdou*. Marně jsem se po celé věky snažil utlačovatele porazit – byl jsem zadržován břemenem těla. Dnes večer odcházím jako Nemesis, chystající se na spravedlivou a plamenně převratnou pomstu. *Spatříš mne na obloze poblíž Ďáblovy hvězdy*.

Už nemohu déle mluvit, protože tělo Joa Slatera chladne a tuhne a hrubý mozek přestává vibrovat podle mého přání. Na této planetě jsi byl mým jediným přítelem – jedinou duší, která mne tušila a hledala v odpudivém těle, ležícím na tomto lůžku. Znovu se setkáme – snad v zářících mlhovinách Orionova meče, snad na pusté pláni prehistorické Asie, snad v zapomenutých snech dnešní noci, snad v jiné formě za další aeon, až bude rozmetána Sluneční soustava.“

V tomto okamžiku myšlenkové vlny náhle ustaly a bledé oči snícího muže – či mohu říci mrtvého? – začaly nabývat skelného výrazu. Napůl omámen jsem přistoupil k lůžku a nahmatal Slaterovo zápěstí, ale bylo chladné, ztuhlé a bez pulsu. Sinalá tvář ještě více zbledla a tlusté rty se rozevřely a odhalily odporňě vykotlané tesáky primitiva Joa Slatera. Otrásl jsem se, přetáhl přes odporňý obličej pokrývku a vzbudil ošetřovatele. Pak jsem odešel z cely a tiše zamířil do svého pokoje. Nevýslovně jsem toužil po okamžitém spánku, jehož sny si nebudu pamatovat.

A pointa? Který prostý vědecký příběh se může pochlubit takovým řečnickým obratem? Uvedl jsem pouze jisté věci, které se mi zdály být fakty, a nechávám na vás, ať si z nich vyberete, co chcete. Jak už jsem řekl, můj nadřízený, starý doktor Fenton, popírá reálnost všeho, co jsem mu řekl. Přísahá, že jsem se nervově zhroutil a že jsem bezpodmínečně potřeboval dlouhou placenou dovolenou, kterou mi tak velkomyslně udělil. Ujišťuje mne na svou profesionální čest, že Joe Slater byl pouze podřadný paranoik, jehož fantastické představy jistě pocházely z obhroublých povídaček, děděných z pokolení na pokolení, které obíhají i v těch nejúpadkovějších komunitách. Přes všechna doktorova slova nemohu zapomenout na to, co jsem spatřil na obloze noc poté, co Slater zemřel. Abyste si nemysleli, že jsem zaujatý svědek, musí závěrečné svědectví pocházet z jiného pera a snad nahradí pointu, kterou očekáváte. Ocituji doslova následující zprávu o hvězdě *Nova Persei* z díla význačné astronomické autority, profesora Garretta P. Servisse:

„22. února 1901 objevil doktor Anderson z Edinburghu nádhernou novou hvězdu, *nepříliš vzdálenou od Algolu*. Na tomto místě nebyla předtím pozorována žádná hvězda. Během dvaceti čtyř hodin nabyla nova takového jasu, že zastínila Capellu. Asi za jeden či dva týdny viditelně pohasla a během několika měsíců začala být stěží rozeznatelná pouhým okem.“



# Jak bylo zahlazeno město Sarnath

V zemi, jež slově Mnar, nachází se veliké tiché jezero a žádná voda do něj neteče ani odtud nevytéká. Před deseti tisíci lety se na jeho břehu rozkládalo mocné město Sarnath, kterého však již není více.

Vypravuje se, že v pradávných dobách, kdy svět byl mladý, dříve než se sarnathský lid usadil v zemi Mnar, leželo nad jezerem jiné město: šedé kamenné město Ib, staré jako jezero samo a obývané tvory, na něž žalostně velmi bylo hleděti. Vypadali divně a šeredně jako většina stvoření světa stále ještě barbarského. Na hliněných válečcích z Kadatheronu stojí psáno, že jsou zelené barvy jako voda jezera a mlha, kteráž je halí: mají oči vypoulené, retы tlusté a odchlíplé, divné uši a nemají hlas. A dále je psáno, že jedné noci sestoupili v mlžném oparu z měsíce a veliké tiché jezero a šedé kamenné město Ib sestoupily s nimi. Ať tomu je jakkoli, je jisto, že se klaněli modle velikého vodního ještěra Bokruha ze zeleného kamene vytesané a divoce před ní křepčili pokaždé, když měsíc byl v poslední čtvrti. A v papyru z Ilarneku je psáno, že tato stvoření odhalila tajemství ohně, kterýž plápolal při mnoha slavnostních obřadech. Leč písemných zpráv o nich je poskrovnu, neboť lidské pokolení je mladé a ví se jenom málo o tvorech, kteří žili v těch pradávných dobách.

Přešly dlouhé věky, než do země Mnar přitáhl pastýřský lid tmavé pleti se svými ovčími stády a při řece Ai vystavěl na příhodných místech města Thraa, Ilarneku a Kadatheron. A některé z těch kmenů, srdnatější než ostatní, přibýly až na kraj jezera a na místě, kde našly vzácné kovy v zemi, postavily Sarnath.

Nedaleko od šedého kamenného města Ib tyto kočovné kmeny položily základy Sarnathu a vzhledu obyvatel města Ibu se velmi podivovaly. Ale s podivem se smísila i nenávist, neboť přistěhovalci usoudili, že jest ke škodě, aby tito nešlechtní tvorové chodili nočním časem po světě, kterýž patří lidem. I znelíbili se jim podivné sochy v Ibu, z obrovských šedých kamenů tesané, ježto napořád ještě zůstaly na světě i po příchodu člověka; kdy to bylo, to žádný pověděti neumí; snad z té příčiny, že země Mnar je velmi pustá a vzdálená od jiných říší snů i bdění.

A čím déle sarnathský lid patřil na tvory z Ibu, tím víc rostla i jeho nenávist, též proto, že tato stvoření byla slabá a jejich těla, jako rosol měkká, neodolala kamenům ani šípům. A jednoho dne mladí bojovníci s praky, s

kopími a s luky vytáhli proti městu Ib a pobili všechny jeho obyvatele; ta podivná těla odstrkali oštěpy do jezera, rukou se jich nedotknouce. A ježto se jim nelíbili obrovité šedé sochy v Ibu, svrhli je do jezera: velmi se při tom lopotili a divili se, odkud tyto hrubé kameny byly přivezeny, protože v zemi Mnar ani v krajinách sousedních se takové skály nenajdou.

A tak neušetřili nic ze starobylého města Ib, pouze modlu vodního ještěra Bokruha, vytesanou ze zeleného kamene. Mladí bojovníci ji odvěkli, aby jim připomínala vítězství nad starými bohy a tvory obývajícími město Ib a byla znakem jejich vlády nad Mnarem. Ale když byla socha postavena v chrámu, téže noci se přihodilo něco strašného, neboť divná světla bylo vidět nad jezerem a ráno viděli lidé, že modla zmizela a velekněze Taran-Ishe našli mrtvého, jako by byl poražen nevýslovnou hrůzou. Než však zemřel, stačil Taran-Ish chvějící se rukou na chryzolitový oltář nakreslit znak ZÁHUBY.

Po Taran-Ishovi nastoupilo v Sarnathu mnoho dalších veleknězů, ale modla ze zeleného kamene se už nikdy nenašla. A přešlo mnoho století, kdy Sarnath neobyčejně vzkvétal, takže pouze kněží a staré ženy si ještě pamatovali, co vyryl Taran-Ish na chryzolitový oltář. Sarnath spojila karavanní cesta s městem Ilarne a vzácné kovy, dobývané ze země, směňoval za jiné kovy, vzácná sukna, knihy, nástroje pro řemeslníky a rozličné drahocenné zboží, které znají obyvatelé poříčí Ai i sousedních krajů. A tak v Sarnathu rostla vzdělanost, město prospívalo, mohutnělo a kvetlo do krásy. Jeho vítězná vojska si pokořila sousední města a posléze na trůn v Sarnathu zasedli králové vši země Mnar a mnoha okolních krajů.

Velkolepý Sarnath se stal divem světa a chloubou celého lidského pokolení. Město ohrazovala zeď z lesklého mramoru, nalámaného na poušti, tři sta loktů vysoká a sedmdesát pět loktů zšíří, takže nahoře mohly dva válečné vozy projet kolem sebe. Táhl se dobře pět set stadií vůkol, pouze v stranu jezera stála hráz ze zeleného kamene, aby město chránila proti vlnám, které se vysoko vzedmuly kupodivu vždy jednou ročně při oslavách rozvrácení města Ib. Od jezera k branám pro karavany vedlo v Sarnathu padesát ulic a tolikéž je také přetínalo. Byly vydlážděny onyxem, pouze ty, po nichž se ubírali koně, velbloudi a sloni, měly žulovou dlažbu. A u východu každé ulice obrácené na souš byla bronzová brána, lemovaná sochami lvů a slonů, vytesanými z kamene, kterýž lidé už neznají. A domy v Sarnathu z polévaných cihel a chalcedonu měly zdi obehnané zahrady s křišťálovým jezírkem. Byly postaveny s velkým mistrovstvím, neboť podobné domy se v

nižádném jiném městě nenašly, a kupci, kteří přijeli z Thraa a Ilarneku a Kadatheronu, nevycházeli z údivu nad jejich zářícími kopulemi.

Leč ještě předivnější byly paláce a chrámy a zahrady, které kázal postavit dávný král Zokkar. V Thraa ani v Ilarneku ani v Kadathronu se nenajde palác, který by se jim mohl vyrovnat. Byly tak vysoké, že každý, kdo do nich vstoupil, se mohl domnívat, že se nad ním klene obloha; leč když se zapálily pochodně sdělané z dotherské pryskyřice, spatřil návštěvník obrovité nástěnné malby králů a jejich vojsk, tak skvostné, že byl proniknut nadšením a ohromeně na ně zíral. A v těch palácích se nalézalo sloupů bez počtu, všechny z mramoru protkaného žilkami a překrásně vyřezávané. A ve většině paláců byla mozaiková podlaha vykládaná berylem, lapisem lazuli, sardonyxem, karbunkulem a jiným vzácným kamením, takže návštěvník měl dojem, že kráčí po záhonech nádherných květin. A v síních stály umné kašny, z nichž tryskala vonná voda. Ale nad všechny jiné vynikal palác králů Mnaru a krajin sousedních. Na dvou zlatých lvech, vyvýšen mnoho stupňů nad hladkou, lesknoucí se podlahu, spočíval trůn. A ten byl zhotoven z jednoho kusu slonoviny, ač by žádný živý tvor nedovedl povědět, odkud tak veliký kus může pocházet. A v tom paláci bylo také mnoho galerií a amfiteatrů, kde lvi a lidé a sloni spolu zápasili, kdykoliv se to králům uráčilo. A ty amfiteatry byly někdy naplněny vodou přivedenou akvadukty z jezera a tam se pak odehrávaly vzrušující boje nebo zápasy plavců s lítými mořskými zvířaty.

A město Sarnath mělo sedmnáct chrámů s vznosnými věžemi ze světlého mnohobarevného kamene, kterýž nikde jinde neznali. A největší z nich se vypínal do výše jednoho tisíce loktů a v něm přebýval velekněz v nádheře téměř královské. V přebohatě okrášlených síních, rozlehlých jako v paláci, se shromažďovaly zástupy, aby se klaněly Zo-Kalarovi a Tamashovi a Lobonovi, hlavním bohům Sarnathu, jejichž trůny si nezahladily s trůnem panovníka. Modravé kotouče vonného kadidla stoupaly před idoly Zo-Kalara a Tamashe a Lobona, kteří vypadali jako živí, takže každý by přísahal, že to nejsou sochy, ale skuteční vousatí bohové, kteří sedí na trůnech ze slonoviny. A vysoko nahoře ve věži, kam stoupaly nekonečné zirkonové schody, byla komnata, odkud velekněží ve dne hleděli na město a na jeho okolí a na jezero, v nočním čase zase pozorovali tajuplný měsíc a významné hvězdy a planety a jejich odrazy na jezerní hladině. Tu se také konal tajný a starobylý obřad zahánění vodního ještěra Bokruha a stál zde chryzolitový oltář se znakem Záhuby, který vyryl Taran-Ish.

Neméně velkolepé byly zahrady založené dávným králem Zokkarem. Prostíraly se na veliké ploše uprostřed Sarnathu a byly obehnané vysokou zdí. Nad nimi se klenula mohutná skleněná bář, kterou dovnitř pronikalo světlo slunce měsíce a hvězd a planet, když nebe bylo jasné; zářící napodobeniny slunce a měsíce a hvězd a planet, zavěšené na kupoli, osvětlovaly zahradu, když obloha byla zakryta mraky. V létě ji příjemně chladil čerstvý, vonný vánek z větráků, v zimě zas zahradu vyhřívalo skryté topení, takže tu vládlo věčné jaro. Průzračné potoky, překlenuté četnými můstky, tiše šuměly po světlých oblázcích, vinuly se mezi zelenými lučinami a zahradami všemožných barev, tvořily hojné vodopády a jezírka s lekníny. Po vodě pluly bílé labutě a zahrady se ozývaly libozvučným zpěvem vzácných ptáků. Na zelených březích stály besídky, popínala je réva a vonné květy, bylo tu rozmístěno hojné sedátek a laviček z mramoru a porfyru. V četných svatyních nebo chrámcích si mohl návštěvník odpočinout nebo se pomodlit k menším božstvům.

Každoročně se v Sarnathu slavilo výročí zániku města Ibu a v ten den radovánek teklo víno proudem, lidé tančili a zpívali. Vzdal se hold stínům předků, kteří zahubili ony podivné bytosti, tanečníci a loutnisté ověnění růžemi ze Zokkerových zahrad se posmívali těm dávným bytostem a haněli jejich bohy. A král pak obrácený čelem k jezeru proklel kosti mrtvých, pohřbené na jeho dně.

Zpočátku neviděli velekněží tyto oslavy rádi, neboť záhadné zmizení zelené modly a výstrahu, kterou Taran-Ish zanechal na chryzolitovém oltáři, než zemřel strachem, měli ještě v dobré paměti. A vyprávěli, že někdy lze zřít divná světla pod hladinou jezera. Ale když uplynulo drahně let a nepřivalila se žádná pohroma, kněží se se smíchem také připojili k nevázaným radovánkám. Sami přece kolikrát ve vysoké chrámové věži vykonali tajný a starobylý obřad zahánění vodního ještěra Bokruha. A tisíc let přešlo, kdy Sarnath, div světa, žil v rozkoši a hojnosti.

Slavnost tisícího výročí zničení města Ib byla okázalá nad všechna pomyšlení. Deset let se o ní hovořilo v zemi Mnar, a když se přiblížil den oslav, přijížděli do Sarnathu na koních a na velbloudech a na slonech návštěvníci z Thraa, Ilarneku a Kadatheronu a ze všech měst země Mnar a krajin sousedních. V stanovený večer urození hosté postavili stany před mramorovou zdí. V hodovní síni dlel král Nargis-Hei, opojen starým vínem ze sklepů podmaněného Pnothu, obklopen hodujícími šlechtici a spěchajícími otroky. Při hostině se podávalo mnoho vybraných a vzácných krmí: nadívání

pávi ze vzdálených implanských pahorků, chodidla velbloudů z bnazické pouště, ořechy a koření ze sydathrianských hájů, perly z Mtalu rozpuštěné v octu z Thraa. Omáček bylo bez počtu a o to, aby lahodily jazyčku každého hodovníka, se postarali nejlepší kuchaři země Mnar. Nejvybranější lahůdkou však byly veliké jezerní ryby, podávané na zlatých podnosech osázených rubíny a drahokamy.

Zatímco král s urozeným panstvem hodovali v paláci, popřávali si i jinde dobrého vína a jídla. Ve věži hlavního chrámu se kněží oddávali veselí a ve stanech šlechticů u městských zdí vládla bujará zábava. Byl to velekněz Gnai-Kah, kdo první zahlédl stíny, které z měsíce v poslední čtvrti sestoupily do jezera, jakož i ošklivou zelenou mlhu stoupající z jezera k měsíci; zlověstné výpary z vody zahalily věže a báně města propadlého osudu. Načež ti, kdož se dívali z věží a nebo byli venku mimo městské zdi, zahlédli divná světla na jezerní hladině a také si povšimli, že šedivá skála Akurion blízko břehu, druhdy čnějící vysoko nad vodou je téměř ponořena pod hladinu. Na urozené hosty z Ilarneku a vzdáleného Rokolu padl strach, strhli své stany a chvatně odjeli, ač by nemohli povědět, proč tak učinili.

Kratičko před půlnocí byly všechny bronzové brány Sarnathu rozraženy davy vyděšeného lidu, který se jimi valil ven, až se celá pláň těmi zástupy začernala. Sotvaže je návštěvníci oslav uhlídali, jali se prchat v divém spěchu, neboť tváře těch lidí byly strnulé nepopsatelnou hrůzou a z úst se jim drala slova tak strašná, že vyděsila každého, kdo jim naslouchal. S očima navrch hlavy ti lidé ječivě vykřikovali, že za okny hodovní síně už nespatriili svého krále Nargis-Heie, ani jeho dvořany a služebníky, ale že se tam hemžily nepopsatelné zelené stvůry, němé, s očima vypoulenýma, tlustými a odchlíplými rty a divnýma ušima; v tlapách držely zlaté podnosy, osázené rubíny a drahokamy, na nichž hořely tajuplné ohnivé plameny, a divoce s nimi křepčily. A když jezdci prchající na koních a velbloudech a slonech ještě jednou pohlédli na město odsouzené k zhoubě a mlhu vystupující z jezera, uznamenali, že šedá skála Akurion už úplně zmizela pod vodou. A po vší zemi Mnar a sousedních krajinách se rozneslo, co účastníci oslav slyšeli a viděli. Kupecké karavany už víc nevyhledávaly město stížené prokletím a nepřivážely už odtud vzácné kovy. Až po drahých letech se v tu stranu vypravili odvážní mladí muži, žlutovlasí s modrýma očima, jiného plemene než lid obývající zemi Mnar. Přišli až na místo, kde ležel Sarnath, ale třebaže uviděli velké tiché jezero a také šedou skálu Akurion, která vysoko strmí nad vodou, div světa a chloubu celého lidského pokolení nenašli více. Tam, kde

se kdysi tyčily tři sta loktů vysoké zdi a vypínaly ještě mnohem vyšší věže, zůstaly jen bažiny a ohavný vodní ještěr se plazil tam, kde kdysi žilo padesát miliónů lidí. Také doly, kde se těžily vzácné kovy, zmizely beze stopy. Sarnath postihla ZÁHUBA.

Ale v bažinách zahlédli podivnou zelenou modlu zapadlou mezi rákosím: sochu zpodobňující Bokruha, velikého vodního ještěra, vytesanou před mnohými věky. Modla byla přenesena do velechrámu v Ilarneku, a když měsíc stál v poslední čtvrti, byla uctívána po vší zemi Mnar.



# Celephais

Ve snu spatřil Kuranés město v údolí a za ním mořské pobřeží a zasněžený vrchol shlížející na moře a vesele pomalované galéry vyplouvající z přístavu k vzdáleným krajům, kde se moře stýká s oblohou. Také ke svému jménu přišel Kuranés ve snu; když nesnil, jmenoval se docela jinak. Vysnít si nové jméno bylo snad pro něho přirozené, protože byl posledním svého rodu a opuštěn mezi milióny lhostejných Londýňanů, takže se nenašel skoro nikdo, kdo by s ním promluvil a připomněl mu, kým kdysi býval. Přišel o peníze i pozemky a na tom, co si o něm lidé myslí, mu nezáleželo; raději snil a o svých snech psal. Ti, kterým dal své zápisky přečíst, se mu vysmáli, a tak si je po čase nechával pro sebe a nakonec přestal psát úplně. Čím víc se uzavíral světu kolem sebe, tím nádhernější byly jeho sny; a bylo by marné pokoušet se zachytit je na papíře. Kuranés nebyl moderní a neuvažoval tak jako ostatní spisovatelé. Zatímco oni se snažili strhnout ze života vyšívání roucha mýtu a předváděli v nahé ošklivosti hnusnou věc, jež si říká realita, Kuranés hledal pouhou krásu. Když ji neodhalila pravda a zkušenost, hledal ji v představách a iluzích a objevil ji na svém vlastním prahu, v mlhavých vzpomínkách na dětské pohádky a sny.

Jen málokdo ví, jaké zázraky se mu nabízejí v pohádkách a představách z jeho dětství. Jako děti nasloucháme a sníme a naše myšlenky se utvářejí jen napůl; když se v dospělosti na ně snažíme rozpomenout, jsme už otupeni a vystřízlivělí následkem jedu života. Ale některé z nás v noci budí podivné přeludy začarovaných kopců a zahrad, fontán zpívajících v slunci, zlatých útesů tyčících se nad šeptajícím mořem, plání táhnoucích se ke spícím městům z kamene a bronzu a přízračných družin hrdinů, kteří projíždějí na očabakovaných bílých koních podél hustých lesů; a pak víme, že jsme pohlédli zpět branou ze slonoviny do toho zázračného světa, jenž nám patřil, než jsme se stali moudrými a nešťastnými.

Kuranés objevil svůj zapomenutý svět dětství velice záhy. Zdálo se mu o domě, ve kterém se narodil; o velkém kamenném domě porostlém břečťanem, kde žilo třináct generací jeho předků a ve kterém doufal, že zemře. Svítíl měsíc a on se vykradl ven, do voňavé letní noci, zahradami a terasami, kolem ohromných dubů v parku a po dlouhé bílé cestě vedoucí k vesnici. Vesnice se zdála stará, na okraji vykousnutá jako měsíc, který právě začal ubývat, a Kuranés uvažoval, zda špičaté střechy domků skrývají spánek, či smrt. Na

ulicích rostla kopí vysoké trávy a okenní tabulky na obou stranách byly rozbité nebo slepé. Kuranés neotálel, ale plahočil se dál, jakoby váben k nějakému cíli. Neopovážil se neuposlechnout volání, neboť se bál, že by to mohla být jen iluze, stejná jako nutkání a touhy v bdělém stavu, které nesměřují k žádnému cíli. Pak ho ulička, která odbočovala z vesnické ulice směrem k útesům u průlivu, zavedla ke konci všech věcí – ke srázu a k propasti, kde se vesnice a celý svět náhle propadly do hluché prázdnoty nekonečnosti a kde i nebe nad hlavou bylo prázdné, bez záře drolícího se měsíce a mžouravých hvězd. Víra jej hnala dál, ze srázu a do proudu, který ho unášel dolů, dolů, dolů, temnými, beztvarymi, nesněnými sny, slabě světélkujícími sférami, které možná byly sny sněnými částečně, kolem rozchechtaných okřídlených věcí, jež se snad vysmívaly snílkům všech světů. *Zdalo se mu, že v temnotě před ním se najednou rozevřela škvíra a on spatřil město v údolí, zářivě se třpytící v dálce, za ním moře a oblohu a nedaleko pobřeží horu s čepicí sněhu.*

Kuranés se probudil ve chvíli, kdy spatřil město, ale už z letného pohledu věděl, že to nemůže být nic jiného než Celephais v údolí Ooth-Nargai za Tanarijským pohořím, kde jeho duch strávil kdysi dávno jednoho letního odpoledne celou věčnost jedné hodiny, když utekl chůvě a nechal se ukolébat k spánku vlažným mořským vánkem, když pozoroval z útesu poblíž vesnice mraky.

Bránil se, když ho našli, probudili a odnesli domů, protože ho vyrušili, právě když měl odplout na zlaté galérie do těch úžasných krajů, kde se obloha stýká s mořem. Teď pocítil po probuzení stejnou lítost, protože po čtyřiceti únavných letech našel své bájně město.

Ale třetí noc se Kuranés do Celephais vrátil. Jako předtím se mu zdálo nejprve o spící či mrtvé vesnici a o propasti, kterou člověk musí tiše proplout; pak se znovu otevřela škvíra a Kuranés spatřil jiskřící minarety města, ladné galérie zakotvené v modrém přístavu a díval se, jak se ginkga na hoře Aran pohupují v mořském vánku. Ale tentokrát nebyl ze sna vytržen a snášel se, jako by měl křídla, na travnaté úbočí, až konečně nohama lehce spočinul na drnu. Skutečně se navrátil do údolí Ooth-Nargai a do nádherného města Celephais.

Kuranés krácel dolů strání a voňavou trávou a úchvatnými květy, přes bublající Naraxu, po dřevěném můstku, do kterého před tolika lety vyryl své jméno, a šumícím hájem k velkému kamennému mostu u městské brány. Všechno bylo jako kdysi, mramorové stěny nebyly vybledlé a ani sochy z

leštěného bronzu nebyly zašlé. A Kuranés viděl, že se nemusí bát, že by to, co znával, zaniklo; neboť i strážci na valech byli stejní a pořád tak mladí, jak si je pamatoval. Když vešel do města, bronzovými branami a po onyxové dlažbě, kupci a pohaněči velbloudů ho pozdravili, jako kdyby nebyl nikdy odešel; a stejné to bylo v tyrkysovém chrámu Nath-Horthath, kde mu kněží ověncení orchidejemi řekli, že v Ooth-Nargai neexistuje čas, ale pouze věčné mládí. Pak Kuranés prošel Sloupovou ulicí ke zdi s výhledem na moře, kde se shromažďovali obchodníci a námořníci a cizinci z krajů, kde se moře stýká s oblohou. Zůstal tam dlouho a hleděl na jasný přístav, ve kterém se třpytily vlnky pod nevídaným sluncem a kde se lehce pohupovaly galéry z dalekého zámoří. Hleděl i na horu Aran, vznosně se tyčící na pobřeží, jejíž svahy se dole zelenaly pohupujícími se stromy a jejíž bělostný vrchol se dotýkal nebe.

Více než kdy jindy si Kuranés přál, aby mohl odplout na galéře do dalekých krajů, o kterých slyšel vyprávět mnoho podivného, a znovu hledal kapitána, který mu kdysi slíbil, že ho vezme s sebou. Našel toho muže, Athiba, jak sedí na stejné bedně koření jako kdysi, a zdálo se, že si ani on neuvědomuje, kolik uplynulo času. Pak spolu odveslovali ke galéře v přístavu, dali rozkazy veslařům a vypluli na vzduté Cerenarijské moře, které se rozlévá až k obloze. Několik dnů klouzali po zvlněné hladině, až dopluli k obzoru, kde se moře stýká s oblohou. Zde se galéra nezastavila, ale volně vplula po nebeské modři mezi kadeřavé obláčky s růžovým nádechem. A daleko za kýlem Kuranés spatřil podivné kraje, řeky a města neuvěřitelné krásy, rozložené volně v sluneční záři, která neslábla ani nemizela. Konečně mu Athib řekl, že jejich cesta je u konce a brzy vplují do přístavu Serannian, mračného města z růžového mramoru, které stojí na vzdušném pobřeží tam, kde se do nebe vlévá západní vítr; ale když se v dohledu objevila největší z městských věží, někde v prostoru se něco ozvalo a Kuranés se probudil ve své londýnské mansardě.

Dlouhé měsíce pak marně hledal zázračné město Celephais a jeho galéry, plující po nebi; jeho sny ho sice zavedly do mnoha honosných a neslýchaných míst, avšak nikdo, s kým se tam setkal, mu neřekl, jak najít Ooth-Nargai za Tanarijskými horami. Jednou v noci se vznášel nad temnými horami, na kterých daleko od sebe mdle plápolaly osamělé ohně a pásala se tam podivná huňatá stáda, jejichž vůdci měli na krku klinkající zvonce; v nejdivočejší části této hornaté krajiny tak odlehlé, že na ní spočinuly jen oči málokoho, našel nesmírně starou zeď či cestu na kamenném náspu, klikatící

se podél vršků a údolí. Byla příliš ohromná, než aby byla vztyčena lidskýma rukama, a tak dlouhá, že nešlo dohlédnout ani na jeden z jejích konců. Překročil zeď a v šedém úsvitu dorazil do kraje malebných zahrádek a třesňových stromů, a když vyšlo slunce, spatřil nádheru rudých a bílých květů, zeleného listoví a trávníků, bílých pěšinek, diamantových potůčků, modrých jezírek, tesaných můstků a pagod s červenými střechami, že na okamžik v prudkém okouzlení zapomněl na Celephais. Ale znovu si na město vzpomněl, když sešel po bílé pěšině směrem k pagodě s červenou střechou, a chtěl se na ně zeptat obyvatel tohoto kraje; shledal však, že tam nežijí lidé, ale jen ptáci, včely a motýli. Další noc Kuranés stoupal po nekonečném vlhkém kamenném schodišti a došel k věžnímu okénku s výhledem na ohromnou pláň a řeku ozářenou měsícem v úplňku; a zdálo se mu, že tiché město, rozkládající se daleko od břehu řeky, je mu svým uspořádáním nebo nějakým rysem povědomé. Býval by sestoupil a zeptal se na cestu do Ooth-Nargai, kdyby na vzdáleném místě za obzorem nevytryskla hrůzostrašná záře a neozářila starodávne trosky města, vyschlou, rákosím zarostlou řeku, a smrt spočívající na té zemi od doby, kdy se král Kynaratholis vrátil domů ze svých výbojů, aby se tam setkal s pomstou bohů.

Tak Kuranés marně hledal zázračné město Celaphais a jeho galéry vyplouvající do nebeského Serannianu. Spatřil mezitím mnohé zázraky a jednou jen stěží unikl nepopsatelnému veleknězi, jenž má obličej zakrytý žlutou hedvábnou maskou a přebývá sám a sám v prehistorickém kamenném klášteře na chladné pouštní plošině Leng. Během chmurných denních přestávek byl stále netrpělivější, a tak začal kupovat drogy, aby si prodloužil období spánku. Velice mu pomohl hašiš a jednou se s jeho pomocí dostal do části vesmíru, kde neexistují formy, ale kde je tajemství bytí zkoumáno planoucímí plyny. Jeden fialově zbarvený plyn mu prozradil, že jejich část vesmíru se nachází mimo to, čemu se říká nekonečno. Plyn nikdy neslyšel o planetách a organismech, ale identifikoval Kurana jako obyvatele nekonečna, kde existuje hmota, energie a gravitace. Kuranés nyní nesmírně toužil po návratu do minarety posázeného Celephaisu a zvýšil dávku drog, ale už mu nezbývaly žádné peníze a nemohl si omamné látky kupovat. Pak ho jednoho letního dne vyhodili z mansardy; toulal se bezcílně ulicemi a přes nějaký most se dostal do míst, kde bylo jen několik domů. Tam došel naplnění a setkal se s družinou rytířů z Celephaisu, kteří přijeli, aby ho tam s sebou navždy odvedli.

Byli to švarní rytíři, seděli na ryzácích oděni v zářící zbroji a zvláště zdobených kabátcích ze zlatohlavu. Bylo jich tolik, že Kuranos si je málem spletl s vojskem, ale byli vysláni na jeho počest; protože on to byl, kdo ve svých snech stvořil Ooth-Nargai, a proto měl být nyní na věky věků ustanoven jeho nejvyšším božstvem. Pak dali Kuranovi koně a uvedli ho do čela kavalkády; majestátně projížděli Surreyskou vrchovinou a dále do kraje, kde se narodil Kuranos a jeho předkové. Jízda byla velice zvláštní, protože jezdci snad cválali zpět Časem; kdykoliv projížděli vesnicí, viděli v soumraku jen takové domy a vesničany, které mohl potkávat Chaucer nebo jeho předchůdci; občas spatřili rytíře na koni s malou družinou služebníků. Když se setmělo, zrychlili a brzy se zvláštním způsobem jakoby vznášeli ve vzduchu. Za rozbřesku dorazili k vesnici, kterou Kuranos znal z dětství zalidněnou a spící či mrtvou ze snu. Nyní vesnice žila a vesničané, kteří už byli na nohou, se klaněli, když jezdci klusali po ulici a zabočili do uličky, která končí v propasti snů. Když tam Kuranos minule vstoupil, byla noc; uvažoval, jak asi propast vypadá ve dne. A tak se dychtivě díval, když se blížili k okraji. Právě když cválali vzhůru po svahu ke srázu, na západě vytryskla zlatá záře a zahalila celou krajinu do zářivých drapérií. Propast byla jediným kypícím chaosem růžové a blankytné nádhery, a když se rytířský průvod přehoupl přes okraj a plul půvabně dolů jiskřícími oblaky a stříbřitými jiskrami, neviditelné hlasy triumfálně pěly. Jezdci plynuli nekonečně dolů a jejich oři hrabali kopyty vzduch, jako by cválali přes zlaté písčiny, a pak se světelná sprška rozplynula a odhalila větší jas, jas města Celephais a za ním mořské pobřeží a zasněžený vrcholek shlížející na moře a vesele pomalované galéry vyplouvající z přístavu do vzdálených krajů, kde se moře stýká s oblohou.

A pak Kuranos panoval nad Ooth-Nargai a všemi přilehlými zeměmi snů a jeho dvůr sídlil střídavě v Celephaisu a v mračném Serannianu. Vládne tam stále, a bude šťastně vládnout na věky věků, i když pod innsmouthskými útesy si příliv výsměšně pohrával s tělem tuláka, který se za soumraku potácel poloopuštěnou vesnicí; výsměšně si s ním pohrával a vyvrhl ho na skály u břechťanem porostlého sídla Trevor Towers, kde pozoruhodně tlustý a zvláště odporný pivovarník a milionář vychutnává koupenou atmosféru sídla vymřelé šlechty.

## Z neznámého světa

To, jak strašně se změnil můj nejlepší přítel Crawford Tillinghast, vymyká se každé představě. Dva a půl měsíce uplynulo od onoho dne, kdy jsem s ním hovořil naposledy a kdy mi řekl, k jakému cíli jsou zaměřena jeho fyzikální a metafyzická bádání; na mé, s plným respektem a téměř bojácně pronesené námitky odpověděl tak, že v návalu vášnivého vzteku mě vyhnal z laboratoře a ze svého domu. Bylo mi známo, že nyní tráví většinu času uzavřen v podkrovní laboratoři s tím prokletým elektrickým strojem, že se sotva dotkne jídla a straní se i služebnictva, ale nepomyslel bych si, že by se lidská bytost mohla ke své škodě takto velice změnit za krátkou dobu deseti neděl. Na tloušťka, který pojednou zhubl není příjemný pohled, tím spíš, když jeho pleť má nažloutlou či našedlou barvu, vpadlé kulaté oči nebezpečně planou, čelo mu zkrabatí ostrými vráskami, ruce se mu třesou a křečovitě svírají. A připočteme-li k tomu jeho odpudivý, zanedbaný zevnějšek, ledabylé oblečení, rozcuchané hnízdo u kořínků ojíňených černých vlasů a tvář, která kdysi bývala hladce vyholená, zarostlou neupravenými bílými vousy, výsledný dojem je potom doopravdy otřesný. Leč takto vypadal Crawford Tillinghast, když jsem se v odpověď na jeho polonesrozumitelný vzkaz, po týdnech vyhnanství, dostavil k jeho prahu; takto vypadala ta mátoha, když mě celá rozřesená se svíčkou v ruce vpustila dovnitř, pokradmo pohlížejíc přes rameno, jako by se obávala neviditelných příznaků, které se pohybují v tom starodávném, osamělém domě, postaveném stranou od Benevolent Street.

Byla to chyba, že se Crawford Tillinghast věnoval studiu přírodních věd a filozofie. Tyto disciplíny mají být zůstaveny chladnému a střízlivému badateli, protože cituplnému a činorodému člověku nabízejí toliko dvě stejně tragické možnosti: zoufalství v případě nezdaru anebo nevýslovnou a nepředstavitelnou hrůzu a utrpení, když uspěje. Tillinghasta neúspěch sklíčil, žil samotářským životem a propadl těžkomyslnosti; ale nyní jsem trnul, žaludek se mi svíral strachem, poněvadž jsem věděl, že se úspěch dostavil. Důtklivě jsem ho varoval, když mi před deseti týdny vysvětloval z čeho se chystá strhnout roušku tajemství. Zardělý vzrušením, pedantsky jako vždycky, promluvil vysokým a nepřírozeným hlasem.

„Co vůbec víme,“ pravil, „o vnějším světě a o vesmíru? Naše možnosti vnímání jsou směšně malé a naše představy o věcech, co nás obklopují, jsou nesmírně omezené. Vidíme věci pouze tak, jak jsme uzpůsobeni je



postřehnout, a o jejich pravé podstatě si nemůžeme získat představu. S našimi chabými pěti smysly předstíráme, že jsme pochopili nezměrně složitý vesmír, nicméně jiné bytosti se smysly, které mají větší, účinnější nebo odlišný dosah, nejenom mohou vidět věci rozdílně a jinak než my, ale vnímat a zkoumat celé světy hmoty, energie a života ležící na dosah, které my našimi smysly nikdy nedokážeme postřehnout. Odjakživa věřím, že takové neznámé, nepřístupné světy existují nablízku nás, a *jsem přesvědčen, že nyní jsem přišel na způsob, jak tyto překážky zdolám*. Ne, já nežertuji. Do čtyřadvaceti hodin onen stroj vedle stolu začne vytvářet vlny, které působí na nepoznané smyslové orgány, které v nás zakrněly. Tyto vlny otevrou člověku nové, neznámé perspektivy a také výhledy, jaké nezná žádný živý tvor. Poznáme to, nač psi v noci vyjít, i to, proč po půlnoci kočky vztyčují uši. Uzdíváme ty věci a také jiné věci, jaké dosud nikdo živý neviděl. Překonáme čas, prostor a dimenze, nahlédneme, jak se rodí svět, aniž bychom se hnuli z místa.“

Jakmile Tillinghast domluvil, vznesl jsem námitky, neboť jsem ho natolik dobře znal, že jeho slova mě nepobavila, ale naopak vyděsila. Jenže s fanatikem nebyla řeč a vyhnal mě z domu. Nadále zůstal fanatikem, ale touha si promluvit nabyla nad jeho rozhořčením vrchu, takže mi napsal kategorický dopis, rukopisem, jenž se téměř k nepoznání změnil. Když jsem vstoupil do obydlí přítele, jenž se tak náhle proměnil v třesoucího se ošklivce, cítil jsem, že i mne začíná se zmocňovat strach z přízraků, které tu všude číhají ve stínech. Slova a představy, které vyjádřil před deseti týdny jakoby v temnu, kam nedopadlo slabé světlo svíčky, pojednou nabývaly tvaru. Zhrozil jsem se, když jsem uslyšel dutý, změněný hlas svého hostitele. Přál jsem si, aby se tu objevil někdo ze služebnictva, a když mi řekl, že všichni odešli před třemi dny, jeho odpověď mě neuspokojila. Připadalo mi divné, že by mně, osvědčenému příteli, alespoň starý Gregory neřekl, že hodlá opustit svého pána. To on mě průběžně informoval o Tillinghastovi, poté, když mě tento v záchvatu vzteku od sebe zapudil.

Ale záhy jsem zapomněl na veškeré své obavy, neboť se ve mně probudila zvědavost. Co si ode mne Crawford Tillinghast přeje, to jsem se mohl pouze dohadovat, ale že se mi chce svěřit s nějakým ohromujícím odhalením či úžasným objevem, to bylo nade vše pochybnost. Předtím jsem mu vyčetl, že všetečně strká nos do nemyslitelných problémů; nyní, kdy zjevně dospěl k nějakému výsledku, jsem téměř sdílel jeho nadšení, jakkoli strašná se mi cena tohoto vítězství jevila. Temným, prázdným domem jsem stoupal po

schodech ve světle houpající svíčky, kterou tato třesoucí se lidská karikatura držela v ruce. Elektrický proud byl zřejmě vypnutý, a když jsem se na to zeptal mého průvodce, odpověděl, že to učinil z určitého důvodu.

„Bylo by to moc... Neodvážil bych se...“ zamumlal. Povšiml jsem si, že si nyní zvykl mumlat, třebaže předtím nikdy nepěstoval samomluvu. Vstoupili jsme do laboratoře v podkroví a můj pohled zaletěl k tomu ohavnému elektrickému stroji, který vydával mdlé, zlověstné fialové světlo. Byl zapojený k výkonnému akumulátoru, ale podle všeho nepřijímal odtud proud, vzpomínám si totiž, že při předchozím pokusu prskal a bzučel, když byl v činnosti. V odpověď na moji otázku Tillinghast zamumlal, že tato záře nemá s elektřinou, jak ji rozumím já, pranic společného.

Posadil mě blízko stroje, který se nyní nacházel po mé pravici, a stiskl jakýsi spínač, umístěný pod řadou skleněných baněk. Ozvalo se známé zapraskání, které se změnilo v ječení a nakonec přešlo v slabý bzukot, který jsem sotva vnímal. Záře zesílila, pak slábla, až nabyla bledé, bizarní zabarvení či barevný odstín, který jsem nedovedl identifikovat ani popsat. Tillinghast mě pozoroval a všiml si mého bezradného výrazu.

„Víte, co to je?“ zašeptal. „*Ultrafialové záření!*“ Podivně se zachichotal. „Domníváte se, že je neviditelné, a to také skutečně je – jenže *yni* je můžete vidět a mnoho jiných neviditelných věcí rovněž.“

Dobře mi naslouchejte! Vlny z tohoto stroje probouzejí v nás tisíc smyslů, které doposud spaly: smysly zděděné z aeonů vývoje od stadia izolovaných elektronů až k vzniku živé hmoty a vývoji člověka. Poznal jsem *pravdu* a hodlám vám ji ukázat. Rád byste věděl jak vypadá? Já vám to povím.“ Tillinghast se posadil přímo naproti mně, sfoukl svíčku a zle na mne zahlížel. „Vaše smyslová ústrojí řadu těchto dojmů zachytí – první, myslím, budou sluchová – neboť jsou s latentními orgány těsně spojeny. A pak přijdou na řadu další smysly. Slyšel jste o mozkové šišince? Ti krátkozrací endokrinologové, lehkověrní povýšenci a zastánci freudismu jsou mi k smíchu! Tato žláza je nejvýznamnějším smyslovým ústrojím – *to je můj objev!* Nakonec je čímsi jako zrak a přenáší vizuální dojmy do mozku. Pokud jste normální, měl byste z toho vyžít co nejvíce... Totiž vytěžit co nejvíc poznatků z *neznámého světa*.“

Rozhlédl jsem se po prostorné podkrovní místnosti se šikmou stěnou, matně osvětlenou paprsky, které normálnímu oku zůstávají neviditelné. V odlehlých koutech ležely temné stíny, v kalném přítmí se jevila místnost neskutečná a podněcovala obraznost, aby si kouzlila preludy a symboly.

Tillinghast se odmlčel a já si představoval, že se nacházím v jakémsi neuvěřitelně rozlehlém chrámu dávno mrtvých bohů; v nezřetelné budově s nespočty kamennými sloupy, které z vlhkých kamenných desek podlahy ční do oblačných výšin, kam již moje oko nedohlédne. Tuto velice živou představu za chvíli vystřídala jiná, mnohem děsivější – octl jsem se naprosto osamělý v nekonečném, neviditelném, nezvučném prostoru. Kolkolem nebylo nic než čirá prázdnota, zmocnil se mě dětinský strach a vytáhl jsem ze zadní kapsy revolver, který po soumraku vždycky nosím u sebe od onoho večera, kdy jsem byl v East Providence přepaden. A potom, z nejzazších vzdálených končin ke mně dolehl *zvuk*. Sotva patrný, slabounce se chvěl, byl nepochybně i melodický, ale jeho kromobyčejně drásavé zabarvení mě rozdráždilo. Zakoušel jsem nepříjemný pocit, jako když náhodou škrábnete nehtem po broušeném skle. A současně mi do tváří zadýchl studený závan, který zřejmě přicházel ze směru vzdáleného zvuku. Zatímco jsem napjatě čekal, postřehl jsem, jak zvuk i vítr nabývají na síle: zdálo se mi, že jsem přivázán ke kolejím, po nichž se na mne řítí obrovská lokomotiva. Promluvil jsem na Tillinghasta a rázem jsem se těch divných vidění zbavil. Viděl jsem pouze jeho, bledě zářící stroj a šerou místnost. Tillinghast se zlomyslně ušklíbal na revolver, který jsem bezděky vytáhl, ale výraz jeho tváře mě nenechal ha pochybách, že viděl a slyšel to, co já, ne-li mnohem víc. Šeptem jsem mu sdělil své zážitky a on mi přikázal, abych se choval tiše a všemožně zbystril smysly.

„Sed'te klidně,“ nabádal mě, „neboť v těchto paprscích *nás mohou vidět právě tak, jak je v nich vidíme my*. Řekl jsem vám, že sloužící jsou pryč, ale nezmínil jsem se, *jak* odešli. Může za to moje tupohlavá hospodyně – neuposlechla můj příkaz a rozsvítila v přízemí, takže elektrická instalace se rozkmitala rezonancí. Muselo to být děsné – slyšel jsem výkřiky až sem nahoru, třebaže můj sluch a zrak byly zaměřeny jinam. Na prázdné hromádky šatstva, které jsem pak porůznu nacházel po domě, nebyl věru příjemný pohled. Na podlaze pod vypínačem v předsíni ležely šaty paní Updikové, proto vím, že to zavinila ona. Doplatili na to všichni. Ale pokud zůstaneme bez hnutí, celkem nám nic nehrozí. Pamatujte si, že máme co dělat s obludným světem, proti kterému jsme prakticky bezmocní... *Nehýbejte se!*“

Jeho odhalení spolu s tím strohým rozkazem mě ohromilo, nebyl jsem schopen pohybu a moje rozrušená mysl byla znovu přístupná dojmům z toho, podle Tillinghastových slov, „*neznámého světa*“. Zaplavila mě změt' zvuků a zmatené obrazy se mi míhaly před očima. Viděl jsem rozmazané kontury

místnosti, ale zdálo se mi, že odkudsi z oblohy padá dolů vířící proud nezřetelných zjevení anebo oblaků a proniká pevnou střechou v místě napravo nahoře ode mne. Potom jsem znovu zahlédl chrám, ale tentokrát strměly sloupy až k jasnému moři světla, které zalévalo oslepujícími paprsky dráhu, po které se valil oblačný proud před chvílkou. Nato se obrazy rychle měnily jako v kaleidoskopu a v pestré směsici zrakových, sluchových a jiných smyslových vjemů, které jsem nedokázal blíže určit, jsem měl pocit, že se co nevidět rozpadnu či změním své skupenství. Jeden výrazný vjem mi navždycky utkví v paměti. Na okamžik se mi zdálo, že jsem spatřil kousek neznámé noční oblohy, pokryté otáčejícími se, zářivými koulemi, a jak se ode mne tyto svítící body vzdalovaly, seskupily se v konfiguraci či galaxii, která měla zkřivené rysy tváře Crawforda Tillinghasta. Jindy jsem ucítil, jak o mě lehce zavadily jakési obrovité živoucí bytosti a občas i *prošly či prostupovaly mým domněle pevným tělem*. Myslím, že jsem viděl, jak je Tillinghast pozoruje, jako by jeho lépe vycvičené smysly je dovedly postřehnout. Zapamatoval jsem si, co říkal o šišince, a rád bych se dověděl, co tím nepřírozeným okem vidí.

Pojednou se také moje zrakové schopnosti zlepšily. Z té změti světél a stínů vyvstal obraz sice rozmazaný, ale obsahoval složky, které zůstávaly stálé a neměnné. Připadal mi poněkud povědomý, neboť to, co tvořilo neobvyklou část obrazu, překrývalo normální pozemskou scenérii, stejně jako když promítneme filmový obraz na plátno. Viděl jsem podkrovní laboratoř, elektrický stroj a nehezský zjev Tillinghasta naproti mně, ale na ploše, kterou nezabíraly známé objekty, nezůstalo jediné místočko prázdné. Nepopsatelné živé a neživé tvary se tu pomísily v divokém zmatku a nablízku každé známé věci se shromáždily spousty cizích, neznámých bytostí. Také se mi zdálo, že všechny ty známé věci splývají s těmi neznámými a obráceně. Nej přednější mezi těmi živými byly jako inkoust černé, rosolovité ohavnosti, které se chabě otrásaly v souladu s vibracemi stroje. Z jejich množství se mi až dělalo špatně a ke své hrůze jsem viděl, že *splývají*: byly polotekuté, mohly se vzájemně prostupovat a pronikat i tím, čemu říkáme pevná tělesa. Tyto věci nezůstaly ani chvíli v klidu, ale neustále se pohybovaly, jako by sledovaly nějaký záškodný cíl. Občas se některá z těch nestvůr vrhla na svého druhu, útočník svou oběť v okamžiku pohltit, takže zmizela beze stopy. Zamrazilo mě, když jsem pojednou pochopil, co ty nešťastné sloužící vlastně sprovodilo ze světa. Nedokázal jsem ty hrozné věci pustit z hlavy, třebaže jsem se všemožně snažil všímat si i jiných vlastností tohoto nově objeveného

světa, který nás neviděn obklopuje. Ale Tillinghast mě pozoroval a nyní promluvil.

„Vidíte je? Vidíte je? Vidíte ty věci, které se kolem vás vznášejí a prostupují vaším tělem v každém okamžiku vašeho života? Vidíte ty bytosti, které tvoří to, čemu lidé říkají čistý vzduch a modrá obloha? Není pravda, že se mi podařilo strhnout bariéru, že jsem vám ukázal světy, které mimo vás ani živá duše nespátřila?“ I přes ten strašný chaos pronikl k mému sluchu jeho křik a obrátil jsem pohled na jeho svěřepý obličej. Útočně vysunul bradu. Jeho oči divoce plály a sršela z nich nenávist. Stroj protivně hučel.

„Domníváte se, že tyhle zmítající se bytůstky ukrátily služebnictvu život? Blázne, ty jsou naprosto neškodné! Ale sloužící zmizeli, je to tak? Snažil jste se mě odradit, když jsem potřeboval každé povzbuzující slovo: měl jste strach z kosmické pravdy, vy prokletý zbabělče, ale teď vás mám v hrsti! Co vlastně sprovodilo služebnictvo ze světa? Proč tak hlasitě křičeli?... Nevíte, že ne? Dozvíte se to co nevidět. Dívejte se na mne – poslouchajte, co vám říkám – myslíte, že doopravdy existuje něco takového, jako je čas a velikost? Domníváte se, že existuje něco takového jako tvar či hmota? Učinil jsem tak závratné objevy, že si je váš mozeček vůbec nedovede představit. Nahlédl jsem za hranice nekonečna a stáhl démony z hvězd... Ovládl jsem stíny, co krácejí ze světa na svět, aby rozsévaly smrt a šílenství... Patří mi vesmír, slyšíte? Nyní mě pronásledují věci – ty věci, co pohlcují a rozpouštějí své oběti – jenže já vím, jak jim uniknout.

Ale dostanou vás, tak jako dostali sloužící... Pohnul jste se, milý pane? Říkal jsem vám, že každý pohyb je nebezpečný. Až doposud jsem vás chránil, varoval jsem vás, abyste se nehýbal – chránil jsem vás, abyste se pokochal nevídanou podívanou a vyslechl mě. Kdybyste se byl pohnul, už dávno by se na vás vrhly. Nedělejte si starosti, oni vám *neublíží*. Sloužícím neublížili – ti chudáci tolik křičeli, poněvadž je *viděli*. Ti moji mazlíčkové nejsou hezcí, neboť pocházejí z končin, kde estetická měřítká jsou – *podstatně rozdílná*. Ujišťuji vás, že rozklad probíhá naprosto bezbolestně – *ale přeji si, abyste je viděl*. Chybělo málo a spatřil bych je také, ale vím, kdy přestat. Jste zvědav? Odjakživa vím, že nejste vědec. Třesete se nedočkavostí, abyste spatřil ty nepřekonatelné věci, které jsem objevil. Proč se tedy nepohnete? Jste unaven? Nu, nedělejte si starosti, příteli, *poněvadž už přicházejí*... Pohled'te, hrome, podívejte se... vznáší se to nad vaším levým ramenem...“

Zbývá říci už jen velice málo, a možná jste se o tom dočetli v denním tisku. Policie zaslechla výstřel ve starobylém Tillinghastově domě a tam nás našli – Tillinghast byl mrtev a já v bezvědomí. Zatkli mě, protože jsem držel v ruce revolver, ale za tři hodiny jsem byl zase propuštěn na svobodu. Zjistili, že Tillinghasta ranila mrtvice, zatímco rána z revolveru byla vypálená na ten zhoubný stroj, který nyní ležel na podlaze laboratoře, rozbitý na kusy. Nevyprávěl jsem všechno, co jsem tam viděl, poněvadž jsem se obával, že koroner by se tvářil pochybovačně. To, co jsem mlhavě naznačil, stačilo k tomu, aby mi doktor řekl, že jsem nepochybně byl zhypnotizován tím pomstychtivým a vražedným šílencem.

Kéž bych mohl tomu doktorovi věřit! Prospělo by mým pocuchaným nervům, kdybych mohl pustit z hlavy myšlenky na vzduch kolem nás, na oblohu klenoucí se nad naší hlavou. Nikdy se necítím sám ani volně a někdy, když bývám unavený, zakouším tísnivý pocit, že jsem pronásledován. Jeden holý fakt brání tomu, abych uvěřil doktorovi – těla sloužících, které Crawford Tillinghast údajně zavraždil, policie stále ještě marně hledá.



# Hrůzný stařec

Angelo Ricci, Joe Czanek a Manuel Silva se rozhodli vykonat návštěvu u hrůzného starce. Bydlel docela sám ve zchátralém domě nedaleko přístavu, ve Water Street, a lidé o něm říkali, že je velice bohatý, ale také velice nemocný a sešlý. Oba tyto předpoklady byly pro pány Ricciho, Czanka a Silvu neobyčejně lákavé, neboť to byli kumpáni zabývající se činností, kterou soud zpravidla kvalifikuje jako krádež nebo loupež.

Obyvatelé městečka Kingsportu o hrůzném starci vykládají a rozšiřují spoustu nejrůznějších pověstí, které ho chrání před přílišnou pozorností ze strany lidí, jako je Silva a jeho kolegové. Přesto však je jisté, že v tom svém plesnivém příbytku má stařec někde ukryto nesmírné jmění. Je to podivín a kdysi prý býval kapitánem velké plachetnice, brázdící vlny Indického oceánu. Dnes ale už je tak starý, že se nenajde člověk, který ví něco o jeho mládí, a tak zamlklý, že se najde jen pár lidí, kteří vědí, jak se vlastně stařec jmenuje. Na zahradě před jeho domem stojí pod mohutnými stromy několik podivně otesaných balvanů. Jsou pestře pomalované a seskupené tak, že připomínají sochy známé z některých indických chrámů. Tato exotická sbírka nahání strach skoro všem klukům z okolí, kteří se jinak hrůznému starci pošklebují kvůli jeho dlouhým bílým vlasům a dobře mířenými kameny mu občas vytloukají okna. Existují tu však ještě jiné okolnosti, které odpuzují a děsí i starší zvědavce, když se někdy přiblíží k oknům domu a pokusí se nahlédnout dovnitř. Tito zevlouni tvrdí, že v přízemí, v místnosti, která je jinak dočista prázdná, stojí na stole řádka kuriózních lahví a v každé je na šňůrce zavěšen kousek olova, takže to připomíná kyvadlo hodin. Hrůzný stařec prý s těmi láhvemi rozmlouvá a oslovuje prý je jmény, jako Jack, Dlouhý Tom, Joe Španělák, Peters nebo kormidelník Ellis. Jakmile je osloví, pohybují prý se ty kousky olova sem a tam, jako by mu chtěly odpovědět.

Nikdo z těch, kdo toho vyzáblého, hrůzného starce při některém z podobných hovorů pozorovali, neodvážil se už k jeho domu ani přiblížit. Angelo Ricci, Joe Czanek a Manuel Silva však nebyli místní občané, patřili k těm četným návštěvníkům, kteří v poslední době vždy na krátký čas zaplavují poklidná městečka Nové Anglie. Hrůzný stařec pro ně byl jenom neduživý, skoro bezmocný dědoušek, těžce se pohybující s pomocí hole, kterou křečovitě svíral v třaslavé ruce. Svým způsobem jim bylo toho osamělého a neoblíbeného starce vlastně líto, poněvadž mu každý uhýbal z

cesty, a dokonce i psi po něm poštekávali, když se pomalu šoural ulicí. Jenomže kšeft je kšeft a každý lupič, který si na sobě trochu zakládá, neomylně cítí, že je v sázce jeho čest, když má co dělat se starým a zdravím právě nepřekypujícím mužem bez bankovního konta, který při nákupu nejnutnějších životních potřeb platí španělskými zlatáky a stříbrňáky raženými před dvěma sty lety.

Pánové Ricci, Czanek a Silva si ke své návštěvě zvolili noc na jedenáctého dubna. Pan Ricci a pan Silva měli za starým džentlmenem zajít, zatímco pan Czanek měl čekat na lup v autě zaparkovaném v Ship Street, před vraty ve zdi, která vroubila zadní část zahrady. Toto nezbytné opatření jim mělo zaručit včasný únik, kdyby se snad náhodou přece jen odněkud vynořila policie.

Podle předběžné domluvy se ti tři rozdělili už dřív, aby vyloučili jakékoli pozdější domněnky a podezření. Pan Ricci a, pan Silva si dali schůzku ve Water Street u předního vchodu do starcova domu, a třebaže jim bylo poněkud nápadné, jak přízračně a zlověstně se odráží měsíční světlo, pronikající mezi větvemi stromů, od pestře pomalovaných balvanů, měli hlavu natolik plnou jiných starostí, že je ani nenapadlo zabývat se nějakými fantaziemi či pověrami. Obávali se, že je čeká zdlouhavá a nepříjemná práce, než se jim z toho hrůzného starce podaří vymáčkout, kde má ukryté své poklady, neboť je všeobecně známo, že vysloužilí kapitáni námořní plavby se vyznačují obzvláštní tvrdošijností a umíněností. Utěšovala je však poněkud okolnost, že *tenhle* kapitán je už starý, hotový věchýtek a že ho jdou navštívit dva. Pan Ricci a pan Silva měli jisté zkušenosti s tím, jak rozvázat jazyk i těm nejzamlklejším zatvrzelcům, a také výkřiky starce slabého jako moucha nebude obtížné umlčet. Přiblížili se k jedinému osvětlenému oknu a uslyšeli, jak se hrůzný stařec žvatlavě a naprosto dětinsky baví s řádkou lahví stojících na stole. Poté si nasadili na tváře černé škrabošky a zdvořile zaklepali na omšelé dubové dveře.

Panu Czankovi, sedícímu za volantem auta, zaparkovaného se zhasnutými světly v Ship Street, utíkal čas velice pomalu. Byl to neobyčejně citlivý člověk, a proto to s ním přece jen trochu trhlo, když krátce po okamžiku stanoveném k návštěvě zaslechl z domu strašlivé výkřiky. Upozorňoval přece kolegy, aby s tím starým a třaslavým dědulou jednali v rukavičkách, ne?

Nervózně civěl na vrátka v zahradní zdi. Pak se znova podíval na hodinky a znepokojeně začal uvažovat o tom, co mohlo ty dva tak dlouho zdržet.

Neumřel snad stařec dřív, než mohl prozradit úkryt, a nemuseli teď kvůli tomu obracet naruby celý dům? Panu Czankovi nepůsobilo přílišné potěšení, že musí čekat tak dlouho na tak opuštěném místě a navíc uprostřed nevlídné noci. Konečně přece jen zaslechl za zdí loudavé kroky a spatřil, jak se jedno křídlo vrat otevřelo do zahrady. V kalném světle vzdálené pouliční lucerny se marně pokoušel rozeznat, co kolegové přinášejí z toho temného domu, který se hrozivě rýsoval v pozadí. Oči se mu rozšířily děsem, když uviděl něco, co věru nečekal. Ve vratech nestál ani jeden z jeho kumpánů, ale... hrůzný stařec! Opíral se o hůl a usmíval se. Pan Czanek si nikdy dřív nepovšiml barvy jeho očí: teď viděl, že jsou žluté.

Na malém městě vyvolá nepřiměřený rozruch každá maličkost; jen tím si lze vysvětlit, proč kingsportští občané mluvili na jaře a ještě v létě pořád dokola o třech zohavených mrtvolách, které příliv vyplavil na pobřeží. A někteří lidé se dokonce zmiňovali i o dalších bezvýznamných věcech, jako například o tom, že se v Ship Street našlo opuštěné auto nebo že zaslechli několik nelidských výkřiků.

Pověsti kolující po městě však hrůzného starce nezajímaly. Od přírody byl ke všemu značně rezervovaný, a když člověk zestárne a je nucen se potýkat se stařeckými neduhy, stává se z něho ještě větší morous a tajnůstkář než zamlada. Ostatně, takový Vysloužilý kapitán námořní plavby zažil jistě za dlouhých let své služby mnohem tajemnější a záhadnější příhody, než byla tahle.

Navíc do jeho sbírky přibýly další tři láhve, o které stařec musel bděle pečovat.

## Iranonovo hledání

Do žulového města Telothu dorazil mladík ověncený révou; zlatý vlas se mu leskl myrhou a jeho purpurové roucho bylo rozedráno hložími hory Sidrak, jež se tyčí za starodávným kamenným mostem. Obyvatelé Telothu jsou zachmuření a neúprosní a přebývají v čtverhranných obydlích; nevlídně se tázali cizince, odkud přichází a jaké je jeho jméno a osudy. Mladík odpověděl:

„Mé jméno je Iranon a pocházím z Airy, vzdáleného města, jež si pamatuji jen matně, ale které hledám a toužím znovu najít. Zpívám písně, které jsem se v tom dalekém městě naučil, a mým posláním je tvořit krásu z věcí, jež si pamatujeme z dětství. Mým bohatstvím jsou útržky vzpomínek, sny, jakož i naděje, že budu opět zpívat v zahradách, když měsíc něžně září a západní vítr rozechvívá lotosová poupata.“

Když Telothští uslyšeli jeho slova, začali si mezi sebou šeptat: neboť v žulovém městě sice nezní zpěv ani smích, ale i ti neúprosní lidé na jaře občas utkví pohledem na Karthijských horách a myslí na loutny vzdáleného města Oonai, o nichž vyprávějí cestovatelé. Vzpomněli si na to a rozkázali cizinci, aby zůstal a zazpíval na náměstí před Mlinskou věží, přestože se jim nelíbila barva jeho otrhaného šatu ani myrha, kterou měl ve vlasech, ani jeho vínek z révy ani mládí v jeho zlatém hlase. Večer Iranon pozvedl hlas ke zpěvu: a zatímco zpíval, jeden stařec poklekl k modlitbě a nějaký slepec zvolal, že vidí nad zpěvákovou hlavou svatozář. Ale většina Telothských zívala, někteří si tropili žerty a někteří šli spát, neboť Iranon nezpíval o ničem užitečném, jen o svých vzpomínkách, snech a nadějích.

„Vzpomínám na soumrak, na měsíc, na něžné písně a na okno, u něhož mě ukolébávali k spánku. Za oknem byla ulice, z níž se linulo zlatavé světlo, a na mramorových domech tam tančily stíny. Vzpomínám na čtverec měsíčního světla na podlaze, jež se nepodobalo žádnému jinému světlu, a na přízraky, které tančily v paprscích luny, když mi matka zpívala. A také vzpomínám na ranní slunce, jasné nad horami zářícími všemi barvami léta, a na nádheru květů, zrozených v jižním větru, který rozezpíval stromy.

Ó Airo, město z mramoru a berylu, jak mnohé jsou tvé půvaby! Miloval jsem nadevše teplé voňavé háje nad Nithrou, průzračnou jako sklo, a vodopády říčky Kra, jež se vinula svěže zeleným údolím. V těch hájích a údolích vily děti věnce a obdarovávaly se jimi: a za úsvitu jsem pod

eukalyptovým stromem na úbočí hory snil podivné sny, hledě na světla města pod sebou a na křivolakou Nithru, zrcadlící v sobě hvězdnou stuhu.

Ve městě byly paláce z barevně žilkovaného mramoru se zlatými kupolemi a malovanými stěnami a zelené zahrady s blankytnými jezírky a fontánami z křišťálu. Často jsem si v těch zahradách hrával, brodil se v jezírkách a ležel a snil pod stromy, mezi bledými květy. Někdy při západu slunce jsem vystoupil dlouhou příkrou ulicí na otevřené prostranství k citadele a shlížel odtud na Airu, kouzelné město z mramoru a berylu, nádherné v rouchu ze zlatých plamenů.

Dlouho jsem tě postrádal, Airo, neboť jsem byl ještě chlapcem, když jsme odešli do vyhnanství. Ale můj otec byl tvým vládcem a já se k tobě navrátím, neboť tak je to určeno Osudem. V sedmi zemích jsem tě už hledal a přijde den, kdy budu panovat nad tvými háji a zahradami, ulicemi a paláci a zpívat lidem, již budou vědět, o čem zpívám, a nebudu se posmívat ani odvracet. Neboť já jsem Iranon, který býval airským princem“.

Té noci Telothští vykážali cizinci místo ve stáji. Ráno přišel archón a poručil mu, aby se odebral do obchodu ševce Athoka a stal se jeho učněm.

„Ale já jsem Iranon, zpěvák písní,“ namítl mladík, „a ševcovské řemeslo je mi cizí.“

„Všichni v Telothu musí pracovat do úmoru,“ odvětil archón, „neboť tak praví zákon.“ Na to Iranon pravil:

„Proč se dřete do úmoru, cožpak nemůžete jen žít a být šťastni? Pokud se dřete pouze proto, abyste se pak mohli dřít ještě víc, dojdete kdy štěstí? Dřete, abyste žili, ale není snad život obsažen v kráse a písni? A netrpíte-li mezi sebou zpěváků, co bude ovocem naší dřiny? Dřina bez písně se podobá úmorné nekonečné cestě. Nebylo by příjemnější zemřít?“ Archón se však zachmuřil, nic nechápaje, a vyplísnil cizince:

„Vpravdě jsi podivný mladík a nelíbí se mi tvá tvář ani tvůj hlas. Promlouváš slovy rouhavými, neboť bohové Telothu učí, že namáhavá práce přináší blahobyť. Naši bohové nám slíbili posmrtný světelný přístav, kde panuje nekonečný odpočinek a křišťálový chlad, kde ničí duch nebude trýzněn myšlenkou a ničí oči krásou. Jdi tedy k ševci Athokovi, anebo opusť město před slunce západem. Zde všichni musí sloužit a písně jsou pouhým bláznovstvím.“

Iranon tedy vyšel ze stáje a procházel úzkými kamennými uličkami mezi nevlídnými čtverhrannými domy ze žuly; hledal kousek zeleně, neboť kolem bylo všechno z kamene.

Lidé se tvářili nevlídně; ale na kamenném nábřeží líně se vinoucí řeky Zuro seděl chlapec, smutnýma očima hleděl do vody a pátral v ní po zelených kvetoucích ratolestech, které přinesl příval z hor. A chlapec promluvil takto:

„Nejsi ty vskutku ten, o němž mluví archónové, ten, jenž hledá vzdálené město v půvabném kraji? Jmenuji se Romnod a narodil jsem se z telothské krve, ale nestárnu tak jako ostatní v žulovém městě, denně toužím po teplých krajích a vzdálených zemích, plných písní a krásy. Za Karthijskými horami leží Oonai, město louten a tance, o němž si lidé šeptají, že je zároveň nádherné i děsivé. Tam bych odešel, kdybych byl dost starý na to, abych nezabloudil, a tam bys měl jít i ty, zazpívat a upoutat sluch lidí. Odejďme z Telothu a putujme spolu jarními horami! Ukážeš mi cestu a já budu naslouchat tvým písním vždy večer, kdy hvězdy jedna za druhou sesílají sny do duší snílků. A kdoví, může se stát, že Oonai, město louten a tance, je tvou půvabnou Airou, již hledáš; neboť se proslýchá, že jsi Airu nespátril již dlouho, a jména se často mění. Putujme do Oonai, ó Iranone zlatovlasý, lidé tam pochopí naše toužení, přivítají nás jako bratry a nikdy se nebudou posmívat ani mračit tomu, co říkáme.“ A Iranon odvětil:

„Budiž tedy, hochu. Jestliže kdokoli v tomto kamenném městě touží po kráse, musí ji hledat v horách a za nimi, a já tě věru nenechám sedět u líně se vinoucí Zuro. Nemysli si však, že rozkoš a pochopení přebývají hned za Karthijskými horami nebo někde, kam bys došel za den, za rok či za pět let. Věď, že když jsem byl malý jako ty, žil jsem v údolí Narthoském u chladné Xari a nikdo tam nepopřál sluchu mým snům. Řekl jsem si, že až dospěji, odejdu do Sinary na jižním svahu a budu zpívat usmívajícím se velbloudářům na tržišti. Ale když jsem přišel do Sinary, shledal jsem, že všichni vebloudáři jsou opilí a obhroublí, a viděl jsem, že jejich písně se od mých liší; odplul jsem tedy v bárce po Xari do Jarenu, města onyxových zdí. Vojáci v Jarenu se mi vysmáli a vyhnali mne; putoval jsem tedy do mnoha dalších měst. Spátril jsem Stethalos, jenž stojí pod mohutným vodopádem, a hleděl jsem na mokřiny, kde se kdysi rozkládal Sarnath. Byl jsem v Thraa, Ilarneku a v Kadatheronu na řece Ai plné zákrutů a dlouho jsem přebýval v Olathoe v zemi lomarské. Ale třebaže jsem občas našel posluchače, nebylo jich nikdy dost a já vím, že vítán budu jen v Aiře, městě z mramoru a berylu, kde vládl kdysi můj otec. Hledejme tedy Airu; ačkoliv by bylo příjemné navštívit i vzdálené, loutnami požehnané Oonai za Karthijskými horami, jež vskutku může být Airou, i když o tom pochybuji. Aira je nad pomyšlení krásná a

nikdo o ní nemůže vyprávět bez nadšení, zatímco o Oonai si chtivě šuškaří pohaněči velbloudů.“

Při západu slunce Iranon a malý Romnod opustili Teloth a dlouho putovali zelenými horami i chladnými lesy. Cesta byla kamenitá a neschůdná a nezdálo se, že by se příliš blížili k Oonai, městu louten a tance; ale vždy při setmění, když vyšly hvězdy, Iranon zpíval o Aiře a jejích půvabech a Romnod naslouchal, takže oba byli svým způsobem šťastni. Živili se ovocem a lesními plody a nevšíмали si běhu času, jistě však uplynulo mnoho let. Malý Romnod už nebyl tak malý, hlas už neměl pisklavý, ale hluboký. Iranon se však nezměnil a stále si věčtil zlatovlasou hlavu révou a voňavou pryskyřicí, kterou nacházel v lese. A přišel den, kdy Romnod jakoby byl starší než Iranon, ačkoliv byl malým chlapcem, když ho tenkrát Iranon našel v Telothu, jak pátrá po zelených kvetoucích ratolestech na břehu líně se vinoucí Zuro s kamennými břehy.

A tu jedné noci, když byl měsíc v úplňku, oba poutníci vystoupili na vršek hory a shlédli dolů na myriádu světél Oonai. Venkované jim řekli, že už jsou blízko, a Iranon hned poznal, že to není jeho rodná Aira. Světla Oonai se nepodobala světlům Airy, neboť byla oslepující a jiskřivá, kdežto airská světla září jemně a čarovně jako měsíční světlo na podlaze u okna, u něhož kdysi Iranona ukolébávala matka písní ke spánku. Avšak Oonai bylo městem louten a písní, a tak Iranon a Romnod sestoupili po příkrém svahu, aby našli lid, jemuž písně a sny přinášejí potěšení. A když přibyli do města, našli tam hodovníky ověčené růžemi, kteří plesali od domu k domu a vykláněli se z oken a balkónů; naslouchali Iranonovým písním, házeli mu květy a tleskali, když dozpíval. Tu Iranon na okamžik uvěřil, že našel ty, kdož myslí a cítí stejně jako on, přestože toto město nebylo ani zdaleka tak nádherné jako Aira.

Když se rozednilo, Iranon se rozhlédl kolem sebe a pocítil nechuť, neboť oonaiské kupole se netřpytily zlatě v slunci, byly šedé a nevlídné. Oonaiští byli samým hýřením bledí, vínem opuchlí a vůbec se nepodobali zářivým obyvatelům Airy. Ale protože mu házeli květy a chválili jeho písně, Iranon zůstal a spolu s ním i Romnod, jemuž se zalíbily městské radovánky a vpletl si do tmavých kadeří růže a myrtu.

Iranon často v noci zpíval hodovníkům, avšak jinak byl stejný jako dřív, zdobil se jen horskou révou a vzpomínal na mramorové ulice Airy a na Nithru, průzračnou jako sklo. Zpíval v monarchových síních, zdobených freskami, na křišťálovém pódiu nad zrcadlovou podlahou a zpívaje kreslil v

myslí svých posluchačů obrazy tak věrně, až se zdálo, že místo hodovníků zrudlých vínem, zasypávajících pěvce růžemi, odráží podlaha staré, půvabné, polozapomenuté věci. A král mu rozkázal, aby odložil svůj ošumělý purpur, oděl ho do saténu a zlatohlavu a daroval mu prsteny se smaragdy a náramky z barevné slonoviny, ubytoval ho v pozlacené komnatě ověšené goblény, s postelí z krásně řezaného dřeva s nebesy a přehozy z hedvábí vyšitého květy. Tak přebýval Iranon v Oonai, městě louten a tance.

Není známo, jak dlouho zůstal Iranon v Oonai, ale jednoho dne král povolal do paláce divoce vířící tanečníky z liranské pouště a zachmuřené flétnisty z Drinenu na východě a pak už hodovníci neházeli tolik růží na Iranona jako na tanečníky a flétnisty. A den ode dne se i Romnod, jenž býval v žulovém Telothu malým chlapcem, stával hrubším a rozpálenějším od vína, až skoro přestal snít a jen s malým potěšením naslouchal písni Iranonovým. A třebaže byl Iranon sklíčen, nepřestal zpívat a večer dál vyprávěl své sny o Aiře, městu z mramoru a berylu. Pak jedné noci rudý a tlustý Romnod těžce zachrčel v květovaném hedvábí svého lehátka a v křečích zemřel, zatímco Iranon, bledý a štíhlý, si prozpěvoval pro sebe v odlehlém koutě. A Iranon zaplakal nad hrobem Romnodovým, zasypal ho zelenými kvetoucími ratolestmi, jaké Romnod míval rád, odložil hedvábí a ozdoby a zapomenut opustil Oonai, město louten a tance, oděn jen rozedraným purpurem, ve kterém kdysi přišel, a ověnčen čerstvou révou z hor.

Iranon putoval za sluncem a neustále hledal svou rodnou zemi a lid, který by pochopil a hýčkal jeho písně a sny. Ve všech cydathrijských městech a v zemích za Bnazijskou pouští se rozesmáté děti pošklebovaly jeho starodávným písni a roztrhanému purpurovému rouchu, ale Iranon zůstával mlád a vplétal si do zlatých vlasů věnce, když zpíval o Aiře, rozkoši minulosti a naději budoucnosti.

A tak dorazil jedné noci k polorozpadlé chatrči starého pastýře, shrbeného a špinavého, který pásł stádo na kamenitém úbočí nad pohyblivými písky. K němu Iranon promluvil tak jako už k mnoha jiným:

„Můžeš mi říci, kde najdu Airu, město z mramoru a berylu, kde plyne Nithra průzračná jako sklo a kde vodopády říčky Kra zpívají zeleným údolím a kopcům porostlým eukalyptovými stromy?“ Pastýř, uslyšev to, dlouze a cize pohleděl na Iranona, jako by vzpomínal na něco dávno minulého, změřil si každý tah cizincovy tváře, jeho zlatý vlas a korunu z révových listů. Ale byl už starý a potřásl hlavou, když odpovéděl:



„Ó cizinče, vskutku jsem slyšel jméno Aira i ta druhá jména, jež jsi vyslovil, ale přicházejí ke mně z hloubi nenávratně ztracených let. Slyšel jsem je, když jsem byl mlád, z úst kamaráda, žebráckého chlapce propadlého podivným snům, jenž sprádal dlouhé příběhy o měsíci, květinách a západním větru. Smávali jsme se mu, neboť jsme jej znali od narození, přestože se považoval za syna královského. Byl půvabný, jako jsi ty, ale blázen a podivín; a ještě jako docela malý utekl, aby našel svým písním a snům vděčné posluchače. Jak často mi zpíval o neskutečných zemích a o věcech, které se nikdy nemohly stát! Nejvíce mluvil o Aiře; o Aiře a řece Nithře a o vodopádech na říčce Kra. Říkal, že tam kdysi přebýval jako princ, třebaže my jsme jej znali od narození. Nikdy nikde nestálo mramorové město Aira, aniž kdy existovali ti, kteří by našli potěšení v jeho podivných písních – to všechno bylo ukryto jen ve snech druha mých her, Iranona, který už dávno zemřel.“

A v soumraku, když hvězdy vycházely jedna po druhé a měsíc vrhal na bažinu záři, jakou vidí dítě chvát se na podlaze, když je večer ukolébáváno ke spánku, odešel do písčin smrti stařec v otrhaném purpuru, korunován zvadlými révovými listy, hledící kupředu jakoby na zlaté kupole krásného města, kde lidé rozumějí snům. Té noci ve stárnoucím světě zemřel kus mládí a krásy.

## Prokletý dům

I tu největší hrůzu doprovází většinou jistá ironie. Někdy zasahuje přímo do běhu událostí, zatímco jindy se projeví pouze v určitém vztahu k jejich náhodnému rozmístění mezi lidmi a místy. Tu druhou možnost mohu skvěle doložit případem ze starobylého města Providence, ve kterém na konci čtyřicátých let minulého století často pobýval Edgar Allan Poe, když se bez úspěchu dvořil nadané básnířce, paní Whitmanové. Poe se v ulici Benefit Street obvykle zastavil v hostinci Mansion House – který se původně jmenoval Golden Ball Inn a pod jehož střechou našli útočiště takoví mužové jako Washington, Jefferson a Lafayette – a jeho oblíbená procházka pak směřovala na sever, po téže ulici až k domu paní Whitmanové a na sousední hřbitov sv. Jana, jehož svažující se plocha plná náhrobků z osmnáctého století pro něj měla zvláštní půvab.

Ironie tkví v následující skutečnosti: na oné tolikrát opakované procházce byl největší světový mistr zla a zvláštností nucen minout jistý dům na východní straně ulice; omšelou, vetchou stavbu, posazenou na příkře se zvedajícím kopci, s velkým zanedbaným dvorem, pocházející z dob, kdy byl onen kraj ještě napůl neobydlený. Nezdá se, že by Poe o něm byl někdy něco napsal nebo řekl – nemáme důkaz ani o tom, že by si ho vůbec kdy všiml.

A přesto, pro dvě osoby, mající k dispozici jisté informace, se tento dům co do hrůzy vyrovná nebo dokonce i předčí ty nejdivočejší fantazie génia, jenž ho tolikrát nic netuše míjel, a stojí tam pustý dál a škodolibě pozoruje okolí jako symbol všeho, co je nevýslovně ohyzdné.

Dům byl – a vlastně ještě stále je – z toho druhu domů, které přitahují pozornost zvědavců. Původně to bylo alespoň z části zemědělské stavení v typickém novoanglickém koloniálním stylu z poloviny osmnáctého století – patřil k oněm blahobytně vyhlížejícím domům se špičatou střechou, dvěma podlažími a s georgiánským vchodem a vnitřním obložením, podléhajícím vývoji vkusu té doby. Jeden štít směřoval k jihu, zatímco se dům až po okna přízemí utápěl ve srázném kopci na východě, a druhý odhaloval pohledu z ulice obnažené základy. Stavba, více než sto padesát let stará, se přizpůsobovala tomu, jak byla v těsné blízkosti domu planýrována a zarovnáována silnice; neboť Benefit Street – zpočátku zvaná Back Street – byla koncipována jako ulička klikatící se mezi hřbitůvky prvních osadníků a rovnou cestu z ní udělali teprve poté, co přestěhování ostatků na hřbitov

North Burial Ground poskytlo první vhodnou příležitost přetnout dávne rodinné pozemky.

Zpočátku dělilo západní zeď od cesty asi šest metrů trávy na strmém svahu; rozšiřování silnice za časů Revoluce však pohltilo většinu této plochy, čímž došlo k obnažení základů, takže bylo nutné postavit cihlový suterén; hluboký sklep s dveřmi a dvěma okny umístěnými nad zemí pak vzhlížel k nedaleké nově upravené linii veřejné silnice. Když byl před sto lety položen chodník, zmizel poslední kousek prostoru oddělujícího dům od cesty; a Poe na svých procházkách zajisté vídal jen pouhé stoupání mdlé cihlové šedi, splývající s chodníkem a ve výšce tří metrů nad zemí přecházející ve starobyrou budovu samotného domu, pokrytého šindelovou střechou.

Pozemky, ne nepodobné pozemkům farmářů, se táhly svahem téměř až k Wheaton Street. Prostor na jih od domu, sousedící s Benefit Street, ležel samozřejmě hodně vysoko nad úrovní chodníku; tvořil jakousi terasu ohraničenou vysokou hradbovitou zdí z vlhkého, mechem obrostlého kamene, do něhož bylo vytesáno úzké příkré schodiště, vedoucí kaňonovitými zdmi nahoru, ke světu špinavého trávníku, vlhkých cihlových zdí a zanedbaných zahrad, jejichž rozbité cementové vázy, zrezivělé hrnce spadlé z třínožek se sukovitými nožkami a podobné vybavení daly vyniknout větrem ošlehaným předním dveřím s rozbitým okénkem nad nimi, rozpadajícím se jónským sloupům a červotočivému trojúhelníkovému štítu s římsou.

V mládí se o prokletém domě dozvěděl jen to, že v něm lidé umírají ve znepokojivě velkém množství. A z tohoto důvodu se, jak mi bylo řečeno, původní majitelé z domu odstěhovali asi dvacet let poté, co ho dostavěli. Očividně neprospíval lidskému zdraví, snad pro vlhkost a houbovitou vegetaci ve sklepech, všudypřítomný odporný zápach, průvan na chodbách nebo kvalitu studny a vody z ní pumpované. Tyto skutečnosti byly dosti nepříznivé, a byly také vším, čemu lidé, jež jsem znal, uvěřili. Až zápisky mého strýce sběratele, doktora Elihu Whipplea, přede mnou do všech detailů odhalily mnohem záhadnější, nejasnější dohady tvořící spodní proud lidových vyprávění, kolujících mezi služebnictvem ze starých časů a prostým lidem, dohady, které se nikdy neroznesly moc daleko a na které se hodně pozapomnělo v časech, kdy se Providence rozrostla v metropoli s moderním migrujícím obyvatelstvem.

Pravdou zůstává, že strážlivě uvažující část veřejnosti dům nikdy nepovažovala v žádném slova smyslu za „prokletý“. Nešířily se o něm žádné obvyklé povídačky o chřesticích řetězech, studených závanech vzduchu,

blikajících světlech či tvářích za oknem. Ti radikálnější občas prohlašovali, že dům „přináší smůlu“, to však bylo maximum, kam zašli. Co ale bylo zřejmé bez jakýchkoli pochybností, je fakt, že v domě umírá hrozivé množství lidí; nebo, abych byl přesnější, že tam hrozivé množství lidí *umřelo* – neboť po jistých podivných událostech před více než šedesáti lety zůstal dům nadobro opuštěn – a to proto, že ho jednoduše nebylo možné nikomu pronajmout. Obyvatele domu nezkosila náhle jedna a táž příčina; spíše se zdálo, jako by z nich nějaká neznámá síla vysávala chuť k životu, takže každý zemřel na ten neduh, na který by byl tak jako tak (i když mnohem později) stejně umřel. A u těch, kdo nezemřeli, se projevoval různý stupeň nemoci podobné chudokrevnosti či souchotinám a někdy také úpadek duševního zdraví, což rozhodně nemluvílo ve prospěch tvrzení, že je budova zdravotně nezávadná. Sousední domy však, což musím dodat, byly podle všeho zcela prosty podobného zhoubného působení.

Tak tolik jsem věděl předtím, než jsem svým naléhavým dotazováním přiměl strýce k tomu, aby mi ukázal své zápisky, které nás nakonec oba přivedly na počátek hrozného pátrání. V době mého dětství byl prokletý dům prázdný; na vysokém terasovitém dvoře, kde se nikdy nezdržovali ptáci, rostly holé, větrem zkroucené a strašidelné stromy, vysoká, podivně bleďá tráva a býlí, znetvořené jako v nějakém hrozném snu. My chlupci jsme přes tato místa často přebíhali a já si dosud dokážu vybavit ten pocit dětské hrůzy, pramenící nejen z morbidní podivnosti té podezřelé vegetace, ale i z tajemné atmosféry a pachu rozpadajícího se domu, za jehož odemčenými dveřmi jsme často vyhledávali rozechvění. Okna s malými tabulkami byla téměř všechna rozbitá a nad chatrným obložením, rozviklanými vnitřními okenicemi, odlepujícími se tapetami, opadávající omítkou, vratkými schodišti a těmi troskami rozbitého nábytku, které v domě ještě zbyly, visela nepojmenovatelná atmosféra pustoty. Prach a pavučiny ještě umocnily pocit hrůzy – a vskutku statečným byl ten hoch, který dobrovolně vystoupil po žebříku do podkroví, rozlehlé plochy lemované trámy, osvětlené pouze blikajícími okénky ve štítech a zaplněné hromadami zbytků beden, židlí a kolovratů, které ta nekonečná léta, po která tu už ležely, překryla a zřetězila v girlandy nestvůrných a ďábelských tvarů.

Podkroví však koneckonců nebylo tou nejstrašidelnější částí domu. Nejsilnější odpor v nás vyvolával právě vlhký, zatuchlý sklep, i když na straně domu obrácené do ulice stál celý nad zemí a od ruchu chodníku ho oddělovaly jen tenké dveře a okny proražená cihlová zeď. Nedokázali jsme

se rozhodnout, zda ho v přízračném okouzlení vyhledávat nebo se mu vyhýbat, abychom uchránili své duše a zdravý rozum. Jednak proto, že nepříjemný zápach, prostupující celý dům, byl ve sklepě nejsilnější, jednak proto, že se nám nelíbil bílý houbovitý porost, který za deštivého letního počasí občas vyrazil z udusané hliněné podlahy. Tyto houby, bizarně podobné vegetaci venku na dvorku, měly opravdu hrozné tvary, byly to nechutné parodie mochromůrek a bezlistých voskovitých stvolů, jaké jsme ještě nikdy na žádném jiném místě neviděli. Rychle se rozkládaly a v jednom stadiu hnití počínaly lehce světélkovat, takže noční kolemjdoucí občas mluvivali o čarodějných ohýncích planoucích za rozbitými tabulkami oken, ze kterých se šířil odporný zápach.

Nikdy – ani při těch nejdivočejších nápadech v předvečer Všech svatých (kdy u nás přece dovádí každé dítě) – jsme nenavštívili sklep v noci, ale při některých návštěvách za bílého dne jsme světélkování opravdu viděli, zvláště když bylo venku pod mrakem a deštivo. Bylo tam však ještě něco mnohem nenápadnějšího, co jsme často pokládali za svůj objev – velice zvláštní věc, která však pravděpodobně byla pouze sugestivní záležitostí. Mám na mysli bělavý obláčkovitý vzorek na špinavé podlaze – špatně rozeznatelný povlak plísně či ledku, stěhující se z místa na místo, který jsme, jak jsme se občas domnívali, dokázali vystopovat mezi řídkým houbovým porostem u masivního krbu v suterénní kuchyni. Čas od času nám přišlo na mysl, že ta skvrna nese známky zlověstné podobnosti se zkroucenou postavou člověka, i když obvykle jsme žádnou takovou podobnost nepozorovali, a často tam bělavý povlak vůbec nebyl. Jednoho deštivého odpoledne, kdy se tato iluze zdála být mimořádně silná a kdy jsem ještě navíc měl dojem, jako bych zahlédl, jak z podlahy povlečené ledkem stoupají směrem k zejícímu krbu mihotající se nažloutlé řídké výpary, pověděl jsem o celé záležitosti svému strýci. Tak výjimečné fantazii se zasmál, jeho úsměv však nesl zřetelné stopy vzpomínek. Později jsem se dověděl, že se podobná představa vyskytuje i v dávných strašidelných pověstech prostého lidu – představa, která rovněž obsahuje náarážky týkající se ďábelských, vlčích obrysů, unášených kouřem z velikého komína, a o prapodivných tvarech, jichž nabyly některé kořeny stromů, které prorostly do sklepa uvolněnými kameny v základech domu.

## II.

Teprve když jsem se přehoupl přes hranici dospělosti, ukázal mi můj strýc všechny poznámky a údaje, které nashromáždil v souvislosti s prokletým domem. Dr. Whipple byl rozvážný, konzervativní lékař ze staré školy a přes všechn svůj zájem o zmíněné místo nechtěl obrátit pozornost mysli mladého člověka k abnormálním jevům. Jeho vlastní názor na celou záležitost, vycházející z jednoduchého předpokladu, že budova a celý pozemek očividně škodí lidskému zdraví, neměl s abnormalitou nic společného; strýc si však uvědomil, že táž pitoresknost, která vzbudila jeho zájem, by v jinošské fantazií hýřící mysli nabyla nejružnějších strašlivých, představivost podněcujících asociací.

Doktor byl starý mládenec; bělovlasý, hladce oholený, staromódní pán – a jeden z místních význačných historiků, který se často dostal do sporu s tak svárlivými ochránci tradic, jako byli Sidney S. Rider a Thomas W. Bicknell. Žil spolu s jedním sluhou v georgiánské usedlosti s klepadlem na dveřích a schodištěm se železným zábradlím, která záhadným způsobem udržovala rovnováhu na příkrém svahu North Court Street vedle starodávné cihlové budovy soudu a koloniálního domu, kde jeho dědeček – bratranec onoho slavného korzára, kapitána Whipplea, který v roce 1772 zapálil *Gaspee*, ozbrojený škuner Jeho Veličenstva – hlasoval 4. května 1776 v zákonodárném sboru za nezávislost kolonie Rhode Island. Ve vlhké knihovně s nízkým stropem, plesnivějícím bílým obložením, těžkou kamennou ozdobou na římse krbu a malými okny, stíněnými vinnou révou, byl obklopen starodávnými rodinnými památkami a různými písemnostmi, v nichž bylo mnoho nejasných narážek na prokletý dům v Benefit Street. To místo zkázy leží nedaleko – neboť Benefit Street se táhne jako římsa těsně pod budovou soudu podél strmého svahu, na který vystoupili první osadníci.

Když mé neodbytné otázky a přibývajících léta ze strýce nakonec vylákaly nastrádané informace, po kterých jsem se tak pídil, ležela přede mnou podivná kronika. Některé z jejích částí byly rozvláčné, statistické a jednotvárně rodopisné, všemi se však táhla nepřetržitá nit hlubokých úvah, neustálé hrůzy a nadpřirozeného zla, které na mne zapůsobily ještě mnohem víc než kdysi dřív na hodného pana doktora. Jednotlivé události do sebe zlověstným způsobem zapadaly a zdánlivě podružné detaily v sobě ukrývaly studnice hrozných možností. Zrodila se ve mně nová, palčivá zvědavost, ve srovnání s níž byla má chlapecká zvědavost nepatrná a nezralá. První odhalení vedlo k rozsáhlému průzkumu a posléze k onomu hrůzyplnému pátrání, jež mělo pro mého strýce tak katastrofální následky – ano, pro něho

samotného. Neboť strýc nakonec trval na tom, že se chce zúčastnit pátrání, do kterého jsem se pustil, a po jedné noci strávené v onom domě jsem ho už víckrát neviděl. Cítím se osamělý bez té jemné duše, jejíž dlouhý život byl naplněn pouze čestností, bezúhonností, dobrým vkusem, laskavostí a studiem. K uctění jeho památky jsem dal postavit mramorový náhrobek na hřbitově sv. Jana – místě, které tak miloval Poe – skrytém háji obrovitých vrb, kde se hrobky a pomníky tiše choulí na kopečku mezi starobyrou budovou kostela a domy a náspovitými zdmi na Benefit Street.

Historie domu, odkrývající se před námi ze změti údajů, nás nepřivedla na žádnou podezřelou stopu týkající se stavby domu či zámožné a úctyhodné rodiny, která dům postavila. Přesto jsme však již od počátku tušili stín neštěstí, který brzy nabyl zlověstného významu. Pečlivě sestavené záznamy mého strýce začínají stavbou domu a pak pokračují dál s neobvyklým množstvím podrobností. Zdá se, že prokletý dům obývali jako první William Harris se svou ženou Rhoby Dexterovou a jejich děti, Helkana, narozený v roce 1755, Abigail, narozená v roce 1757, William mladší, narozený roku 1759, a Ruth, která se narodila v roce 1761. Pan Harris byl zámožný obchodník a námořník, zabývající se obchodem se Západní Indií, napojený na firmu Obadiah Browna a jeho synovců. Po Brownově smrti v roce 1761 ho nová firma Nicholas Brown a spol. jmenovala kapitánem brigy *Prudence* o výtlaku 120 tun, postavené v Providence, a tím mu umožnila vybudovat si nový domov, po kterém toužil už od svého sňatku.

Místo, které si zvolil – nedávno zarovnaná část nové a exkluzivní Back Street, táhnoucí se na kopci nad přeplněnou Cheapside – bylo nejvýhodnější, jaké si jen člověk mohl přát, a budova plně využívala svého umístění. Bylo to to nejlepší, co se dalo pořídit za skrovné prostředky, a Harris pospíchal, aby se nastěhovali ještě před narozením pátého dítěte, které v rodině očekávali. Toto dítě, chlapeček, se narodilo v prosinci; bylo však mrtvé. A po dalších sto padesát let pak v tomto domě nemělo ani jedno dítě přijít na svět živé.

V dubnu následujícího roku zachvátila děti jakási nemoc a Abigail s Ruth do měsíce zemřely. Diagnóza Dr. Joba Ivese zněla, že smrt způsobila nějaká dětská horečka, ačkoli jiní lidé tvrdili, že děti spíš jen postupně chřadly a ztrácely se před očima. V každém případě se však zdálo, že je nemoc nakažlivá; neboť Hannah Bowenová, jedna ze dvou sloužících, na ni zemřela v červnu následujícího roku. Eli Lideason, druhý sluha, si neustále stěžoval na úbytek sil – a byl by se vrátil na farmu svého otce v Rehobothu, nebýt

náhlé náklonnosti k Mehitabel Pierceové, kterou najali jako náhradu za zesnulou Hannah. Eli zemřel následujícího roku – roku opravdu smutného, neboť znamenal smrt samotného Williama Harrise, vysíleného podnebím Martiniku, kde musel v předcházejících deseti letech často pobývat kvůli své práci.

Ovdovělá Rhoby Harrisová se z rány způsobené smrtí manžela už nikdy nevzpamatovala a ztráta prvorozeného Helkany o dva roky později definitivně podlomila její duševní zdraví. V roce 1768 propadla lehké duševní chorobě a od té doby byla uzavřena v horní části domu, do kterého se přistěhovala její mladší, dosud neprovdaná sestra Mercy Dexterová, aby se ujala péče o rodinu. Mercy byla nenápadná, vyzáblá žena plná sil, ale od té doby, co se přistěhovala, se její zdraví začalo viditelně zhoršovat. Byla nesmírně oddaná své nešťastné sestře a chovala zvláštní náklonnost ke svému jedinému dosud žijícímu synovci Williamovi, jenž vyrostl ze statného dítěte v neduživého, vytáhlého mladíka. Toho roku zemřela služka Mehitabel a druhý sluha, Preserved Smith, opustil dům bez jakéhokoli logického vysvětlení, jen s jakýmsi fantastickými pověstmi a s reptáním, že se mu nezamlouvá, jak dům páchne. Po nějakou dobu nemohla Mercy najít žádnou jinou pomocnou sílu, neboť sedm úmrtí a jeden případ šílenství, jež se vyskytly všechny v průběhu pouhých šesti let, znovu rozvířily pověsti, které později nabyly tak bizarní podoby. Nakonec však získala nové služebnictvo odjinud, Ann Whiteovou, nerudnou ženu z té části Severního Kingstownu, která je nyní vyčleněna jako Exeterská správní oblast, a zdatného Bostoňana jménem Zenas Low.

Právě Ann Whiteová dala jako první přesnou podobu těm nedobrým, jalovým řečem. Mercy raději neměla najímat někoho, kdo pochází z kopcovitého kraje Nooseneck Hill, neboť onen vzdálený kousek země, kde lišky dávají dobrou noc, byl tehdy, stejně jako je i nyní, sídlem těch nejznepokojivějších pověr. Ještě v roce 1892 nechala Exeterská obec exhumovat mrtvolu, jejíž srdce pak bylo slavnostně spáleno, aby se tak zabránilo jistým údajným návštěvám, majícím neblahý vliv na zdraví a klid veřejnosti; lze si pak představit, jaké názory měli lidé v tomto kraji v roce 1768. Annin jazyk vyvíjel neblahou aktivitu a během několika měsíců ji Mercy propustila. Její místo pak zaplnila svědomitou a přívětivou amazonkou z Newportu, Marií Robbinsovou.

Mezitím nebohou Rhoby Harrisovou pronásledovaly v záchvatech šílenství sny a představy toho nejstrašlivějšího druhu. Občas se její výkřiky



už nedaly vydržet a tyto chvíle si pak vynutily, aby její syn vždy čas od času pobýval u svého bratrance Pelega v uličce Presbyterian Lane poblíž nové kolejní budovy. Po každém z těchto pobytů bylo chlapcovo zdraví viditelně lepší – a kdyby byla Mercy stejně moudrá, jak dobře to myslela, byla by chlapce nechala žít u Pelega napořád. Na otázku, co přesně paní Harrisová při svých záchvatech zuřivosti vykřikovala, váhá tradice dát odpověď: nebo spíš nabízí popisy tak fantastické, že se samy vyvracejí svou absurditou. Samozřejmě, že člověku připadá absurdní, když slyší, že žena, které se dostalo vzdělání jen v základech francouzštiny, často po celé hodiny vykřikovala ohroublé a idiomatické výrazy tohoto jazyka, nebo že tatáž osoba, ponechaná samotě a dobře hlídaná, si celá bez sebe stěžovala na stvoření, které na ni civí, chňape po ní zuby a kouše ji. Roku 1772 zemřel sluha Zenas, a když to oznámili paní Harrisové, dala se do smíchu s odporným potěšením, které u ní nikdo neznal. Následujícího roku zemřela ona sama a byla uložena k odpočinku na North Burial Ground po boku svého manžela.

Když roku 1775 vzplanul konflikt s Velkou Británií, podařilo se Williamovi Harrisovi navzdory věku necelých šestnácti let a křehké tělesné konstrukci dát se naverbovat do průzkumných jednotek pod vedením generála Greena; a od této doby se těšil nepřetržitému rozkvětu zdraví a zvyšování společenské prestiže. Roku 1780, jako kapitán rhodeislandských jednotek, které byly v New Jersey pod velením plukovníka Angella, se seznámil a posléze oženil s Phebe Hetfieldovou z Elizabethtownu, kterou následujícího roku po svém čestném propuštění z armády přivedl do Providence.

Návrat mladého vojáka však neprovázelo dokonalé štěstí. Je pravda, že dům byl dosud v dobrém stavu; a ulice byla rozšířena a její název přeměněn z Back Street na Benefit Street. Postava Mercy Dexterové, kdysi tak robustní, se však nachýlila a podivně sešla, takže nyní z ní byla dojemná osůbka s nahrbenými zády, dutým hlasem a znepokojivou bledostí – vlastnostmi, které do jediné sdílela s poslední zbývající služkou Marií. Na podzim roku 1782 porodila Phebe Harrisová mrtvou dcerušku a patnáctého května následujícího roku dala Mercy Dexterová sbohem životu užitečného, skromného a počestného člověka.

William Harris, konečně naprosto přesvědčený o tom, že jeho bydliště je opravdu velmi nezdavé, nyní učinil kroky k tomu, aby ho opustil a navěky ho uzavřel. V nově otevřeném hostinci Golden Ball Inn zajistil přechodné ubytování pro sebe a svou ženu a nechal si postavit nový a lepší dům na

Westminster Street, v rozrůstající se části města za mostem Great Bridge. Tam se v roce 1785 narodil jeho syn Dutee – a tam rodina přebývala až do té doby, než ji rozrůstající se obchodní podnikání zahnal zpět přes řeku a kopec do Angell Street, v novější obytné čtvrti East Side, kde si pak v roce 1876 postavil nebožtík Archer Harris své přepychové, nicméně však šeredné sídlo s mansardovou střechou. William i Phebe podlehli epidemii žluté zimnice, která řádila v roce 1797, Duteeho však vychoval jeho bratranec Rathbone Harris, Pelegův syn.

Rathbone byl praktický člověk, a tak dům v Benefit Street pronajal navzdory Williamovu přání, aby zůstal prázdný. Co nejlépe využít veškerého chlapcova majetku považoval za povinnost, kterou mu ukládá jeho poručnictví, a nedělal si prázdné starosti ani s případy úmrtí a nemocí, následkem kterých se v domě tak často střídali nájemníci, ani s postupně rostoucím odporem, se kterým lidé na dům pohlíželi. Je pravděpodobné, že pocíťoval pouze nelibost, když mu v roce 1804 městská rada nařídila, aby dům vydezinfikoval sírou, smolou a kafrem – a to v souvislosti s úmrtími čtyř osob, o kterých se hodně diskutovalo a která byla pravděpodobně způsobena tehdy již ustupující epidemií zimnice. Lidé o domu tvrdili, že má horečný zápach.

Dutee sám o domě moc často nepřemýšlel, neboť se z něj stal korzár a pod vedením kapitána Cahoona úspěšně sloužil na lodi *Vigilant* ve válce roku 1812. Vrátil se nezraněn, v roce 1814 se oženil a pak se stal otcem za oné památné noci 23. září 1815, kdy mohutná bouře zaplavila polovinu města vodou ze zálivu a až do Westminster Street zanesla vysokou šalupu, jejíž stěžně téměř zaklepaly na okna Harrisova domu, jako by chtěly symbolicky potvrdit skutečnost, že zrovna narozený chlapec, Welcome, je synem námořníka.

Welcome otce nepřežil, svůj život však zakončil se vší slávou v bitvě u Fredericksburgu v roce 1862. On ani jeho syn Archer nevěděli o prokletém domě nic jiného, než že jsou s ním jen potíže, protože je téměř nemožné jej pronajmout – snad kvůli jeho zatuchlosti a odpornému pachu zanedbané staroby. A vskutku, po sérii úmrtí, která vyvrcholila rokem 1861, se už dům nikdy nepodařilo pronajmout, na což se však ve vzrušených dobách války do značné míry zapomnělo. Carrington Harris, poslední po meči, už znal dům jen jako opuštěnou a pitoreskními pověstmi opředenou stavbu; do té doby, než jsem mu pověděl o svých zážitcích. Měl v úmyslu budovu zbourat a na jejím místě postavit činžovní dům, po mém vysvětlení všech událostí se však

rozhodl nechat ji dál stát, napojit ji na vodovod a kanalizaci a pronajmout. A až dosud neměl se sháněním nájemců žádné potíže. Hrůza už dům opustila.

### III.

Jistě si dovedete snadno představit, jak mocně na mne zapůsobila historie rodiny Harrisových. Zdálo se mi, že v této nepřetržité kronice se jako příznak vznášející zlo, nemající pranic společného s přírodou, tak jak jsem ji znal já, zlo, které má zřejmou souvislost s domem a nikoli s rodinou, jež ho obývala. V tomto dojmu mne pak utvrdily mým strýcem ne příliš systematicky shromážděné údaje – legendy zaznamenané podle vyprávění služebnictva, výstřižky z novin, kopie úmrtních listů, které kdysi vystavili jeho kolegové lékaři a jiné zajímavosti. Samozřejmě vás nemohu s tímto materiálem seznámit v celé jeho šíři, neboť strýc byl neúnavný sběratel a jeho zájem o prokletý dům byl opravdu hluboký; mohu se však dotknout několika hlavních bodů, které si zasluhují naši pozornost tím, že se znovu objevují v mnoha zprávách z různých zdrojů. Kupříkladu – sluhové jsou ve svých vyprávěních téměř úplně zajedno v tom, že za nejvýznamnější pramen všeho zla považují z celého domu právě plísni zamořený, páchnoucí *sklep*. Mezi sluhy byli takoví – zejména pak Ann Whiteová – kteří nikdy nepoužívali sklepní kuchyni, a nejméně tři dobře zapsané pověsti se týkají podivných, napůl lidských či ďábelských tvarů, kterých v oněch místech nabyly kořeny stromů a plísňové skvrny. Právě tato vyprávění mne hluboce zaujala vzhledem k tomu, co jsem v dětství sám spatřil, tušil jsem však, že smysl jednotlivých případů byl do značné míry zastřen nánosem dodatků z místní nauky o strašidlech.

Ann Whiteová – se svou exeterskou pověřčivostí – rozšířila tu nejpodivnější a přitom nejméně časem pozměněnou povídačku; tvrdila totiž, že pod domem musí ležet hrob jednoho z oněch upírů – mrtvých, kteří si uchovávají tělesné tvary a živí se krví a dechem živých – upírů, jejichž šeredné legie za noci vysílají ven svá vysávající individua či už jen pouhé duchy. Aby bylo možné takového upíra zničit, je zapotřebí, jak vyprávějí naše babičky, vykopat mrtvolu ze země a spálit její srdce nebo tento orgán alespoň probodnout kůlem; a Annino neustálé naléhání, aby se v prostorách

pod sklepením začalo pátrat, bylo právě to, co hlavní měrou přispělo k jejímu propuštění.

Její historikám se dostalo pozornosti u velkého množství posluchačů a lidé jim uvěřili ještě ochotněji z toho důvodu, že dům opravdu stál na místě, kde se kdysi pohřbívalo. Mnohem více než na těchto okolnostech závisela podle mého názoru zajímavost těchto historek na tom, jak podivně příhodným způsobem do sebe zapadaly s dalšími skutečnostmi – nářkem umírajícího Preserveda Smithe (sloužil v domě před Annou, a tudíž o ní nikdy nemohl slyšet), že mu v noci něco „vysává dech“; úmrtními listy obětí zimnice z roku 1804, vystavenými doktorem Chadem Hopkinsem, a nevysvětlitelným úbytkem krve u čtyř zesnulých; a také temnými okamžiky blouznění Rhoby Harrisové, kdysi si stěžovala na ostré zuby stěží viditelné postavy se skelným zrakem.

Ačkoli vůbec nepodléhám bezdůvodným pověrám, všechny tyto věci ve mně vyvolaly podivný pocit, který ještě posílily dva časově od sebe dosti vzdálené výstřižky z novin – jeden byl z *Providence Gazette and Country - Journal* z 12. dubna roku 1815, druhý z *Daily Transcript and Chronicle* z 27. října 1845 – a oba podrobně líčily hrůzostrašnou událost, jejíž opakování bylo nápadné. Zdá se, že v obou případech prodělala umírající osoba – v roce 1815 to byla jemná stará dáma, paní Staffordová, a v roce 1845 Eleazar Durfee, učitel ve středních letech – hrůzostrašnou proměnu, kdy strnulýma očima tupě zírala před sebe a snažila se zakousnout do krku ošetřujícího lékaře. Ještě záhadnější však byl poslední případ, který udělal tečku za pronajímáním domu – série úmrtí na chudokrevnost, kterým předcházelo postupné zešílení: pacient s nožem v ruce úskočně usiloval o život svých příbuzných – snažil se je bodnout do krku či zranit na zápěstích.

Tak takhle to vypadalo v letech 1860 a 1861, kdy strýc zrovna začal s lékařskou praxí; a než odešel na frontu, vyslechl od svých starších zkušených kolegů mnoho poznámek týkajících se této záležitosti. Opravdu nevysvětlitelné bylo to, jak oběti – lidé nevzdělaní, neboť ohavně páchnoucí dům, který většina obyvatel města považovala za prokletý, už teď nebylo možno pronajmout nikomu jinému – mumlaly kletby ve francouzštině, jazyce, k jehož studiu prostě nemohly mít příležitost. Člověku to přivedlo na mysl nebohou Rhoby Harrisovou, která žila o téměř sto let dřív, a na mého strýce to zapůsobilo tak, že poté, co se vrátil z války a krátce na to vyslechl vyprávění doktorů Chase a Whitmarshe, kteří měli informace z první ruky, začal o tomto domě sbírat historické údaje. Samozřejmě jsem viděl, že

strýček o tomto tématu hluboce přemýšlí a že mu zájem z mé strany dělá radost – zájem objektivní a účastný, který mu dává možnost prodiskutovat se mnou záležitosti, kterým by se jiní jen vysmáli. Jeho představivost nezašla tak daleko jako moje, ale cítil, že ono místo odkrývá lidské imaginaci neobvyklé možnosti a že opravdu stojí za povšimnutí jako zdroj inspirace na poli všeho fantastického a strašidelného.

Co se mne týče, byl jsem připraven se touto záležitostí zabývat se vši vážností a ihned jsem začal nejen znovu přezkoumávat jednotlivá fakta, ale snažil jsem se jich také co možná nejvíc nashromáždit. S Archerem Harrisem, tehdejším majitelem domu, který už byl pokročilejšího věku, jsem si do té doby, než roku 1916 zemřel, častokrát povídal: a spolu se svou dosud žijící, neprovdanou sestrou Alice mi hodnověrně potvrdili veškeré údaje, které o jejich rodině nashromáždil můj strýc. Když jsem se jich však ptal, jakou souvislost s Francií nebo francouzštinou by dům mohl mít, přiznali se, že si s touto otázkou nevědí rady o nic víc než já. Archer nevěděl nic a slečna Harrisová nám řekla jen tolik, že na celou záležitost by mohla alespoň trochu vrhnout světlo stará narážka, kterou zaslechl její dědeček, Dutee Harris. Ten starý námořník, který o dva roky přežil svého syna Welcomea zemřelého na bojišti, onu legendu sám neznal; vybavoval si však, že jeho první chůva, Maria Robbinsová, si byla nejasně vědoma čehosi, co by bývalo mohlo propůjčit magický význam francouzskému běsnění Rhoby Harrisové, které tak často slýchala během posledních dnů života oné nešťastím pronásledované ženy. Maria sloužila v prokletém domě od roku 1769 až do roku 1783, kdy se rodina přestěhovala, a zažila smrt Mercy Dexterové. Jednou učinila před malým Duteem narážky na poněkud zvláštní okolnost posledních okamžiků Mercyina života, on však brzy zapomněl na všechno krom toho, že to bylo něco zvláštního. Jeho vnučka si navíc i to málo vybavovala jen s obtížemi. Ona a její bratr nejevili o dům takový zájem jako Archerův syn Carrington, nynější majitel, se kterým jsem si později popovídal o tom, co jsem zažil.

Poté, co jsem od členů Harrisovy rodiny vyzískal veškeré informace, které mi mohli poskytnout, obrátil jsem svou pozornost k raným záznamům a dokumentům našeho města – a to se zápalem mnohem žhavějším, než jaký při stejné práci občas projevil můj strýc. To, po čem jsem toužil, byl úplný historický záznam o daném místě od doby jeho osídlení v roce 1636 – nebo z ještě ranějšího období, pokud by se podařilo vykutat nějakou pověst narragansettských Indiánů, která by mi poskytla potřebné údaje. Na počátku

jsem zjistil, že onen pozemek byl částí dlouhého pruhu půdy, který byl původně předělen Johnu Throckmortonovi; jednoho z mnoha podobných pruhů, ohraničených na jedné straně Town Street na břehu řeky a táhnoucí se přes horu až k hranici, která přibližně souhlasí s dnešní Hope Street. Pozemek Throckmortonových byl později samozřejmě rozdělen na mnoho dalších částí; a já jsem začal neúnavně hledat tu část, napříč kterou později postavili Back Street neboli Benefit Street. Podle toho, co tvrdily různé zvěsti, to byl Throckmortonský hřbitov; při bedlivějším zkoumání záznamů jsem však přišel na to, že hroby byly už záhy přestěhovány na hřbitov North Burial Ground ležící na cestě Pawtucket West Road.

Pak jsem z čista jasna narazil – a měl jsem opravdu dost velké štěstí, protože ona informace se nevyskytovala v hlavním souboru záznamů a snadno jsem ji tak mohl přehlédnout – na něco, co ve mně probudilo tu nejpálčivější dychtivost tím, jak onen poznatek souhlasil s některými nejpodivnějšími etapami celé záležitosti. Byla to nájemní smlouva z roku 1697, dokumentující pronájem malého kousku půdy Etiennu Rouletovi a jeho ženě. Konečně vyšla na světlo nějaká souvislost s Francií – a spolu s ní ještě jeden hlubší prvek hrůzy, který toto jméno vyvolalo z temných zákoutí mé mysli obsahujících poznatky, jež jsem získal svou různorodou a podivnou četbou – a tak jsem začal horečně hledat v mapách, abych zjistil, jak asi ono území vypadalo předtím, než byla v letech 1747 až 1758 Back Street zkřížena jinou ulicí a částečně zplanýrována. Zjistil jsem to, co jsem napůl očekával, totiž to, že na místě, kde dnes stojí prokletý dům, Rouletovi kdysi za jednoposchod'ovou chalupou s podkrovím umístili svůj hřbitov a že neexistuje žádný záznam o tom, že by hroby byly někdy někam přestěhovány. Dokument však končil dosti zmateně a já jsem byl nucen důkladně prohledat jak svazky Rhodeislandské historické společnosti, tak knihovnu v Shepley, než se mi podařilo najít malá dvířka, k nimž by se hodil klíč jménem Etienne Roulet. Nakonec jsem něco objevil: něco tak mlhavého, avšak zároveň tak nestvůrného významu, že jsem se s nově probuzenou dychtivostí jal prohledávat samotný sklep prokletého domu.

Rouletovi přišli do města zřejmě roku 1696 z East Greenwich, cestujícíce podél západního břehu Narragansettského zálivu. Byli to hugenoti z Caude a střetli se s velkou nevraživostí, než jim členové městského výboru v Providence povolili se ve městě usadit. V East Greenwich, kam přišli roku 1686, po zrušení Nanteského ediktu, je vytrvale pronásledovala všeobecná antipatie a tato nelibost prý měla kořeny ještě v něčem jiném než v pouhé

rasové a národnostní nesnášenlivosti či sporech o půdu, které se mezi francouzskými osadníky a Angličany vyhrocovaly do té míry, že je nedokázal vyřešit ani sám guvernér Andros. Ale díky jejich vřelému protestantismu – poněkud příliš vřelému, jak si někteří šeptali – a jejich zjevné úzkosti, když byli z vesnice prakticky vyhnáni, se jim podařilo najít útočiště; a snědý Etienne Roulet, kterému šly práce na poli od ruky mnohem hůř než čtení podivných knih a kreslení podivných obrazců, dostal místo úředníka ve skladišti v doku Pardona Tillinghasta, nacházejícím se na jižním konci Town Street. Později, asi tak za čtyřicet let, po smrti starého Rouleta, však došlo k jakýmsi nepokojům – a od té doby už o této rodině nikdo víckrát neslyšel.

Po celé století, a možná ještě déle, si lidé ve městě rodinu Rouletových ještě pamatovali a často si o ní povídali jako o zdroji rušných událostí v jinak poklidném životě novoanglického přístavního města. Etiennův syn Paul, mrzoutský chlapík, jehož podivínské chování pravděpodobně vyprovokovalo ony nepokoje, které zahubily celou rodinu, byl částečně zdrojem dohadů; a ačkoli Providence nesdílela s okolními puritánskými osadami panický strach z čarodějnic, stařenky často naznačovaly, že se Paul nikdy nemodlí ve správnou dobu ani k správnému objektu. Tohle všechno bezpochyby vytvořilo jádro legendy, kterou znala stará Maria Robbinsová. Jaký vztah měla tato pověst k šíleným francouzským výkřikům Rhoby Harrisové a ostatních obyvatel prokletého domu, to mohla určit jen lidská představivost nebo budoucí odhalení. Uvažoval jsem, kolik lidí z těch, kdo tyto pověsti znají, si uvědomuje, že existuje ještě jedna hrozná souvislost, o které jsem se dozvěděl při další četbě; ona zlověstná položka v análech chorobné hrůzy, která vypovídá o postavě jménem *Jacques Roulet*, z *Caude*, který byl v roce 1598 odsouzen k smrti jako ďáblem posedlý, ale vzápětí zachráněn od smrti na hranici Pařížským parlamentem a zavřen do blázince. Našli ho v lese, potřísněného krví a cáry masa, krátce poté, co dva vlci zadávali a na kusy roztrhali jakéhosi chlapce. Lidé viděli, že jednomu vlkovi se podařilo utéci bez sebemenšího zranění. Opravdu pěkná historka ke krbu, se zvláštním významem, co se týče daného jména a místa; já jsem však usoudil, že mezi klepy, kolujícími v Providence, nemohla být všeobecně známá. Kdyby se totiž o ní bylo vědělo, shoda jmen by pravděpodobně vyvolala nějaký strachem podmíněný drastický čin – ale, co když opravdu tato historka, byť šířená jen šeptem, usplnila ony konečné nepokoje, které město zbavily rodiny Rouletových?

Navštěvoval jsem nyní ono prokleté místo častěji; zkoumal jsem odpornou vegetaci v zahradě, prohlížel jsem všechny zdi budovy a pozorně jsem prohlédl každický centimetr sklepní podlahy z udusané hlíny. Nakonec jsem si se svolením Carringtona Harrise zhotovil klíč k nepoužívaným dveřím, vedoucím ze sklepa přímo na Benefit Street: chtěl jsem mít rychlejší přístup k venkovnímu světu, než jaký mi umožňovalo tmavé schodiště, hala v přízemí a hlavní vchod. Právě ona místa, plná číhající morbidnosti, jsem prohledával a prošťourával za dlouhých odpolední, kdy se dovnitř dralo světlo venkovními dveřmi sklepa, opletenými pavučinou, dveřmi, které mě jen několika stopami oddělovaly od mírumilovného chodníku před domem. Mou snahu neodměnilo nic nového – jen tatáž ubíjející zatuchlost a slabý náznak nechutných pachů a obrysů vytvořených na podlaze nánosy ledku – a myslím si, že na mne skrz rozbité tabulky oken mnozí chodci určitě vrhli pohled plný zvědavosti.

Nakonec jsem se podle strýčkovy rady rozhodl prozkoumat místo po západu slunce; a tak jedné bouřlivé noci běhaly paprsky vycházející z mé elektrické svítilny po plesnivé podlaze, pokryté prazvláštními tvary, a zprohýbaných, slabě světélkujících houbách. To místo na mne onoho večera působilo podivně skličujícím dojmem a byl jsem již téměř připraven k odchodu, když tu jsem mezi bělavými nánosy zahlédl – nebo jsem si alespoň myslel, že jsem zahlédl – obzvlášť jasně vykreslenou „přikrčenou postavu“, tak jak jsem ji tam tušil už od dětství. Její zřetelnost byla překvapivá a nevídaná – a jak jsem tu postavu pozoroval, zdálo se mi, jako bych znovu viděl nažloutlé řídké mihotající se výpary, které mne tak vyděsily onoho deštivého odpoledne před tolika lety.

Tvořily se nad antropomorfní skvrnou plísně u krbu; jemné, dosti odporné, téměř světélkujícími výpary, které chvějivě visely ve vlhkém vzduchu, přičemž se zdálo, jako by vytvářely nejasné a odpudivé náznaky postav, a postupně se rozplývaly v mlhu a přecházely v čern velké komína, zanechávající za sebou jen zápach. Bylo to opravdu hrozné, tím spíše pro mne, že jsem o onom místě tolik věděl. Možnost útěku jsem zavrhl; pozoroval jsem výpary, jak se ztrácejí – a jak jsem je pozoroval, cítil jsem, že ta věc na oplátku dychtivě sleduje mne, a to očima, které se daly spíše vytušit než spatřit. Když jsem o tom pověděl strýci, velmi ho to rozrušilo; a po napjaté hodině úvah došel k pevnému a nezvratnému rozhodnutí. Když zhodnotil závažnost celé záležitosti a význam našeho vztahu k ní, trval na tom, abychom oba prozkoumali – a bude-li to možné, pak zničili – hrůzu



provázející onen dům, a to tím, že společně strávíme noc či noci smělého bdění v tom plesnivém a houbami napadeném sklepe.

#### *IV.*

Ve středu 25. června 1919, po řádném uvědomění Carringtona Harrise, které však neobsahovalo hypotézy týkající se toho, co jsme očekávali, že v domě najdeme, jsme můj strýc a já dopravili do prokletého domu dvě rozkládací židle a lehké rozkládací lůžko spolu s vědeckou aparaturou značné váhy a složitosti. Věci jsme dali do sklepa za dne, okna jsme zastínili papírem a dohodli se, že se sem večer vrátíme na naši první hlídku. Zamkli jsme dveře vedoucí ze sklepa do přízemí, a protože jsme měli klíč ke sklepním dveřím vedoucím přímo na ulici, byli jsme připraveni tam zanechat náš nákladný a jemný přístroj – který jsme si obstarali potají a za značnou částku – na tolik dní, na kolik bude potřeba prodloužit naše noční hlídkování. Měli jsme v úmyslu zůstat společně vzhůru dlouho do noci a pak se v hlídkování až do svítání střídát vždy po dvou hodinách, nejdříve já a pak můj druh; ten, kdo nebude mít hlídku, bude odpočívat na lůžku.

Přirozená vůdcovská role, se kterou můj strýc obstaral přístroje z laboratoří Brownovy university a vojenského skladu v Cranston Street, a instinktivně předpokládaný cíl našeho podniku byly báječným komentářem k životnímu elánu a přizpůsobivosti, které by člověk neočekával od jedenaosmdesátiletého muže. Elihu Whipple se řídil zásadami správné životosprávy, které jako lékař sám hlásal, a nebýt toho, co se stalo později, byl by dosud v plné síle mezi námi. Jen dvě osoby mají tušení o tom, co se stalo – Carrington Harris a já sám. Musel jsem to Harrisovi říci, protože dům patří jemu, a měl by tedy vědět, co z něj vzešlo. A krom toho, mluvili jsme s ním ještě před naší výpravou: a já jsem po strýcově odchodu cítil, že mi porozumí a pomůže podat veřejnosti jistá nezbytně důležitá vysvětlení. Když jsem mu po oné noci o všem pověděl, hrozně zbledl; souhlasil však, že mi pomůže, a rozhodl se, že teď už bude možné dům pronajmout bez obav.

Prohlásit, že jsme oné deštivé noci našeho hlídkování nebyli nervózní, by bylo jak do očí bijící, tak směšnou nepravdou. Nebyli jsme, jak už jsem řekl, v žádném slova smyslu dětinsky pověřiví, avšak vědecké studium a úvahy nás naučily, že nám známý trojrozměrný svět je jen tou nejnepatrnější

částičkou celého vesmíru hmoty a energie. V tomto případě zdrcující většina důkazů z četných autentických zdrojů poukazovala na vytrvalou přítomnost jistých sil se značným vlivem a, co se týče vztahu k lidem, výjimečnou škodlivostí. Říci, že jsme skutečně věřili na upíry či vlkodlaky, by bylo neoprávněně zlehčujícím tvrzením. Spíše je zapotřebí říci, že jsme nebyli ochotni popírat možnost existence jistých neznámých a dosud neklasifikovaných modifikací životní síly a řídké hmoty, vyskytujících se jen velmi zřídka v trojrozměrném prostoru z důvodu svého mnohem těsnějšího spojení s jinými prostorovými útvary, a přesto dost blízké hranici tohoto našeho, aby nám mohly příležitostně poskytnout projevy své existence, v jejichž porozumění však – postrádáme pro něj totiž to jediné správné výhodné postavení – nemůžeme vůbec doufat.

Zkrátka a dobře, mému strýci a mně se zdálo, že nevyvratitelné množství důkazů poukazuje na to, že v prokletém domě působí jakýsi úporný vliv, který lze vysledovat až k tomu či onomu odpudivému francouzskému osadníkovi dvě století nazpátek a který je dosud činný za pomoci podivných a nepoznaných zákonů atomového a elektronového pohybu. To, že rodina Rouletových měla neobvyklou zálibu ve vnějších sférách bytí – temných oblastech, které v normálních lidech vzbuzují jen odpor a hrůzu – to historické záznamy o nich podle všeho dokazují. A neuvedly pak nepokoje oněch již dávno minulých třicátých let osmnáctého století do pohybu jisté kinetické struktury v morbidních mozcích jednoho či více z nich – a zejména pak podezřelého Paula Rouleta – které záhadným způsobem přežily těla zavražděných a dál pokračovaly ve své funkci v nějakém vícerozměrném prostoru podél původních siločar určených šílenou nenávistí zasahujícího společenství?

Ve světle moderní vědy, která se zabývá teoriemi relativity a dějů uvnitř atomu, taková věc jistě není z fyzikálního či biologického hlediska nemožná. Člověk by si snadno dokázal představit cizí jádro hmoty či energie, nehmotné nebo naopak takové, které se udržuje při životě tím, že nepostižitelným a nehmotným způsobem ubírá životní sílu nebo tělesnou tkáň a tekutiny jiným, mnohem patrněji živoucím stvořením, do kterých proniká a s jejichž tkání někdy úplně splyne. Možná, že je aktivně nepřátelské nebo možná jen slepě podléhá příkazům sebezáchovy. V každém případě však takováto nestvůra musí v našem systému věcí nutně působit jako odlišný vetřelec, jehož vyhubení představuje prvořadou povinnost každého člověka, který není nepřítelem života a tělesného i duševního zdraví lidské společnosti.

Co nás vyvádělo z míry, bylo to, že jsme si naprosto nedovedli představit polohu, ve které se s onou věcí možná setkáme. Žádný člověk se zdravým rozumem ji dosud nespátril a jen málo lidí s určitostí vycítilo její existenci. Mohla by to být čistá energie – nehmotný tvar, vyskytující se za hranicemi říše hmoty – nebo by mohla být částečně hmotné povahy; nějaká dosud neznámá a podezřelá masa plasticity schopná se libovolně měnit, a tak se poněkud přibližovat skupenství pevnému, kapalnému, plynnému a plazmě. Antropomorfní plísňová skvrna na podlaze, tvar žlutavých výparů a zprohýbané kořeny stromů v některých starých skazkách, to vše dokazovalo a připomínalo alespoň vzdálenou souvislost s lidskou postavou; to, jak charakteristická či stálá by tato podobnost mohla být, však nemohl s určitostí říci nikdo.

Pro náš boj s touto nestvůrou jsme se rozhodli použít dvě zbraně: velikou a speciálně upravenou Crookesovu trubici, napájenou silnými akumulátorovými bateriemi a vybavenou zvláštními stínítky a reflektory, pro případ, že se ukáže, že ona věc je nehmotná a že se jí nedá čelit jinak než za pomoci silně ničivého elektromagnetického záření, a dva vojenské plamenomety, podobné, jaké se používaly během světové války – pro případ, že se ukáže, že ona věc je částečně materiální povahy a že citlivě reaguje na mechanickou destrukci; byli jsme totiž, stejně jako pověřiví exeterští venkované, připraveni spálit jí srdce, pokud nějaké srdce, které by bylo možno spálit, vůbec existuje. Celý tento útočný potenciál jsme umístili ve sklepě na místa pečlivě vybraná se zřetelem k poloze lůžka a židlí a toho místa před krbem, kde plíseň nabyla oněch podivných tvarů. Mimochodem, to asociace vzbuzující místo se však dalo rozeznat jen velmi nejasně, když jsme ve sklepě umístili vybavení a přístroje a když jsme se tam onoho večera vrátili k nadcházejícímu bdění. Na okamžik jsem napůl zapochyboval o tom, zda jsem ji vůbec někdy zahlédl v přesnější a jasnější podobě – ale pak jsem si vzpomněl na legendy.

Naše sklepní bdění začalo v deset hodin večer, denního světla znatelně ubývalo – a jak se pomalu blížila noc, nic nenasvědčovalo tomu, že by se události mohly případně vyvíjet dál. Matná zář pouličních lamp, týraných deštěm, deroucí se zvenčí, a slabé světélkování nechutných hub uvnitř odhalovaly našim zrakům mokvajících kameny ve zdech, ze kterých již dávno zmizely poslední stopy po nabílení vápnem, vlhkou, zapáchající a plísň zamořenou podlahu z udusané hlíny s těmi odpornými houbami, rozpadající se zbytky toho, co kdysi bývaly podnožky, židle a stoly a spousta jiného

beztvarého nábytku, těžká prkna a masivní trámy tvořící podlahu přízemí nad našimi hlavami, vetché dveře, sbité z desek, vedoucí k úložným prostorám a komorám nacházejícím se pod ostatními částmi domu, drolící se kamenné schodiště s rozbitým dřevěným zábradlím; a jednoduchý, hluboký krb ze zčernalých cihel, ve kterém rezivějící zbytky železa odhalovaly dřívější přítomnost háků, krbových kozlíků, roštu, vidlice k zavěšení konvice na vodu a dvířek k holandské troubě – tyto věci a pak naše prosté rozkládací lůžko a židle a také těžké a složité ničivé zařízení, které jsme si s sebou přinesli.

Dveře na ulici jsme, stejně jako při mých dřívějších průzkumech, nezamkli, abychom tak měli k dispozici přímou a praktickou únikovou cestu pro případ, že se budeme muset utkat s materializacemi, které budou nad naše síly. Představovali jsme si, že naše neustálá noční přítomnost přivolá jakousi nepřátelskou bytost, která tam vskrytu číhá, a že, jsouce připraveni, budeme moci onu věc zprovodit ze světa pomocí jednoho či druhého prostředku, které máme k dispozici, a to ihned poté, co na ni přijdeme a dostatečně si ji prohlédneme. O tom, jak dlouho může trvat, než onu věc přivoláme a zničíme, jsme vůbec neměli ponětí. Pochopitelně nás také napadlo, že naše výprava má do bezpečného nočního výletu daleko, neboť nikdo nemohl říci, v jaké síle se nám ta věc zjeví. Řekli jsme si však, že stojí za to podstoupit kvůli našemu plánu jisté riziko, a pustili jsme se do něj sami a bez váhání; uvědomovali jsme si, že kdybychom hledali pomoc zvenčí, jen bychom se zbytečně vystavili posměchu a možná bychom zmařili vůbec samotný účel našeho podniku. Tak takové bylo rozpoložení našich myslí, když jsme si se strýcem povídali – dlouho do noci, dokud mi jeho rostoucí ospalost nepřipomněla, abych mu řekl, že nastal čas k jeho dvouhodinovému spánku.

Rozechvělo mne něco jako strach, jak jsem tam tak v časných ranních hodinách sám seděl – říkám sám, protože ten, kdo sedí vedle spícího člověka, je opravdu osamělý; možná ještě osamělejší, než si dokáže uvědomit. Strýc ztěžka dýchal, jeho hluboké vdechy a výdechy provázel déšť venku a přerušoval ještě jiný nervy drásající zvuk – voda kapající někde hluboko uvnitř domu – neboť dům byl odpudivě vlhký i za sucha – a za takovéhle bouře z něj byla úplná bažina. Za světélkování hub a slabých paprsků, které se vkrádaly dovnitř zastíněnými okny, jsem pozoroval chatrné zdivo stěn; a jednou, když mi hrozilo, že mi odporné ovzduší ve sklepe už zvedne žaludek, otevřel jsem dveře a přelétl jsem očima ulici; potěšil jsem svůj zrak pohledem na dobře známé věci a chřípí čerstvým povětrím. Dosud

se však neobjevilo nic, co by odměnilo mé bdění, a tak jsem jen zíval, jak únava postupně nabývala moc nad zlými předtuchami.

Pak upoutaly mou pozornost pohyby spícího strýce. Během druhé poloviny první hodiny svého spánku se několikrát neklidně obrátil na lůžku; nyní však dýchal s neobvyklou nepravidelností a občas ze sebe vydal vzdech, který byl nápadně podobný přidušenému zasténání. Obrátil jsem na něj paprsky své kapesní svítilny, ležel však s obličejem odvráceným druhým směrem, a tak jsem vstal, přešel na opačnou stranu lůžka a znovu jsem si na něj posvítil, abych zjistil, zda nejeví nějaké známky bolesti. Pohled, který se mi naskytl, mě sklíčil, a to velmi překvapivým způsobem – vezmeme-li v úvahu jeho relativní banálnost. Byla to určitě jen pouhá souhra jedné podivné okolnosti se zlověstnou povahou našeho poslání a místa, kde jsme prodlévali, neboť ta okolnost sama o sobě zcela jistě nebyla příšerná či neobvyklá. Jednalo se pouze o to, že výraz strýcovy tváře, nepochybně zneklidněný podivnými sny, které mu vnukla situace, v níž jsme byli, prozrazoval značné rozrušení a zdaleka pro něj nebyl příznačný. Na tváři obvykle nosil poklidný výraz přívětivého a dobře vychovaného člověka, zatímco nyní se zdálo, že v něm bojují nejrůznější emoce. Celkem vzato si myslím, že to byla právě tato *rozrůzněnost*, která mě nejvíce vyvedla z rovnováhy. Strýc, jak tak prudce dýchal a zmítal sebou ve vzrůstajícím rozrušení a s očima, které se nyní se škubnutím otevřely, vypadal ne jako jeden, ale jako mnoho mužů, a budil dojem podivného odcizení od sebe samotného.

Zničehonic si začal něco mumlat, a mně se vůbec nelíbil vzhled jeho úst a zubů, když mluvil. Slova zpočátku nebylo možné rozeznat, ale pak jsem v nich – s hrozivým škubnutím – rozpoznal něco, co mne naplnilo ledovým strachem, ještě než jsem si stačil vybavit šíři strýčkova vzdělání a nekonečné překlady, které pořizoval z antropologických a archeologických článků v *Revue des Deux Mondes*. Neboť ctihodný Elihu Whipple brebentil *francouzsky* a těch pár frází, které jsem dokázal rozluštit, mělo zřejmě nějakou spojitost s těmi nejtemnějšími mýty, jaké kdy podle onoho slavného pařížského časopisu zpracoval.

Najednou na čele spícího muže vyrazil pot a on se, napůl probuzený, prudce vztyčil. Směsice francouzštiny se změnila v anglický výkřik a ochraptělý hlas vzrušeně volal: „Vzduch, vzduch!“ Pak už byl úplně vzhůru, a když se výraz jeho tváře postupně uklidnil a nabyl své obvyklé podoby,

uchopil mne strýc za ruku a začal mi vyprávět sen, jehož skrytého významu jsem se mohl s jakousi posvátnou hrůzou jen dohadovat.

Ze zcela normálního sledu snových vizí se, jak řekl, přenesl na scénu, jejíž odlišnost neměla vůbec nic společného s čímkoli, co kdy v životě četl. Byla z tohoto světa a přesto ne z něj – přízračný geometrický chaos, ve kterém jste mohli části dobře známých věcí pozorovat v nanejvýš neobvyklých a znepokojivých kombinacích.

V člověku to vzbuzovalo dojem podivně rozházených obrázků, navršených jeden na druhém; uspořádání, ve kterém byly zákony času a prostoru zrušeny a smíšeny způsobem, který naprosto odporuje zásadám logiky.

V tomto kaleidoskopickém víru přeludných představ se občas objevovaly momentky, je-li možno použít takovýto termín, které byly mimořádně ostré, avšak záhadně různorodé.

Jednou se strýčkovi zdálo, že leží v nedbale vykopané jámě, obklopený zástupem nenávisných tváří, orámovaných rozcuchanými kadeřemi a třírohými klobouky, které na něj hroživě shlížejí. A pak se mu zase zdálo, že je v jakémsi domě – podle všeho starém – ale detaily a obyvatelé domu se neustále měnili a on nikdy nemohl s určitostí říci, jaké tváře či nábytek zrovna vidí, dokonce ani to, v jakém pokoji zrovna je, neboť dveře a okna se měnily tak rychle jako mnohem pravděpodobněji pohyblivé předměty. Bylo to podivné – proklatě podivné – a strýc hovořil téměř bázně, jako by už napůl očekával, že mu nebudou věřit, když prohlašoval, že mnohé z těch podivných obličejů nesly nepochybné rysy rodiny Harrisových. A po celou tu dobu ho pronásledoval pocit, že se dusí, jako by do jeho těla pronikla nějaká vše zachvacující síla a snažila se zmocnit životodárných pochodů jeho organismu. Projelo mnou zachvění, když jsem pomyslel na jeho organismus, tak opotřebovaný jedenaosmdesáti lety neustálé činnosti, střetnuvší se s neznámými silami, kterých by se mohl snadno obávat i organismus mnohem mladší a odolnější; ale vzápětí jsem si uvědomil, že sny jsou jen sny a že tyto nepříjemné vize mohly být vyvolány nanejvýš jen strýčkovou reakcí na naše zkoumání a očekávání věcí příštích, které v posledních dnech z našich myslí vymýtily vše ostatní a zcela je zaplnily.

I to, že jsme si povídali, brzy napomohlo rozptýlit můj podivný pocit a zanedlouho jsem už podlehl zívání a vystřídal strýce ve spánku. Strýc mi už připadal úplně probuzený a svou hlídku celkem uvítal, i když ho noční můra probudila mnohem dříve než po uplynutí dohodnutých dvou hodin. Spánek se mne rychle zmocnil a téměř okamžitě mne začaly pronásledovat ty

nejznepokojivější sny. Ve svých vizích jsem pociťoval kosmickou a propastnou osamělost spolu s nepřátelstvím, které se ze všech stran hrnulo na jakési vězení, kde jsem ležel zavřený. Zdálo se mi, že jsem svázaný a v ústech mám roubík a že se mi vysmívá vracející se ozvěna výkřiků vzdálených zástupů, nenasytně bažících po mé krvi. Tvář strýce se mi jevila v méně příjemných asociacích, než když jsme bděli; a vybavuji si mnoho marných zápasů a úsilí vykřiknout. Příjemný spánek to rozhodně nebyl a já jsem ani na okamžik nezalitoval výkřiku, který se ozvěnou prodral bariérou mého snu a zprudka a děsivě mnou mrštil do stavu bdělosti, ve kterém každý reálný předmět před mými zraky vystoupil až nepřirozeně skutečně a jasně.

## V

Ležel jsem s tváří odvrácenou od strýcovy židle, a tak jsem v onom náhlém záblesku probuzení spatřil jen dveře vedoucí na ulici, severněji umístěné okno a zeď a podlahu a strop na severním konci místnosti, vše vyfotografováno mým mozkiem s chorobnou ostrostí ve světle jasnějším než slabá záře hub či paprsky pronikající dovnitř z ulice. Nebylo to dostatečně ani středně silné světlo: určitě nebylo dost silné na to, aby se při něm dalo číst. Vrhlo však na podlahu stín mého těla a lůžka a bylo žlutavé a pronikavé, což svědčilo o něčem mnohem silnějším než pouhé svítelně. Vnímal jsem to s nezdravou jasností navzdory skutečnosti, že na mé další dva smysly byl podniknut nečekaný útok. Neboť v uších mi vyzváněla ozvěna onoho hrůzného výkřiku, zatímco chřípí se chvělo odporem k zápachu, naplňujícímu celou místnost. Má mysl, stejně čilá jako mé smysly, postrehla něco opravdu neobvyklého; a já jsem téměř automaticky vyskočil a otočil se, abych popadl ničivé přístroje, které jsme nechali namířené na plísňovou skvrnu před ohništěm. Jak jsem se otáčel, děsil jsem se pohledu, který mne čeká: neboť výkřik pocházel z úst mého strýce a já jsem nevěděl, proti jakému nebezpečí bych měl vlastně chránit jeho i sebe.

Ale pohled, který se mi naskytl, byl ještě horší než to, čeho jsem se obával. Na světě existují hrůzy nad hrůzy a toto bylo právě jedno takové jádro všech nepředstavitelných příšerností, které si vesmír strádá, aby jimi mohl zničit hrstku prokletých nešťastníků. Z půdy, prolezlé houbami, se zvedal mlžný prelud, žlutý a chorobný, který se nafukoval a valil do ohromné

výšky, měl napůl lidské a napůl nestvůrné obrysy a skrz který jsem viděl komín a krb vzadu. Měl vypoulené oči – oči nenasytné a plné výsměchu – a svrasklá hlava, podobná hlavě hmyzí, se nahoře rozplývala v tenký proužek mlhy, který se odporně klikatil a nakonec zmizel v komíně. Říkám, že jsem tu věc viděl, ale jestliže jsem někdy s určitostí vysledoval její proklaté přiblížení se k podobnosti s nějakým tvarem, pak to bylo pouze tehdy, když jsem se v myšlenkách záměrně vracel zpět. Tenkrát to pro mne byl valící se, mdle světélkující oblak houbovité odporosti, který zahaloval a rozmazával do ohavné rozplizlosti jediný objekt, na který byla soustředěna veškerá moje pozornost. Tímto objektem byl můj strýc – ctihodný Elihu Whipple – který na mne s temnějícími a mizejícími rysy vytřeštěně zíral a něco nesmyslně drmolil a vztahoval ke mně mokvajících spár, aby mne, pln zuřivosti způsobené tou hrůzou, rozsápal.

To, co mne zachránilo před zešílením, byla jen rutina. V průběhu příprav jsem se vycvičil pro klíčový okamžik a právě tento mechanický nácvik se stal mou záchranou. Když jsem pochopil, že bublající zlo není žádnou substancí, na níž by měly vliv hmotné látky či materiální chemické procesy, a když jsem tudíž nevěnoval sebemenší pozornost plamenometu, který se rýsoval po mé levici, zapnul jsem přístroj obsahující Crookesovu trubici a na scénu nesmrtelného rouhačství jsem namířil to nejsilnější elektromagnetické záření, jaké dokáže lidský um vybudit v prostorách a fluidech přírody. Objevil se modravý opar a ozvalo se divoké prskání – a mně se zdálo, že žlutavé světélkování trochu zesláblo. Pak jsem ale uviděl, že tento můj dojem byl vyvolán jen kontrastností a že vlny vyslané přístrojem neměly pražádný účinek.

A pak, uprostřed té d'ábelské podívané, jsem uzřel další hrůznost, která přiměla mé rty k výkřiku a zanesla mne, tápajícího a klopýtajícího, k odemčeným dveřím vedoucím na tichou ulici, aniž jsem dokázal myslet na to, jaké nadpřirozené hrůzy propouštím na tento svět nebo jaké úvahy či úsudky lidí přivolám na svou hlavu. V té směsici modře a žluti počala postava mého strýce odporným způsobem tát, což se opravdu vymyká jakémukoli popisu, a při tom docházelo na jeho mizející tváři k takovým proměnám totožnosti, jaké by mohlo pochopit jen šílenství. Byla to zároveň tvář d'ábla i davu lidí, rosolovitá tvář patřící do márnice i do kočovné komediantské společnosti. Osvětlovaná měnicími se paprsky z různých zdrojů, nabyta celého tuctu – kopy – stovky nejružnějších podob; a jak klesala dolů, na tělo tající jako lůž, šklebila se zkarikovanými obličejmi neznámých a přitom známých zástupů.



Zahlédl jsem rysy Harrisova rodu, tváře mužů a žen, dospělých a dětí, a jiné tváře staré i mladé, drsné i jemné, známé i neznámé. Na okamžik mezi nimi probleskla zneuctěná napodobenina miniaturního portrétu nebohé Rhoby Harrisové, kterou jsem kdysi viděl v muzeu School of Design, a pak se mi zase zdálo, že jsem zachytil vyzáblou podobu Mercy Dexterové, tak jak jsem si ji vybavoval z plátna v domě Carringtona Harrise. Bylo to nepředstavitelně hrůzné: na závěr, kdy se těsně nad houbami prolezlou podlahou, po níž se roztékala kaluž zelenavé mastnoty, mihotala podivná směsice tváří služebnictva a dětí, se zdálo, jako by pohybující se tváře spolu bojovaly a snažily se vytvořit obrysy připomínající laskavý obličej mého strýce. Rád si namlouvám, že v tomto okamžiku ještě žil a snažil se mi dát sbohem. Mám dojem, že já jsem své sbohem vykřikl během potácivé cesty na ulici; na deštěm zmáčený chodník mne dveřmi doprovodila tenká stružka mastnoty.

Zbytek je nejasný a nestvůrný. Na deštěm zmáčené ulici nikdo nebyl, a na celém světě nebyl nikdo, s kým bych se odvážil promluvit o tom, co jsem zažil. Bezcílně jsem se ubíral k jihu, kolem College Hill a budovy veřejné knihovny, dolů po Hopkins Street a pak jsem zamířil přes most do obchodní čtvrti, kde jsem si připadal jaksi chráněn vysokými budovami, stejně jako je svět chráněn před pradávnými a nezdravými pochybnostmi výdobytky materiální kultury. Pak se od východu začal se syrovostí odvinovat šedý úsvit, který postupně načrtl obrysy prastaré hory a úctyhodných vížek na ní a mne volal na místo, kde jsem dosud nedokončil svůj příšerný úkol. A tak jsem nakonec v ranním světle vyrazil, promoklý, prostovlasý a omámený, a vstoupil jsem do oněch hrozných dveří na Benefit Street, které jsem nechal dokořán a které se dosud tajemně hýbaly jen malý kousek od svých dávných majitelů, ke kterým jsem se neodvažoval promluvit.

Mastnota byla pryč, neboť plesnivá podlaha byla propustná. A před krbem nebylo ani stopy po obrovské zkroucené postavě vytvořené nánosy ledku. Přejel jsem pohledem lůžko, židle, nástroje, svůj zapomenutý klobouk a zežloutlý slamák mého strýce. Moje omámení dosáhlo vrcholu a já jsem sotva dokázal oddělit sen od skutečnosti. Pak se mi zase pomalu navrátila schopnost logicky myslet a já jsem pochopil, že jsem byl svědkem událostí mnohem hrůznějších, než o jakých se mi kdy zdálo. Sedl jsem si a snažil jsem se, jak jen mi to zdravý rozum dovolí, se dopídit, co se to vlastně zrovna stalo a jak bych mohl s tou hrůzou skoncovat – pokud to ovšem všechno byla pravda. Zdálo se, že to není hmota ani elektromagnetické vlny ani cokoli

jiného, co by mohl pochopit rozum smrtelníka. Co by to pak mohlo být jiného než nějaká neznámá emanace; nějaké upírské výpary, podobné těm, o kterých exeterští venkované tvrdí, že se vznášejí nad jistými hřbitovy? Cítil jsem, že tohle je to pravé vodítko, a znovu jsem se zahleděl na podlahu před krbem, kde plesnivina a ledek předtím vytvořily tak prapodivné tvary. Během deseti minut jsem byl rozhodnutý; popadl jsem klobouk a vydal se domů, kde jsem se vykoupal, najedl a telefonicky si objednal motyku, rýč, vojenskou plynovou masku a šest demižónů kyseliny sírové, a požádal jsem, aby to bylo všechno nazítří ráno doručeno ke sklepním dveřím prokletého domu v Benefit Street. Poté jsem se pokoušel usnout, a když se mi to nepodařilo, trávil jsem zbývající hodiny četbou a skládáním pošetilých veršů, abych tak pozvedl svou náladu.

Druhého dne v jedenáct hodin jsem začal kopat. Bylo slunečno, čemuž jsem byl rád. Byl jsem dosud sám, neboť jakkoli jsem se bál neznámé hrůzy, kterou jsem hledal, ještě větší strach mi naháněla myšlenka, že bych o tom měl někomu povědět. Harrisovi jsem o tom později řekl jen z pouhé nezbytnosti a proto, že vyslechl podivné historky starých lidí, které v něm nevzbudily sebemenší důvěru. Jak jsem obracel páchnoucí černou hlínou před krbem a rýčem rozsekával bílé houby, ze kterých pak pomalu vytékal lepkavý žlutý sliz, třásl jsem se při letném pomyšlení na to, co možná objevím. Některá tajemství, ukrytá hluboko v zemi, je lepší neznat a mně připadalo, že toto je jedno z nich.

Ruka se mi viditelně chvěla, pracoval jsem však dál a po chvíli jsem už stál ve veliké jámě, kterou jsem vykopal. Jak se jáma, která měla asi šest čtverečních stop, postupně prohlubovala, sílil také odporný puch; a já jsem ztratil poslední pochybnosti o tom, že jsem v bezprostředním styku s tou ďábelskou věcí, jejíž emanace byla pro dům prokletím po více než jeden a půl století. Přemítal jsem, jak asi bude vypadat – jakého bude tvaru a z jaké látky – a jaké velikosti asi mohla nabýt během těch dlouhých let, kdy z lidí vysávala život. Konečně jsem vylezl z jámy ven a rozházel nakupenou hlínu a pak jsem vzal velké demižóny s kyselinou a rozestavěl jsem je podél dvou stran jámy, abych je mohl rychle jednu za druhou vylít do výkopu, jakmile to bude potřeba. Pak už jsem házel hlínu jen na zbylé dvě strany; pracoval jsem pomaleji, a protože puch zesílil, nasadil jsem si plynovou masku. Byl jsem téměř ochromen tím, jak blízko jsem byl té bezejmenné věci na dně jámy.

Náhle jsem rýčem narazil na něco měkčího než hlína. Otrásl jsem se a nevědomky jsem učinil pohyb, jako bych chtěl vylézt z jámy, ve které jsem

nyní vězel až po krk. Pak se mi vrátila odvaha a ve světle elektrické svítilny, kterou jsem si opatřil, jsem odrýpl ještě kousek hlíny. Povrch, který jsem odkryl, byl matný a sklovitý – jako napůl zkažený, ztuhlý, na některých místech průhledný rosol. Rýpal jsem dál a uviděl jsem, že ta hmota má nějaký tvar. V místě, kde byla část hmoty přehnuta, byla trhлина. Odkrytá plocha byla obrovská a měla zhruba válcovitý tvar; vypadala jako nějaká mohutná, měkká, modrobílá roura od kamen přeložená dvojmo, přičemž v nejširším místě měla nějaké dvě stopy v průměru. Rýpal jsem ještě chvíli a pak jsem prudce vyskočil z jámy ven, pryč od té ohavnosti; jako šílený jsem vytrhával zátky z těžkých demižónů, nakláněl je a z jednoho za druhým jsem vyléval jejich žiravý obsah tím mrtvolným jícnem dolů na onu nepředstavitelnou zrudnost, jejíž gigantický *loket* jsem zahlédl.

Vzpomínka na oslepující vír žlutozelených výparů, které se bouřlivě vyvalily z jámy poté, co do ní stekly proudy kyseliny, zůstane navždy uchována v mé paměti. Všude v okolí hory si lidé povídají o žlutém dni, kdy se zvedly smrtonosné a příšerné výpary z továrního odpadu, který byl vysypán do řeky Providence, ale já vím, jak moc se mýlí v určení jejich původu. Vyprávějí také o hrůzyplném rachotu, který se zároveň ozval z podzemí v souvislosti s nějakým pokaženým vodovodním potrubím či hlavním plynovým vedením – a já bych je opět mohl opravit, kdybych se toho odvážil. Byl to nevýslovně otřesný zážitek a nechápu, jak jsem to vůbec mohl přežít. Po vyprázdnění čtvrtého demižónů jsem omdlel. Stalo se to proto, že výpary začaly pronikat mou plynovou maskou. Když jsem se však probral, uviděl jsem, že z díry nestoupají už žádné čerstvé výpary.

Zbývajících dva demižóny jsem vyprázdnil bez valného účinku a po nějaké době jsem měl pocit, že už mohu bez obav naházet hlínu zpět do jámy. Než jsem byl hotov, přišel soumrak, ale strach už místo opustil. Vlhký zápach byl o něco slabší a všechny ty podivné houby se rozpadly na neškodný šedavý prášek, který se jako popel válel po podlaze. Jedna z nejhlubších hrůz země navždy zanikla: a existuje-li peklo, pak konečně přijalo d'ábelskou duši té hříšné věci. A jak jsem rýčem uplácál poslední hromádku hlíny, skanula mi po tváři první z mnoha slz, kterými jsem vzdal upřímný hold památce mého milovaného strýce.

Příštího jara už na terasovité zahradě prokletého domu nevyrostla žádná bledá tráva ani podivné býlí a krátce nato Carrington Harris dům pronajal. Je dosud strašidelný, ale jeho zvláštnost mne fascinuje a myslím, že spolu s úlevou budu cítit i podivnou lítost, až ho zboří, aby udělal místo nějakému

pompéznímu obchodu nebo prachobyčejnému činžáku. Neplodné stromy na dvoře začaly nést malá sladká jablíčka a loni se v jejich zkroucených větvích uhnízdili ptáci.

## Barva z kosmu

Západně od Arkhamu se prudce zvedají kopce s hustými lesy, kterých se ještě nedotkla sekera. Najdeme tu temná úzká údolí, kde se šikmo sklánějí kmeny a malé potůčky proudící úžlabinou nikdy nepoznaly sluneční svit. Na povlovně se svažujících stráních jsou farmy, starobylé a kamenité, s přičáplými chalupami, pokrytými mechem, které v závětrí převislých skal ustavičně dumají nad starými tajemstvími Nové Anglie. Ale všechna tato stavení jsou nyní prázdná, široké komíny se rozpadají a šindelem pokryté zdi pod nízkou valbovou střechou jsou nebezpečně vyboulené.

Saří usedlíci odešli a cizinci zde žít nechtějí. Francouzsky mluvící Kanadané se o to pokusili, Italové to zkusili a Poláci přišli a zase odešli. Nestalo se to kvůli něčemu, co lze vidět či slyšet nebo ohmatat, ale kvůli čemusi, co si lze domyslet. Toto prostředí nepřeje představivosti a nepřináší v noci pokojné sny. V tom nutno hledat příčinu, která odrazuje cizí lidi, neboť starý Ammi Pierce jim nikdy neřekl ani slůvko o tom, co si pamatuje z těch podivných dnů. Ammi, kterému už celá léta trochu šlape na mozek, je jediný, kdo tu ještě z těch podivných dnů zůstal, jediný, kdo o nich mluví. Troufá si to, poněvadž jeho dům stojí v otevřené krajině blízko silnice do Arkhamu.

Kdysi vedla cesta přes kopce a údolí napříč spálenou plání, ale už se přestala používat, nová silnice zahýbá nyní dále k jihu. Divočina se vrátila, stará silnice je zarostlá býlím, ale nepochybně po ní zůstanou stopy, i když údolí zaplaví vody nové přehrady. Temné lesy se vykácejí a spálená pláň bude držmat hluboko dole pod sluncem prosvěcovanou modrou hladinou, v níž se zrcadlí obloha. A tajemství těch neblahých dnů se spojí v jeden celek se záhadami hlubiny, se skrytými taji prvohorních moří a souše.

Když jsem se vydal na zeměměřičský průzkum terénu, kde měla vzniknout vodní nádrž, doslechl jsem se, že toto místo je zlověstné. Slyšel jsem o tom v Arkhamu, a protože v tomto starobylém městě si potrpí na legendy o čarodějnicích, měl jsem za to, že toto zlo se týká čehosi, o čem babičky už po celé generace zde vyprávějí dětem. Už samo pojmenování „spálená pláň“ mi připadalo neobvyklé a poněkud melodramatické a lámal jsem si hlavu, jak se mohlo octnout v slovníku tohoto tradičně puritánského obyvatelstva. Pak jsem na vlastní oči spatřil západně od města tu temná odlehlá úzká horská údolí a úbočí a přestal jsem se divit. Pouze ta stará záhada mi nepřestala

vrtat hlavou. Bylo ráno, když jsem na to místo došel, ale přesto všude kolkolem tu číhaly stíny. Stromy rostly hustě pohromadě a jejich kmeny byly tak silné, jaké se nenajdou v žádném novoanglickém lese. V šerých chodbách mezi stromy vládlo neobvyklé ticho a změklost půdu pokrýval vlhký mech a opadálé listí a jehličí, nános nesčetných let rozkladu. Na volném prostranství opodál staré silnice stály na úbočích malé farmy. Někdy ještě zůstaly všechny hospodářské budovy, jindy jen stavení s přístavnu nebo pouze osamělý komín nebo propadlý sklep plný vody. Zahrady zarostlé vysokou travou a houštinami, kde občas zaharašil nějaký lesní živočich, budily pocit tísně a neklidu, pocit neskutečna a grotesknosti jako kdyby tu byla porušena nějaká podstatná složka perspektivy nebo šerosvitu. Jaký div, že se tu cizí lidé nechtěli usadit, neboť to věru nebyla krajina, kde by člověk chtěl bydlet. Až nadmíru připomínala krajinomalbu Salvatora Rosy, vypadala jako děsivý dřevoryt z nějaké hrůzostrašné povídky.

Ale ani zdaleka nevyhlížela tak zlověstně jako spálená pláň. Když jsem sestoupil do rozlehlého údolí, okamžitě jsem ji rozpoznal neboť nic jiného by tak nemohlo být pojmenováno, pro nic jiného by se takové pojmenování nehodilo. Jako kdyby to jméno vytvořil nějaký básník, když tuto končinu spatřil. Vypadala jako by tu byl zuřil požár, ale proč na těch pěti akrech šedivé pustiny uprostřed lesů a polí, která vypadala jako obrovská skvrna vyleptaná kyselinou, nic nerostlo? Větší část spáleniště ležela severně od staré silnice, ale táhla se ještě i za ní. Rozpakoval jsem se k ní přiblížit a nakonec jsem to přece učinil jenom proto, že moje povinnost mě vedla tím směrem. Na té široké rozloze nebyla ani stopa po nějaké vegetaci a jemný, šedý popílek, který ji pokrýval zjevně žádný vítr nerozfoval. Okolní stromy byly neduživé a zakrslé a u kraje spáleniště stály nebo ležely uschlé či ztrouchnivělé kmeny. Chvatně jsem prošel kolem hromad cihel a kamenů z polorozpadlého starého komína a sklepa. V zejícím černém jícnu opuštěné studny napravo ode mne se v tetelícím vzduchu přeludně lámaly sluneční paprsky, až mě přecházel zrak. I dlouhý výstup po temném, zalesněném úbočí mi potom připadal příjemnou změnou a přestal jsem se divit vystrašeným výstrahám arkhamských občanů. Nikde v okolí jsem nezahlédl stavení ani zříceninu, zřejmě už v dřívější době byla tato zapadlá končina opuštěná. Měl jsem strach za šera znovu projít kolem tohoto neblahého místa, a proto jsem se vrátil do města oklikou po nové silnici ležící dál na jih. Neurčitě jsem si přál, aby se nebe zatáhlo mraky, neboť podivná bázeň z té nekonečné prázdnoty ve výšinách nade mnou se mi vkradla do duše.

Večer jsem se starých lidí v Arkhamu vyptával na tu spálenou pláň a chtěl se dovědět, jak mám rozumět výrazu „podivné dny“, který mnozí z nich zamumlali bez bližšího časového určení. Ale nedostalo se mi odpovědi, která by mi to objasnila, pouze jsem pochopil, že jde o záhadu mnohem novějšího data, než jsem se domníval. Nebyla to žádná dávná legenda, ale udála se za života lidí, kteří mi o ní vyprávěli. Stalo se to v letech osmdesátých minulého století a jedna rodina tehdy zmizela či zahynula. Pamětníci se vyhýbali konkrétním údajům, a protože mě všichni varovali, abych nepopřál sluchu pomateným řečem Ammiho Pierce, vyhledal jsem ho hned druhého dne dopoledne. Dověděl jsem se, že žije osaměle v staré chalupě na spadnutí poblíž místa, kde rostou ty nebývalé tlustokmenné stromy. Došel jsem k tomu hrozně starobylému stavení, které vydávalo slabý miasmatický pach, jaký ulpívá na domech, co stojí příliš dlouho. Neodbytně jsem bouchal na dveře, až se mi starého muže podařilo vyburcovat. Když se přišoural a otevřel, poznal jsem, že mě nevidí rád. Nebyl tak vetchý, jak jsem se domníval, ale podivně pokleslá oční víčka, zanedbaný oblek a rozčuchaný bílý plnovous na mne působily tíživým dojmem.

Nevěděl jsem, jak bych ho mohl přimět k vyprávění o těch podivných dnech, a proto jsem předstíral, že jsem tu pracovně, neboť provádím zeměměřičský průzkum. Povšechně jsem se ho vyptával na okolní krajinu. Byl mnohem bystřejší a inteligentnější, než jsem soudil podle zpráv arkhamských občanů, a zakrátko pochopil, jaká záležitost mě do těchto končin přivedla. Na rozdíl od jiných venkovských lidí, s kterými jsem hovořil, když jsem prováděl průzkum terénu pro jiné vodní přehradu, jsem od něho neslyšel protesty, že míle lesů a zemědělské půdy zmizí pod vodou – snad proto ne, že jeho dům stál mimo území, které zaplaví umělé jezero. Naopak, spíš bylo zřejmé, že cítí úlevu, že ta chmurná stará údolí, kterými za svého života tolikrát procházel, už záhy zaniknou. Bude líp, když zmizí pod vodou – po těch podivných dnech to opravdu bude líp. A když se takto rozhovořil, jeho nakřáplý hlas se ztišil a s tělem nachýleným dopředu zdůrazňoval Ammi traslavým ukazováčkem své vyprávění.

Tehdy jsem slyšel celý ten příběh, a zatímco jeho šeplavý hlas jednotvárně pokračoval, co chvíli jsem pocítil mrazení, třebaže byl teplý letní den. Nejednou jsem mluvčího přerušil, když odběhl od tématu, musel jsem uvést na správnou míru vědecké termíny, které mu uvízly v paměti z rozhovoru s profesory, anebo jsem doplnil mezery, kde jeho chabá paměť selhala a porušila logickou souvislost. Když domluvil, už jsem se nedivil, že

mu přeskočilo v hlavě, ani tomu, že arkhamští občané nemají moc chuti hovořit o spálené pláni. Spěchal jsem, abych se do svého hotelu dostal ještě před setměním, neboť jsem nijak nestál o to, aby mě vycházející hvězdy zastihly v otevřené krajině. Nazítří jsem se vrátil do Bostonu a dal výpověď ze zaměstnání. Nedokázal bych se už vrátit do těch ponurých hvozďů, znovu pohlédnout na tu šedou spálenou pláň, kde mezi hromadami kamenných kvádrů a cihel se šklebil černý otvor hluboké studny. Ale už zanedlouho bude stavba přehrady dokončena a všechna ta stará tajemství navždycky pohrbí kolik sáhů hluboká voda. Ale ani pak, jak pevně věřím, nezatoužím navštívit tento kraj v noční době – alespoň ne tehdy, když září zlověstné hvězdy, a také mě nic nepřiměje k tomu, abych se napil vody z nového městského vodovodu v Arkhamu.

Všecko to začalo, řekl starý Ammi, když spadl ten povětroň. Předtím tu nekolovaly žádné divoké pověsti, jaké se naposledy vyskytovaly v době procesů s čarodějnicemi. A lidé se ani zdaleka neobávali těch západních lesů tolik jako jednoho ostrůvku v Miskatonicu, kde u kamenného oltáře staršího než Indiáni držel ďábel dvůr. Tyto husté, šeré lesy nikomu nenaháněly strach, dokud nepřišly ty podivné dny. Začalo to, když se jednou o polednách objevil bílý oblak, ozvalo se několik výbuchů a pak z údolí mezi lesy začal vystupovat sloup kouře. A ještě před večerem už všichni v Arkhamu slyšeli, že z oblohy spadl veliký kámen, který se zabořil u studny na farmě Nahuma Gardnera do země. Tehdy v místech, kde je dnes spálená pláň, stál pěkně udržovaný bílý dům Nahuma Gardnera uprostřed úrodných zahrad a ovocných sadů.

Nahum se vydal do města, aby pověděl lidem o tom kameni, a cestou se zastavil u Ammiho Pierce. Ammimu bylo tehdy čtyřicet let a všechny neobvyklé podrobnosti této události se mu nesmazatelně vryly do paměti. Když nazítří ráno přispěchali tři profesori Miskatonické univerzity, aby si prohlédli toho divného návštěvníka z neznámých hvězdných dálav, doprovodil je Ammi s manželkou na farmu. Velice se divili, že den předtím Nahum vyprávěl o velkém kameni. Nějak se scvrkl, prohlásil Nahum a ukázal na velkou hnědou hroudu uprostřed ožehlé trávy, která ležela vedle archaického vahadla studny na dvorku. Ale moudří učenci namítli, že kameny přece nezmenšují svůj objem. Ten kámen je stále ještě horký a v noci slabě svítil, řekl jim Nahum. Profesori poklepali na hnědý balvan geologickým kladívkem a konstatovali, že má měkký, tvárný a poddajný povrch. Proto ani nemohli kus kamene odlomit, ale spíš vydloubnout, aby měli vzorek pro



zkoušky v laboratoři. Ale ani tento kousek nevychladl, takže jej museli uložit do dížky, kterou si půjčili z kuchyně. Na zpáteční cestě si na chvíli odpočinuli v Ammiho domě. Když paní Pierceová poznamenala, že se ten kus kamene zmenšil a propaluje dno dížky, zamyšleně odpověděli, že si zřejmě vzali menší vzorek, než se původně domnívali.

To se stalo v červnu roku dvaosmdesátého. O den později se všichni tři profesori znovu objevili. Byli zjevně velice vzrušeni, když se zastavili u Ammiho a vyprávěli mu jak prapodivně zkoušky vzorku probíhaly.

Po vložení do skleněné kádinky se úplně ztratil – a kádinka zmizela s ním. Vědátoři říkali, že tato podivná látka projevila neobyčejnou afinitu ke křemíku. V jejich dobře vybavené laboratoři se opravdu chovala neuvěřitelně. Při ohřevu na dřevěném uhlí se neuvolnily žádné plynné látky, nereagovala na tetraboritan sodný, nebyla těkává ani při vysoké teplotě v kyslíko-vodíkovém plameni. Měla výborné kujné vlastnosti a ve tmě silně světélkovala. Záhy na fakultě zavládlo vzrušení, neboť vzorek ne a ne vychladnout. A když při spektroskopickém pozorování zahřátého tělesa registrovali čáry vlnové délky, které neměly obdobu v celé škále spektra, rozpoutala se debata o nových prvcích, o bizarních optických vlastnostech vzorku a podobných věcech, jak to vědátoři obvykle dělají, když jsou bezradní a stojí před něčím nepoznaným.

Tu podivnou horkou látku pak vložili do kelímku, aby vyzkoušeli, jak reaguje na různá činidla. Nerozpustila se ve vodě ani v kyselině solné. Kyselina dusičná, ba dokonce i lučavka královská se sykotem marně dorážely na odolný žhavý povrch vzorku. Ammimu dalo práci, aby si vybavil všechny tyto názvy, ale poznal některá rozpouštědla, když jsem mu vyjmenoval po pořádku ty, které se obvykle používají. Vyzkoušeli čpavek a žíravý natron, líh a éter, tuhý kysličník uhličitý a ještě asi tucet dalších, ale třebaže jak čas míjel, se zdálo, že úlomek trochu zchladl a došlo k úbytku hmotnosti, nezjistili, že by některé rozpouštědlo tuto látku sebeméně porušilo. Byl to kov, o tom neměli pochybností. Zprvce byl vzorek magnetický a zadruhé po ponoření do kyselinových rozpouštědel, jako by se na něm objevily stopy Widmanstättenových obrazců, charakteristického mřížkování železných meteoritů leptaných kyselinou. Když vzorek poměrně už značně ochladl, pokračovaly další zkoušky ve skleněné nádobce. Všechny části, které během zkoušek odrýpli z původního úlomku, zůstaly v skleněné kádince. Na druhý den ráno všechny fragmenty i s kádinkou zmizely beze stopy – na dřevěném pultu, kde stála kádinka, zůstal jen spálený povrch.

To všechno vypravovali profesori Ammimu, když se zastavili v jeho domě. Manželka tentokrát s ním nešla, když je znovu doprovodil ke kamennému poslu z hvězd. Zmenšil se, to viděli teď střízlivě uvažující profesori na vlastní oči. Uprostřed propadliny v spálené trávě ležela ta hnědá hrouda. Včera ještě měla průměr dobrých sedm stop, ale dnes už sotva pět. Stále byla ještě velice horká a profesori si zadumaně prohlíželi její povrch. Potom pomocí kladiva a dláta odebrali větší vzorek než včera. Tentokrát zabrali dlátem hlouběji, a když fragment oddělili, povšimli si, že „kámen“ není homogenní.

Odkryli část jakési velké barevné bubliny uzavřené v tvárné mase. Barvou připomínala některé spektrální čáry toho meteoritu, jenže ta barva se nedala popsat a tento výraz použili, poněvadž nenašli pro tu vlastnost lepší slovo. Když se dotkli lesklého povrchu koule, zdálo se že je křehký. Jeden z profesorů udeřil kladívkem a bublina se slabým bouchnutím praskla. Nic z ní nevyšlo, po proražení povrchu se rozplynula beze stopy. Zůstala jenom kulatá dutina o průměru asi tří palců. Všichni přítomní považovali za pravděpodobné, že až se odpaří tvárná hmota, vyjdou na světlo další bubliny.

Jenže domněnka se nepotvrdila. Po několika marných pokusech odhalit barevné koule zkušebními vrty profesori odešli se svým novým vzorkem. Výsledky laboratorních zkoušek byly stejně matoucí jako u prvního vzorku. Hmota byla tvárná, vydávala teplo, byla magnetická a světélkovala. V koncentrovaných kyselinách se její teplota poněkud snížila, měla svérázné vlastní spektrum, odpařovala se na vzduchu a bouřlivě reagovala se sloučeninami křemíku, takže došlo k vzájemné destrukci. Postrádala jakékoli charakteristické znaky známých prvků, a když zkoušky ukončili, univerzitní kapacity musely přiznat, že nevědí kam vzorek zařadit. Nepocházel ze Země, ale z hlubin vesmíru, tudíž byl obdařen mimozemskými vlastnostmi, poslušný jiných přírodních zákonů.

V noci se přihnala bouře, a když druhý den dorazili profesori na Nahumovu farmu, čekalo je trpké zklamání. Onen magnetický povětroň měl zřejmě i nějaké mimořádně elektrické vlastnosti, neboť podle Nahumových slov „přitahoval blesky“. Farmář viděl, jak během jedné hodiny šestkrát udeřil hrom do hnědého kamene, a když bouře ustala, zůstala pod starým vahadlem na dvorku jenom polozasypaná jáma. Kopání jen potvrdilo, že povětroň zmizel. Trojice profesorů se musela vrátit s prázdnýma rukama a pokračovat v pokusech s fragmentem včerejšího vzorku, který uschovali v olověném pouzdře. Ale za týden se i tento poslední kousíček kamene

rozplynul a oni nebyli o nic moudřejší než předtím. A jak čas ubíhal, ponenáhlu začali sami pochybovat, že skutečně na vlastní oči viděli záhadný úlomek z bezedného kosmu, ojedinělého, podivného posla z neznámého světa, kde zákony hmoty a energie jsou zcela odlišné od pozemských.

Arkhamské noviny si pochopitelně všimly této události, která vyvolala na fakultě takový rozruch, a vyslaly své zpravodaje k Nahumovi Gardnerovi a jeho rodině. Dokonce i jeden bostonský deník tam poslal svého dopisovatele a Nahum se stal proslulý v celém kraji. Hubený, bodrý padesátník žil se ženou a třemi syny na své utěšené farmě v údolí. On i jeho žena se přátelsky stýkali s Piercovými a Ammi o svých sousedech nijak neskrbil chválou. Nahum byl pyšný, že jeho farma se stala středem pozornosti, a v následujících týdnech často o meteoritu vyprávěl. Červenec a srpen byly velice teplé a Nahum měl hodně práce, aby posekal deset akrů luk u Chapmanova potoka a potom svezl suché seno na žebříňáku do stodoly. Zdálo se, že ho ta práce zmáhala přece jen víc než v předchozích letech. Vysvětloval si to tím, že má už přece jen staré kosti.

Plody na jabloních a hrušních už uzrávaly a Nahum říkal, že letos bude mít zvlášť bohatou úrodu. Stromy byly obsypány neobvykle velikými, nádherně vybarvenými plody a Nahum přikoupil sudy, aby načesané ovoce měl kam dát. Když začal sklízet, čekalo ho těžké zklamání. Jablka i hrušky vypadaly skvostně, ale nebyly k jídlu. Dužnina měla odpornou nahořklou chuť a zanechávala ošklivý, svíravý pocit na jazyku. A také melouny a rajčata měly tuto odpudivou příchuť. Nahum musel smutně přiznat, že celá sklizeň je k ničemu. Vysvětlení měl nasnadě – ten povětroň mu otrávil půdu. Děkoval nebesům, že ostatní zemědělské plodiny vysázel na stráni za silnicí.

Zima nastala brzy a byla perná. Ammi se s Nahumem už neviděl moc často, a když ho potkal, povšiml si, že vypadá ustaraně. Také Nahumova rodina přestala pravidelně chodit do kostela a nebylo ji vidět ani na různých venkovských slavnostech. Proč se stranili společnosti, se nenašlo vysvětlení, třebaže občas si někdo z rodiny postěžoval na špatný zdravotní stav a že trpí divným nepokojem. Nahum sám to vyjádřil nejpřesněji, když řekl, že je zneklidněn stopami zvěře ve sněhu. Zanechali je veverky, králíci, lišky, ale zadumanému farmáři se zdálo, že ty otisky vypadají nějak jinak než obvykle a jsou jinak uspořádány. Neuvedl nic konkrétního, ale soudil, že nejsou charakteristické pro stavbu těla a pohyby a zvyky veverek a králíků a lišek. Ammi bez valného zájmu naslouchal, dokud jednou večer při návratu z Clarkovy Mýtiny nepojížděl na dopravních saních blízko Nahumovy

usedlosti. Měsíc jasně zářil, když přes cestu přeběhl králík, a takové skoky Ammi ani jeho kůň ještě neviděli. Kůň se vylekal tak, že Ammi měl co dělat, aby ho přitazením uzdy zas přiměl k poslušnosti. Od té chvíle Ammi už Nahuma poslouchal pozorněji a také mu vrtalo hlavou, proč Gardnerovi psi se každé ráno chovají tak bázlivě a třesou se. Dokonce se zdálo, že se už ani neodvážejí zaštěkat.

V únoru se McGregorovi synové z Lučního kopce vydali na lov svišťů a nedaleko od Gardnerovy farmy zastřelili mimořádně podivný exemplář tohoto hlodavce. Jeho tělesné proporce byly zvláštním způsobem znetvořené, zatímco tlamička byla rozšklebená způsobem, jaký ještě nikdo u tohoto zvířete neviděl. Vyděšení chlapci okamžitě úlovek zahodili, takže pro své vyprávění neměli žádný důkaz. Ale naopak se zase potvrdilo, že poblíž Nahumova domu se plaší koně, a tak vznikl podklad pro legendu, která se šířila od úst k ústům.

Lidé přísahali, že na Nahumově farmě roztál sníh mnohem dříve než kdekoli jinde. Začátkem března se v Potterově obchodě se smíšeným zbožím na Clarkově Mýtině vzrušeně debatovalo o jiné příhodě. Když Stephen Rice projížděl ráno kolem Gardnerovy farmy, všiml si, že u lesa kolem cesty už vyrašil čertův zub. Jakživ tak vysoký porost áronu neviděl, zbarvený tak prapodivně, že to nedovedl popsat. Rostliny podivně páchly, takže i koně frkali odporem. Odpoledne projelo těmito místy několik dalších lidí, aby si prohlédli to vzrostlé býlí, a všichni se shodli, že něco takového nemůže vyrůst v zdravém lese. Otevřeně se mluvilo o té podzimní sklizni trpkého ovoce a přítomní se přiklonili k názoru, že Nahumův pozemek je otrávený. Jed se do půdy zjevně dostal z toho povětroně, s kterým si vědátoři nevěděli rady. Proto se několik farmářů na ně obrátilo se žádostí, aby ty rostliny prozkoumali:

Profesoři opravdu Nahuma navštívili, ale poněvadž nechtěli dát na nějaké plané řeči a pověsti, vyjadřovali se neobyčejně zdrženlivě. Ty jedovaté rostliny jsou sice zbujelé a mají neobvyklý barevný odstín, jenže u planých rostlin tomu tak nejednou bývá. Patrně se do půdy dostal z povětroně nějaký minerál, ale určitě časem zase zmizí. A pokud jde o ty stopy zvěře ve sněhu či plašení koní, lze je sotva přijmout za pravděpodobné, neboť jde jen o pověsti, k nimž zavedl podnět pád kamenného meteoritu. Vážní mužové vědy se opravdu nemají čeho chytit, neboť jde o smyšlenky pověřivých venkovanů, kteří rádi věří každé povídačce. A tak během těch podivných dnů se profesori ode všeho přezíravě distancovali. Pouze jeden jediný, když ho o

půldruhého roku později policie požádala o analýzu prachu ve dvou skleněných nádobkách, si vzpomněl, že jedovatý čertův zub se barvou podobal nezvyklým čárám, které viděl na spektroskopu při pozorování fragmentu meteoritu. A povrch křehké bubliny uzavřené v tom kameni byl stejně zabarvený. Při spektrální analýze vzorku prachu znovu zahlédl tyto nezvyklé čáry, ale zanedlouho se vytratily.

Stromy na Nahumově farmě rozvinuly předčasně pupeny a za noci zlověstně potřásaly korunami. Nahumův druhý syn, patnáctiletý Thaddeus, přísahal, že ty stromy se kývají i v bezvětrí, ale nenašel se nikdo tak lehkověrný, aby bral jeho slova za bernou minci. Ale jisté je, že na farmě vládla nervozita. Členové Gardnerovy rodiny si zvykli kradí nastražovat uši, třebaže nedovedli povědět, na jaký zvuk čekají. Činili to spíš nevědomky ve chvílích, kdy jako by se jejich vědomí vytrácelo. Bohužel, jak týdny ubíhaly, tak se i tyto chvíle postupně prodlužovaly, až nakonec se všeobecně říkalo, že s celou Nahumovou rodinou není něco v pořádku. Když se objevily první výhonky lomikamene, připomínaly svým zbarvením ten jedovatý áron. Každý, kdo je viděl, kroutil nad touto podivnou barvou hlavou. Nahum donesl několik květinok do Arkhamu a ukázal je vedoucímu redaktorovi *Gazette*, ale místní notábl pouze napsal fejton, v němž si vzal ironicky na mušku prostomyslnost venkovanů. Nahum udělal tu chybu, že nechápavému městskému člověkovy vyprávěl o divném chování nadměrně vyrostlých baboček, když usednou na lomikámen.

V dubnu jako by se všichni ti venkovani najednou potřeštili – přestali jezdit po cestě vedoucí přes Nahumovu farmu. Mohla za to vegetace. Stromy v sadě vyhnaly první květy podivných barev a na kamenitém dvorku i sousední pastvině se rozbujel jakýsi bizarní porost, který by jedině snad botanik mohl zařadit k zdejší flóře. Kromě zelené trávy a zeleného listí nic nemělo normální barvu, všude však zato převažovaly hektické odstíny nějaké chorobné primární barvy, která nemá místo v slunečním spektru. Srdcovky vypadaly hrozivě a krevnice nabývaly zrudné barevné tóny. Ammimu i Gardnerovým připadaly všechny ty barevné odstíny nepříjemně známé – takové přece už viděli na křehké bublině meteoritu! Nahum zoral a osel desetiakrové pole a obdělal půdu na stráni, ale pozemek kolem domu nechal ležet ladem. Věděl, že co by se na něm urodilo, nebude k ničemu a také doufal, že podivné býlí, které zde vyrašilo, zbaví půdu jedu. Byl nyní připraven skoro na všechno a zvykl si na pocit, že cosi nablízku čeká, aby se projevilo. Pochopitelně ho velice hnětlo, že sousedé se vyhýbají jeho domu,

ale jeho žena to snášela ještě hůře. Chlapci byli na tom lépe, poněvadž chodili do školy, ale přece jen byli vystrašení pověstmi, které slyšeli. Thaddeus, mladík zvláště citlivý, jimi nejvíc trpěl.

V květnu se objevil hmyz, který Nahumovu farmu doslova zamořil. Většina těch chrobáků a křídlatého hmyzu vypadala poněkud odlišně od druhů, které znali, jinak se pohybovala a jejich noční zvyky odporovaly všem dosavadním zkušenostem. Členové Gardnerovy rodiny začali v noci hlídkovat – nazdařbůh se rozhlíželi všemi směry – třebaže nedovedli říct, proč stojí na stráži. A tehdy také potvrdili, že Thaddeus měl pravdu. Paní Gardnerová viděla z okna větve javoru proti měsícem osvětlené obloze. Hýbaly se, třebaže vládlo bezvětrí. Myslela, že se do listů tlačí míza. Všechno co pučelo a rostlo se nějak nesrovnávalo s normálním stavem. Nebyl to však nikdo z Nahumovy rodiny, kdo přišel s dalším odhalením. Sami už byli poněkud apatičtí a otupělí, takže si nepovšimli toho, co zpozoroval jeden bázlivý obchodní cestující z Boltonu, který neměl tušení o místních pověstech a večer jel kolem farmy. Arkhamská *Gazette* uveřejnila o jeho zážitku krátkou zprávu a tak se o tom farmáři, včetně Nahuma, vlastně dověděli. Lucerny jeho lehké bryčky jen slabě prorážely noční tmu, ale kolem farmy v údolí – každý čtenář poznal, že jde o Nahumovu – tma už nebyla tak hustá. Tráva, listoví, květy – veškerá vegetace vydávala slabou, ale zřetelnou záři. V jednu chvíli se mu zdálo, že světélkující cár mlhy na dvoře blízko stodoly se hýbe.

Tráva vypadala normálně a krávy se popásaly na louce nedaleko domu. Koncem května se však mléko stalo nepoživatelným. Nahum potom vyháněl krávy na pastvu na vzdálenější stráň a potíže ustaly. Ale zanedlouho se objevily chorobné změny na trávě a listí. Zeleň zešedla a stébla i listy se staly křehké a lámavé. Ammi byl jediný, kdo ještě Nahuma navštěvoval, ale už k němu nechodil tak často jako dosud. Když škola skončila, Gardnerovi zůstali prakticky odříznutí od světa a Ammi jim občas vyřizoval různé záležitosti v městě. Vůčihledně chřadli na těle i na duchu, a proto nikoho nepřekvapilo, když vyšlo najevo, že se paní Gardnerová zbláznila.

Stalo se to v červnu někdy kolem dne, na který padlo výročí zřízení povětroně. Ubohá žena začala ječet, že vzduchem poletuje cosi, co nedovedla blíže popsat. V jejích blouznivých výkřicích se nevyskytovalo jediné podstatné jméno, nějaké bližší konkrétní označení. Cosi se hýbalo a měnilo a třepotalo, zvonilo jí v uších, ale nebyly to zvuky. Cosi ji vysávalo, oslabovalo – cosi se ji snažilo uchopit, prisát se na ni – někdo by to měl

zapudit, odehnat – nic nezůstávalo v noci na svém místě – stěny a okna se pohybovaly. Nahum ji neodeslal do ústavu pro choromyslné a nechal ji chodit po domě, pokud byla neškodná. I když se její chování změnilo, nepokoušela se nikomu ublížit. Ale když se ji chlapci začali bát a Thaddeus několikrát málem omdlel, když viděl její úšklebky, Nahum svou nebohou ženu uzavřel v podkrovním pokoji. V červenci přestala mluvit a lezla už jen po čtyřech. A než ten měsíc skončil, Nahum pojal bláznivé podezření, že nemocná žena ve tmě slabě světélkuje právě tak jako celá vegetace vůkol domu.

Krátce předtím se splášili koně. V noci je něco vyděsilo, divoce kopali a řičeli, Nahum se je marně snažil uklidnit, a když otevřel stáj, hnědáci prchali odtud jako vystrašené srny. Trvalo skoro celý týden, než všechny čtyři koně zase našel, ale byli k nepotřebě, zjankovatěli a nedali se vůbec ovládat. Přeskočilo jim v hlavě a Nahum je kvůli jejich vlastnímu dobru musel zastřelit. Aby mohl svézt seno, vypůjčil si koně od Ammiho, jenže grošák se nechtěl přiblížit ke stodole. Zastavil se uprostřed dvora, řičel a vzpouzel se jít dál. Nahum ho musel vypráhnout a těžký vůz odtlačit se syny k seníku. V té době zmizela už veškerá zeleň a nahradila ji šed'. Dokonce i ty podivně zbarvené květy nyní zešedly a uzrávající plody byly šedivé, svraskalé a bez chuti. Astry a zlatobýl měly šedivé, zdeformované květy a růže, cínie a proskurníky na zahrádce před domem vypadaly tak ohavně znetvořené, že je Nahumův nejstarší syn Zenas všechny odřezal. V té době vzal za své také ten podivně zduřelý hmyz a zahynuly i včely, které opustily úhly a odlétly do lesů.

V září se veškerá vegetace rychle rozpadala a měnila v šedý prach. Nahum se obával, že stromy uhynou dřív, než se otrávená půda vzpamatuje. Jeho žena měla často záchvaty, kdy strašně ječela, a on i chlapci žili trvale v nervovém napětí. Nyní se už stranili lidí, a když začala zase škola, chlapci zůstali doma. Byl to Ammi, kdo při jedné ze svých vzácných návštěv přišel na to, že voda ze studně se už nehodí k pití. Měla nepříjemnou pachut', i když nepáchla a nebyla slaná, a proto svému příteli poradil, aby někde dál na úbočí vyhloubil novou studnu a bral z ní vodu, než se otrávená půda na dvoře zase vyčistí. Ale Nahum nedbal na jeho varování, neboť už zlhostejněl a podivné a nelibé jevy nesl apaticky. On i jeho synové dál netečně a mechanicky popíjeli závadnou vodu při svých všelijak uvařených skrovných jídlech a bez zájmu vykonávali jednotvárné každodenní povinnosti.

V září se zbláznil Thaddeus. Odešel s vědrem ke studni, ale vrátil se s prázdnýma rukama. Křičel, rozmachoval se pažemi, pomateně se hihňal a špital, že „tam dole se hýbou barvy“. Dva nemocní v rodině byla pro Nahuma velká zátěž, ale snášel ji statečně. Nechal chlapce asi týden chodit volně po domě, ale když začal klopýtat a co chvíli do něčeho vrazil, Nahum ho uzavřel do podkrovní místnosti, naproti pokoji, kde byla jeho matka. Oba zpoza zavřených dveří na sebe přes chodbu pokřikovali. Bylo to strašné a obzvlášť těžce to nesl nejmladší syn Merwin, který měl dojem, že ti dva se spolu domlouvají nějakým hrozným jazykem, který není z tohoto světa. Merwin nyní docela už popustil uzdu své bujné fantazii a jeho úzkostné napětí vzrostlo, když už si nemohl hrát s bratrem, kterého měl nejraději.

V této době také dolehla pohroma na domácí zvířata. Drůbež zešedla a velice rychle uhynula. Její suché, odporně páchnoucí maso nebylo k jídlu. Prasata nadměrně ztloustla a jejich vzhled se ošklivě měnil. Pochopitelně bylo jejich maso také nepoživatelné a Nahum byl s rozumem v koncích. Žádný venkovský zvěrolékař nechtěl vkročit na Nahumovu farmu, a když přišel městský veterinář z Arkhamu, řekl rovnou, že je naprosto bezradný. Vepři zešedivěli, stali se křehcí a kusy jejich těla se ulamovaly, než přišla smrt. Oči a rypáky zvířat nabývaly prapodivné tvary. Nahum stál před nevysvětlitelnou záhadou, neboť bravu nikdy do krmiva nedával otrávenou vegetaci. A potom došlo na hovězí dobytek. Část a někdy i celý trup zvířete se svraštil či stlačil a pak se rozpadal. V posledním stadiu, než krávy uhynuly, kůže zešedla a křehké tělo se lámalo, obdobně jako tomu bylo u vepřů. Otrava nepřicházela v úvahu, neboť dobytčata zašla ve stáji, kam se nemohl dostat žádný hlodavec, který by je kousnutím infikoval. Jednalo se o nějakou smrtelnou nákazu, to bylo jisté – ale kde hledat jejího původce, o tom neměl nikdo tušení. Když nastala doba sklizně, na farmě už nebyla žádná domácí zvířata, neboť hovězí a vepřový dobytek uhynul právě tak jako drůbež a psi utekli. Všichni tři psi jedné noci zmizeli a už se víc neobjevili. Už předtím se z farmy ztratilo všech pět koček, ale nikdo se po nich nescháněl, neboť zmizely také myši a jenom paní Gardnerová si potrpěla na tyto své macíčky.

Devatenáctého října vešel vrávoravě Nahum do Ammiho domu, aby se svěřil s tragickou novinou. Ubohého Thaddea stihla smrt v podkrovním pokoji způsobem, který nelze vypovědět. Nahum vykopal hrob na oploceném, pro tento účel vyhrazeném pozemku za domem a uložil do něj synovy pozůstatky. Do podkrovní místnosti nemohlo nic vniknout, poněvadž mříže



jediného okénka byly v pořádku a dveře byly zamčené. Stál před podobnou hádankou, jako když zašel dobytek ve stáji. Ammi s manželkou se snažili zdrceného otce utěšit jak mohli, třebaže sami tonuli v úzkostech. Jako kdyby nějaká děsivá kletba lpěla na Gardnerových a všem, čeho se dotkli a už samotná přítomnost jednoho z členů této rodiny v domě působila jako závan z končin, které nemají jména a vymykají se jakémukoli popisu. Ammi se musel velice přemáhat, aby Nahuma doprovodil domů, a snažil se seč mohl, aby utišil hystericky vzlykajícího malého Merwina. Zenas útěchu nepotřeboval. V poslední době pouze netečně zíral do ztracena a bez odmlouvání vždy vykonal, co mu otec přikázal. Osud se vůči němu zachoval velmi milosrdně, pomyslel si Ammi. Občas se na Merwinovy výkřiky ozvala slabá odpověď z podkroví, a když Ammi tázavě pohlédl na Nahuma, soused mu vysvětlil, že jeho žena je už pomalu jako věchýtek. Když se začalo šerit, Ammi se rychle odporoučel, protože ani přátelská pouta nebyla natolik pevná, aby se déle zdržel v místech, kde v noci světélkuje vegetace a stromy pohybují či nepohybují korunami za bezvětrí. Pro Ammiho bylo opravdu štěstím, že měl nedostatek fantazie. Ale i tak mu z toho zůstával stát rozum, a kdyby byl s to všechna ta zlá znamení, jichž byl svědkem uvést do spojitosti, nepochybně by úplně zešílel. Se smrákajícím večerem pospíchal domů a děsivé výkřiky pomatené ženy a jekot potrhlého chlapce mu stále zněly v uších.

O tři dny později přiběhl Nahum už záhy ráno, Ammiho nezastihl doma, a proto vběhl do kuchyně a přerývaným hlasem vyprávěl další hroznou zvěst, která se tentokrát týkala jeho nejmladšího syna. Paní Piercová vyděšeně naslouchala. Merwin zmizel. Pozdě večer odešel s lucernou a vědrem pro vodu, ale už se nevrátil. Chlapec měl poslední dobou hlavu jako řešeto a ani dobře nevěděl, co se s ním děje. Lekal se všeho a hned se dal do křiku. Když Nahum uslyšel jeho zoufalé volání, hned vyběhl ze dveří, ale syna ani rozsvícenou lucernu, kterou Merwin nesl, nikde neviděl. Myslel si, že chlapec s lucernou a vědrem se někam zatoulal. Hledal ho v polích a v lese, a když se za úsvitu po bezvýsledném pátrání vrátil Nahum zase na farmu, několik kroků od studny zahlédl kus pokrouceného a částečně roztaveného plechu, který zřejmě zbyl z lucerny. O kousek dál leželo zpřehýbané držadlo a několik žárem poškozených obručí – všechno, co tu zůstalo z vědra. To bylo všechno. Nedovedl si představit, co se stalo, paní Piercová také nevěděla, co říct, a když se Ammi vrátil domů a slyšel, co se stalo, neměl pro to také žádné vysvětlení. Merwin zmizel a nemělo žádnou cenu o tom říkat lidem v okolí, kteří se beztak nyní Gardnerově farmě vyhýbali na sto

honů. Právě tak nemělo smysl o tom hovořit s městskými lidmi v Arkhamu, kteří brali všechno na lehkou váhu. Thad byl pryč a nyní také Merwin odešel. Così se tu plížilo, číhavě obcházelo farmu a čekalo, aby je viděli a slyšeli. Nahum také záhy odejde a požádal Ammiho, aby se postaral o jeho ženu a Zenase, jestliže ho oba přežijí. Tyto přebolestné rány budou určitě trestem, třebaže neměl tušení, čím se provinil, poněvadž vždycky pilně zachovával a plnil Hospodinova přikázání.

Uběhly dva týdny, a když se Nahum neobjevil, začal si Ammi dělat starosti, co s ním je. Nakonec přemohl svůj strach a vypravil se k sousedovi na návštěvu. Z hlavního komína domu se nekouřilo a Ammi se chvíli obával nejhoršího. Pohled na farmu byl otřesný. Na odumřelou, šedivou travu napadalo šedivé listí a na zdech starého domu visely zvadlé, šedivé úponky popínavých rostlin a holé stromy oproti šedé listopadové obloze se zlověstně rýsovaly. Ammimu se zdálo, že jejich větve se záludně pohybují. Ale Nahum byl naživu. Sice byl zesláblý, ležel na pohovce v kuchyni, ale byl při vědomí a schopný dávat jednoduché příkazy Zenasovi: V místnosti byla zima jako v lednici, takže Ammi se roztrásl, a jeho hostitel chraplavě poručil Zenasovi, aby přiložil. A otop opravdu chyběl, poněvadž prostorný krb byl prázdný a vířily v něm jen saze, které rozfoukal závan chladného vzduchu vnikající komínem dovnitř. Za chvíli se ho Nahum otázel, jestli mu je už trochu tepleji, když Zenas přidal pár polen do krbu, a Ammi pochopil, co se stalo. Šílenství zatemnilo jeho sousedovi rozum a nešťastník už necítí bolest ani zármutek.

Šetrně se ho vyptával, aby zjistil, kde je Zenas, ale nic konkrétního se nedověděl. „Žije v studni – žije v studni,“ víc mu pomatený otec neřekl. Ammi si pojednou vzpomněl na choromyslnou paní Gardnerovou a otázel se na ni. „Nabby? Ta je přece tady!“ uslyšel překvapivou odpověď ubohého Nahuma. Pochopil, že ji musí najít sám. Nechal neškodného breptu ležet na pohovce, vzal svazek klíčů visící na hřebíku u dveří a po vrzavých schodech vystoupil do podkroví. Ovzduší tu bylo skoro nedýchatelné a všude vládlo ticho. Ze čtyř dveří byly jen jedny uzamčené, a když po řadě vyzkoušel klíče, zjistil, že třetí klíč je ten pravý. Otočil jím v zámku a otevřel nízké, bíle natřené dveře.

Místnost byla temná, neboť okénko zakrývala primitivní dřevěná mříž. Ammi prozkoumal očima prkennou podlahu, ale nic nezahlédl. Odporný puch byl nesnesitelný a Ammi odběhl do vedlejší místnosti, aby se nadechl. Když se vrátil, zahlédl v koutě cosi tmavého, a když obrysy ostřeji vynikly, zděšeně vykřikl. Zdálo se mu, že okénko na chvíli zastřel mrak, a vzápětí

ucítil, jak o něj zavadil jakýsi odporně zebavý cár mlhy. Podivné barvy se mu roztančily před očima, a nebýt ochromený hrůzou, vzpomněl by si na bublinu v meteoritu, která praskla pod úderem geologického kladívka, i na tu chorobnou vegetaci, která vyrašila na jaře. Ale za těchto okolností myslel pouze na tu neznabožskou zrůdnost, které čelil a jež zcela určitě sdílela nepopsatelný osud mladého Thada i těch hospodářských zvířat. Ale nejstrašnější bylo, že ta hrůza se velice pomalu a viditelně hýbala, zatímco se pomalu rozpadala na kusy.

O tomto střetnutí mi Ammi už neřekl žádné další podrobnosti a v jeho vyprávění se už ta zrůda v koutě nevyskytuje jako pohyblivý objekt. Jsou věci, o nichž je třeba pomlčet, a i lidumilný skutek někdy zákon posuzuje velice příkře. Domyslel jsem se, že když odešel z toho pokoje v podkroví, už se v něm nic nehýbalo. Kdyby dovolil, aby tam zůstalo něco schopné pohybu, dopustil by se ohavného činu, že by tím odsoudil onu bytost k věčnému zatracení. Kdokoli jiný než netečný farmář by omdlel nebo se zbláznil, ale Ammi byl příčetný, když vyšel nízkými dveřmi a uzamkl prokleté tajemství v podkrovním pokoji. Nyní se musí postarat, aby se Nahum najedl, dostalo se mu ošetření a pak byl převezen někam, kde budou o něj patřičně pečovat.

Když Ammi došel ke schodům, zaslechl zezdola temný úder. Dokonce ho napadlo, že to mohl být přidušený výkřik, a znepokojeně si vzpomněl na tu lezavou mlhu, která ho ovanula v tom hrozném pokoji. Jakou záhadnou přítomnost vyburcoval, když vstoupil a vykřikl? Nejasné obavy ho přiměly stát na místě. Hned uslyšel zezdola další zvuky. Jako kdyby něco těžkého bylo vlečeno po zemi a pak se ozvalo hlasité srkání, které mohl vydávat jen nějaký nečistý, odporný živočich při sání. Jeho horečně zbystřené smysly to nějak uvedly do souvislosti s tím, co viděl v podkroví. Proboha! Do jakého tajuplného snového světa se nechtěně dostal? Neodvážil se pohnout, udělat krok vpřed ani couvnout. Stál jako přikovaný a třásl se strachem. Každá jednotlivost se mu vryla do paměti. Ty zvuky, úzkostné čekání, přítmi, strmé a úzké schody a – milosrdná nebesa! – nemýlil se, všude vůkol, kam jen se podíval, co bylo ze dřeva – schody, madlo, sloupky, krovní trámy – světélkovalo.

Uslyšel, jak venku zděšeně zařičel jeho kůň a vzápětí se ozval dusot kopyt a rachocení kol. Za chvíli se zvuky ujíždějící bryčky ztratily v dálce. Co přimělo koně k útěku, to se vystrašený Ammi, stojící bez hnutí na temném schodišti, mohl jen dohadovat. Ale to ještě nebylo všechno. Zvenčí zaslechl pleskavý zvuk, jako kdyby něco šplouchlo do vody. Ammi hnědku

nepřivázal, a zřejmě když se kůň splašil, kolo bryčky narazilo do koruny studně a nějaký kámen se uvolnil. A to staré dřevo stále světélkovalo – pro pána, vždyť dům byl postaven někdy před rokem 1670 a valbová střecha pocházela z roku 1730!

Ze zdola slyšel slabé škrábání a Ammi pevněji sevřel silnou hůl, kterou našel v podkroví, a ponechal si ji, ani nevěda dobře proč. Konečně si dodal odvahy, aby sestoupil do přízemí a zamířil nebojácně ke kuchyni. Ale nedošel tam, protože to, co hledal, mu přišlo v ústřety a jakžtakž ještě žilo. Jestli přilezlo nebo je až sem přivlekly nějaké vnější síly, to Ammi nedovedl říct; ale smrt tomu hleděla z očí. Všechno se to sběhlo v poslední půlhodince: – šedý rozpad už daleko pokročil. Odlamovaly se z toho suché kusy a Ammi nenašel tolik síly, aby se toho dotkl, jenom s hrůzou zíral na znetvořenou karikaturu čehosi, co bývalo lidskou tváří. „Co to bylo, Nahume – copak to bylo?“ zašeptal. A z rozpraskaných, zduřelých rtů se krákoravě vydrala jejich poslední slova:

„Nic... nic... ta barva... pálí... studená, lehká, ale pálí... žije v studni... viděl jsem ji... jako dým... podobná těm květinám zjara... studna v noci svítí... Thad a Merwin a Zenas... všechno je živé... vysaje ze všeho život... byla v tom kameni... odsud pochází... zamořila okolí... nevím, co chce... bublina, co uvnitř kamene našli profesori... rozbili ji... měla stejnou barvu... také květiny a rostliny... muselo být víc... semen... semena vyrostla... tento týden jsem ji viděl poprvé... má strašnou sílu... přemohla Zenase... urostlého chlapce plného života... ochromí mozek a pak se tě zmocní... spálí tě... voda v studni... měl jsi pravdu... ta voda je zlá... Zenas se už od studny nevrátil... nemůžeš uniknout... přitahuje tě... víš, že se tě chystá napadnout, ale není ti to nic platné... viděl jsem ji znovu a znovu od doby, co odnesla Zenase... co je s Nabby, Ammi?... mám už děravou paměť... nevím, kdy jsem jí naposledy donesl jídlo... ji také dostane, jestli nedáme pozor... jenom barva... k večeru mívá její obličej někdy taky tu barvu... pálí a saje... přišla odněkud, kde všechno vypadá jinak než na Zemi... říkal to jeden z těch profesorů... měl pravdu... dávej si pozor Ammi... neustává útočit... vysaje život...“

A to bylo všechno. To, co hovořilo, už mluvit nemohlo, neboť se úplně rozpadlo. Ammi zakryl pozůstatky červeně kostičkovaným ubrusem, dopotácel se k zadním dveřím a vyšel ven. Vystoupil na stráž a zamířil přes desetiakrovou pastvinu na severní cestu a přes lesy se dopajdal domů. Nenašel v sobě tolik odvahy, aby se přiblížil k studni na dvoře, kde se

splašil jeho kůň. Ale když se podíval oknem ven, viděl, že kamenná koruna studny zůstala neporušená. Takže náraz bryčky neuvolnil kámen a voda zašplouchala, když do studny skočilo něco, co předtím zahubilo chudáka Nahuma.

Když Ammi došel domů, uviděl na dvoře koně s bryčkou, kteří sem dorazili před ním, a proto si jeho žena už o něj dělala vážné starosti. Uklidnil ji, ale nic nevysvětloval a neprodleně odjel do Arkhamu, aby úřadům oznámil, že z rodiny Nahuma Gardena už není nikdo naživu. Nepouštěl se do podrobností, jenom řekl, že Nahum a jeho žena Nabby jsou mrtvi – o Thadově smrti se už vědělo – a dodal, že se patrně stali obětí nějakého záhadného moru, který už předtím zahubil hospodářská zvířata. Rovněž oznámil, že Merwin a Zenas jsou nezvěstní. Po výsledku na policejní stanici, musel Ammi doprovodit na Gardnerovu farmu tři policejní úředníky, k nimž se připojil koroner, soudní lékař a veterinář, který viděl ta nemocná zvířata. Ammimu se moc nechtělo jet, neboť odpoledne už pokročilo a obával se, že ho zastihne noc na tom prokletém místě. Nicméně, alespoň trochu ho utěšovalo, že tam nepojede sám.

Za Ammiho bryčkou jel kočár s těmi šesti a kolem čtvrté hodiny odpolední dorazili k zlověstné farmě. Členové komise sice už v životě všelicos viděli, ale když si prohlédli místnost v podkroví a spatřili, co se skrývá pod červeně kostičkovaným ubrusem v přízemí, byli viditelně otřeseni. Už pohled na bezútěšnou šed' kolem opuštěného starého domu byl dostatečně deprimující, ale ty dva rozpadlé pozůstatky lidských těl se vymykaly chápání. Kvapně od nich odvraceli pohled a soudní lékař přiznal, že je v koncích a nemá co by prohlížel. Samozřejmě ale odebral vzorky k provedení rozboru, který později provedla univerzitní laboratoř. Prach z obou lahvíček byl podroben spektrální analýze a znovu se objevily ty čáry záhadného spektra jako při zkoumání vzorku povětroně před rokem. Prach složený z alkalických uhličitánů a fosforečnanů však schopnost vyzařování úplně ztratil, než uplynul měsíc.

Ammi by se o studni na dvoře určitě nezmiňoval, kdyby byl tušil, že komise ji bude chtít neprodleně prozkoumat. Slunce se klonilo k západu a Ammi toužil být už co nejdříve odtud. Nicméně se neovládl natolik, aby co chvíli nevrhl úzkostlivý pohled k roubení studně. Jednomu z detektivů to neušlo, a když na Ammiho uhodil, dověděl se, že Nahum se bál čehosi, co žije tam dole – dokonce měl takový strach, že se ani neodvážil podívat, jestli se Merwin nebo Zenas v studni neutopili. Komise se okamžitě rozhodla přijít

této záhadě na kloub. Ammi, rozechvělý strachem, přihlížel, jak okovem vytahují páchnoucí vodu a vylévají ji na dvůr. Ohrnovali nos nad zápachem, který se nakonec změnil v téměř nesnesitelný puch. Naštěstí byli se svou prací zakrátko hotovi, neboť v studni bylo méně vody, než předpokládali. Není nutné se šířit, co dole našli. Z Merwina a Zenase zbyly jen kostry. Další kosterné pozůstatky patřily srnce a velkému psovi a našli i další kosti několika menších zvířat. Policista se spustil na laně dolů a do bublajícího bahna zarazil dlouhé bidlo, ale nenarazil na pevné dno.

Už se sešeřilo, a proto muži přinesli z domu lucerny. Když viděli, že v studni už nic nenajdou, odebrali se do obývacího pokoje, aby se poradili. Stříbrný srpek měsíce občas vykoul mezi mraky a zalil bledým světlem šedou, nehostinnou pustinu vůkol. Všichni přítomní přiznali, že tuto záhadu nedovedou vysvětlit, tím méně pochopit souvislost mezi prapodivnou vegetací, neznámou zhoubnou chorobou zvířat a lidí na farmě a tajemnými okolnostmi obestírajícími smrt Merwina a Zenase v otrávené studni. Pochopitelně, že slyšeli co si lidé v kraji povídali, ale nemohli uvěřit, že by se tu stalo něco, co odporuje přírodním zákonům. Z povětroně se nepochybně do půdy dostal jed, ale proč onemocněla zvířata a lidé na farmě, když se těch otrávených rostlin a plodin vůbec nedotkli? Mohla za to voda ze studně? Bylo to velmi pravděpodobné. Rozhodně se musí odebrat vzorek a poslat k rozboru. Ale kde hledat příčinu chvilkového pominutí smyslů obou chlapců, že skočili do studně. Jeden jako druhý – a jejich kosti byly našedlé a snadno se lámaly. Proč všechno bylo tak šedé a křehké?

Koroner sedící u okna první zpozoroval záři kolem studně. Už nastala noc a zdálo se, že odpuzující okolí domu slabě světélkuje. Sice protrhanými mraky prosvěcoval srpek měsíce, ale z temného roubení studny se šířilo světlo jako ze ztlumeného reflektoru a pableskovalo v kalužinách, které zůstaly kolem studně po rozlité vodě. To světlo mělo velmi zvláštní zabarvení, a když se Ammi s ostatními přihnul k oknu, polekaně sebou trhl. Ten podivný odstín světla vycházejícího z odporného miazmatu nespátril poprvé. Tu barvu znal už z dřívějška a bál se pomyslet, co přináší toto zlé znamení. Viděl právě takto zbarvenou křehkou bublinu v tom povětroni vloni v létě, zabarvily se tak ty bláznivé rostliny, které vyrašily zjara, a byl přesvědčen, že ta barva se mu dnes ráno mihla před očima, když zaletěl pohledem k zamřížovanému okénku té hrůzné místnosti v podkroví, kde se sběhly ty nepopsatelné věci. Zmizela v zlomku okamžiku a pak pocítil, jak o něj zavadila ta lezává, odporná mlha – načež se takto zabarvené něco vrhlo

na chudáka Nahuma a zahubilo ho. Jeho přítel mu to přece řekl – mělo to stejnou barvu jako ta bublina a rostliny. A potom se na dvoře splašil kůň a odjel s bryčkou, uslyšel šplouchnutí – a teď z té studny se do temné noci rozlévala bledá, zlovolná záře, která měla shodný démonický barevný odstín. Ammimu slouží ke cti, že i v této vzrušené chvíli si lámal hlavu problémem, který byl vlastně čistě odborný. Divil se, že mlha, kterou zahlédl nakrátko v denním světle padajícím okénkem do místnosti, působí stejným optickým dojmem jako tyto noční výpary fosforeskující proti temnému pozadí pustého okolí. To nebylo v pořádku – bylo to proti přírodě – a vybavila se mu poslední slova jeho umírajícího přítele: „Přišla odněkud, kde všechno vypadá jinak než na Zemi... říkal to jeden z těch profesorů...“

Tři koně uvázaní ke kmínkům mrtvých stromů u cesty začali říčet a divoce dusali kopyty. Policista, který předtím seděl na kozlíku, zamířil ke dveřím, ale Ammi mu položil třesoucí se ruku na rameno. „Nechod'te ven,“ pronesl chvějícím hlasem. „Je to tam horší, než vůbec tušíme. Nahum mi říkal, že ve studni se skrývá něco, co ze všeho vysaje život. Říkal, že to je něco, co vyrostlo z bubliny, kterou jsme našli v tom kameni, co vloni v červnu spadl z oblohy. Saje to a pálí, říkal Nahum, a je to jen barevný dým, jako to světlo, co vystupuje teď ze studny. Sotva je vidět a nevíte, co to vlastně je. Nahum si myslel, že vysává život ze všech živých tvorů a tím sílí a mohutní. Tento týden je viděl poprvé a prý to pochází z nějaké daleké hvězdy, odkud přišel ten meteor. To nám také říkali ti profesori. Vypadá to a je to také něco naprosto jiného než cokoli, co známe na tomto božím světě. Přišlo to odkudsi z vesmírných dálav.“

Muži nerozhodně vyčkávali, zatímco záře venku sílila a zvenčí stále hlasitěji zaléhal zběsilý dupot kopyt a říčení koní. Prožívali opravdu děsivé chvíle v tomto starobylém a prokletém domě, kde vzadu v dřevníku uložili znetvořené pozůstatky těch dvou mrtvých z domu a obou utopenců ze studně, zatímco z bahnitého dna studny před domem stoupala ta zkázonosná svítící mlha. Ammi jednal impulzivně, když zadržel kočího, neboť v tu chvíli si nevzpomněl, že když se ho nahoře v podkrovním pokoji dotkla ta barevná mlha, nijak mu neublížila. Ale nakonec asi přece jen učinil dobře, když toho muže přemluvil, aby nevycházel. Nikdo nemůže vědět, co to venku obcházelo té noci, a třebaže ten mor z kosmu ještě doposud nižádnému člověku, který si uchoval jasnou mysl, neuškodil, nikdo neví, zda by se to nestalo nyní, při jeho posledním náporu, ježto záhy prokázal svou sílu a odhalil své záměry.

Měsíc prokmitával mezi mraky a rozptýlil temnotu svým bledým svitem. Jeden z detektivů stojící u okna pojednou překvapeně vyhekl. Muži na něho překvapeně pohlédli a pak také zamířili pohled na místo, které pozoroval. Slova byla zbytečná. Nyní se přesvědčili na vlastní oči, že zprávy kolující po venkově nejsou nepodložené. A proto také později si všichni přítomní slíbili, že o těchto podivných dnech zachovají v Arkhamu mlčení. Je třeba zdůraznit, že v této chvíli vládlo úplné bezvětrí. Zanedlouho se zvedl vítr, ale nyní ještě byl naprostý klid v ovzduší. Na keřících rybízu se nepohnul ani jediný suchý, šedý lístek. Také trásně zdobící střechu kočáru visely nehnutě. Ale přesto se v tomto mrtvém, zlověstném tichu pohybovaly holé vrškové větve všech stromů na dvoře.

Trhavými, šubavými pohyby jako při epileptickém záchvatu křečovitě chňapaly po mracích postríbřených měsícem, bezmocně se kroutily a vzpínaly v povětří, jako kdyby je popoháněly nějaké povely předávané nehmotným spojením od té hrůzy v podzemí, pod černým kořením, která se tam svíjí a zápasí, aby se prodrala ven.

Všichni muži se dívali se zatajeným dechem, ale po chvíli se měsíc schoval za mraky a kontury pohybujících se větví se rozplizly. Ale téměř současně se všem přítomným vydral z hrdla přidušený výkřik. Neboť hrůza nepominula, obrysy stromů ve tmě byly sice nezřetelné, ale v korunách slabě blikalo tisíce světýlek. Byly na konci každé větvičky, podobaly se Eliášovu ohni světélkujícímu na stěžních či ohnivým jazykům, které o letnicích spočinuly na apoštolech. Bylo to obrovské seskupení nepřirozených světýlek, jako když nepřehledný roj masožravých světlušek tančí d'ábelskou sarabandu nad proklatou bažinou; mělo nepojmenovatelnou barvu, kterou Ammi tak dobře znal a které se obával. Mezitím světélkující mlha vystupující ze studně vydávala stále jasnější záři a hlouček mužů tísnící se u okna zachvátil strach, podvědomá úzkost z věcí příštích, neboť tento úkaz si nedovedli vysvětlit. Ta záře se už nevznášela nad studní, ale z ní *tryskala* a zdálo se, že ten beztvárný proud nepopsatelně zbarvené mlhoviny stoupá až k obloze.

Veterinář se zachvěl a šel k předním dveřím, aby zastrčil těžkou závoru. Ammi se také trásl jako osika a strach mu ochromil jazyk, takže mohl jen chvějícím se ukazováčkem upozornit, že koruny stromů jsou zaplaveny jasem. Dusot kopyt a říčení koní neustávaly, ale žádný z těch mužů, kteří byli v tomto starém domě, by se neodvážil vystrčit nos ven, ani kdyby mu za to nabídli bůhvíjakou odměnu. Koruny stromů planuly v zátopě světla a pohybující se větve se vzpínaly, jako by se chtěly narovnat do vertikály.



Dřevěné vahadlo studny také zářilo a vzápětí jeden policista mlčky ukázal na dřevěné kůlky, chlěvy a úly, které stály u kamenné zdi na západní straně dvora. Linula se z nich slabá záře, ale povozy, v nichž návštěvníci přijeli, vypadaly zatím normálně. Potom zaslechli nějaký lomoz a klapot kopyt, a když Ammi zhasil lampu, aby lépe viděli na cestu, pochopili, že zdivočelé spřežení přelomilo kmínek, k němuž je přivázali, a uteklo s kočárem.

Tento otřes pomohl několika mužům rozvázat jazyky. „Napadá to všechny organické látky v okolí,“ zamumlal soudní lékař. Nikdo mu neodpověděl, ale muž, který se spustil do studně pronesl domněnku, že když zarazil to bidlo do rozbahněného dna, vyrušil z klidu cosi nehmatatelného. „To bylo strašné,“ dodal. „To bláto bylo bezedné. Čvachtalo a bublalo a nějak jsem cítil, že tam dole cosi číhá.“ Ammiho kůň stále ještě mlátil kopyty a hlasitě řičel, takže třaslavý hlas svého pána skoro přehlušil. „Pochází to z toho kamene – tam dole se to rozrostlo – uchvátilo všechno živoucí – vysálo jim tělo i duši – Thada a Merwina, Zenase a Nabby – nakonec i Nahuma – všichni pili tu vodu – přemohlo je to – pochází to z hlubin vesmíru, kde se má všechno jinak než tady u nás – teď se to vrací domů –“

V této chvíli, když se ten světelný sloup nepopsatelné barvy ještě víc rozzářil a měnil do fantastických tvarů, který každý z diváků potom později popsal jinak, ubohá uvázaná hnědka vyrazila tak pronikavý výkřik, jaký doposud nikdo z přítomných od koně neslyšel. Všichni v tom pokoji si honem zacpali uši a Ammimu se sevřel žaludek hrůzou a odvrátil se od okna. Nelze to slovy ani vyjádřit – když Ammi zase vyhlédl ven, uviděl nešťastné zvíře nehybně ležet na měsícem ozářené zemi vedle roztráštěné oje bryčky. To byl konec hnědky, kterou nazítří pochovali. Jenže nyní na truchlení nebyla vhodná doba, neboť hned vzápětí jeden z policistů mlčky upozornil na cosi strašného, co s nimi přebývá v tomto pokoji. Poněvadž zhasli lampu, slabá záře zvenčí se linula dovnitř místnosti. Prkenná podlaha i prochozený zbytek koberce světélkovaly právě tak jako dřevěné okenní rámy. Slabá záře vycházela z políček i pelestí pohovky, svítilo ozdobné obložení nad krbem, nábytek, zárubně a vnitřní strana dveří. Co chvíli světla přibývalo a bylo zjevné nad veškerou pochybnost, že nikdo živý a zdravý nemá už co pohledávat v tomto domě.

Ammi je dovedl k zadním dveřím a na polní pěšinu vedoucí k desetiakrové pastvině. Klopýtavě kráčeli jako ve snách a neodvažovali se ohlédnout, dokud nedorazili na vzdálenou stráň. Těšilo je, že tu byla ta pěšina, neboť určitě by se neodvážili vyjít z domu předem na cestu vedoucí

kolem studny. Beztak už bylo dost zlé, že museli kolem svítící stodoly, kůlen a chlívů, a pak se proplétali mezi světélkujícími ovocnými stromy s děsivě pokroucenými kmeny, ještě bohudíky, že ty pohybující se větve byly přece jen vysoko nad jejich hlavami. Když došli k lávce přes Chapmanův potok, srpek měsíce zakryl černý mrak a pak už jen tápali tmou, než se dostali na otevřenou louku.

Když otočili zrak do údolí, kde stála Gardnerova farma, naskytla se jim děsivá podívaná. Všude se tam rozlévala ta obludná, nepopsatelná záře, svítily stromy, budovy, a dokonce i tráva a keře, které se dosud ještě nerozpadly v šedivý prach. Všechny větve se vzpínaly k obloze a na jejich koncích blikaly ty nečisté plamínky a stejně odporně zbarvené ohnivé jazyky tančily na hřebenech střech domu a stodoly a stáje. Bylo to jako výjev z Fuseliho vize: převládala ta světélkující beztvářost, ta nepozemská a nedimenzovaná jedovatá mlha prýštící ze studny – rozlévala se, kypěla, sršela a zlověstně bublala v tom svém nepoznatelném kosmickém spektru.

A pak znenadání ta obludná mlhovina se vznesla k obloze jako raketa nebo meteor a zmizela beze stopy dřív, než kdokoli z těchto diváků se vzmožil k výkřiku. Zůstal jen kulatý, pravidelný kruhovitý otvor v oblacích. Žádný z těch mužů jakživ nezapomene, čeho byli svědky. Ammi upíral prázdný pohled k souhvězdí Labutě, na intenzívně zářící Deneb, kde se neznámá barva rozplynula v Mléčné dráze. Ale za chvíli odvrátil pohled, neboť uslyšel praskot z údolí. Ozýval se odtud praskot dřeva, nezaslechli výbuch, jak později někteří z toho půltuctu mužů tvrdili. Ale výsledek byl stejný, neboť vzápětí se rozpoutalo kataklyzma a místo, kde stála ta farma odsouzená k záhubě, se rozjasnilo, když odtud vytryskl oblak jisker a žhavé hmoty, a pak se vznesla do výše změř trosek a úlomků jako při erupci sopky. Tyto vyvrženiny měly tak fantastickou barvu, že ji náš svět nemůže uznat za normální. Zamžené závojem par, který se rychle rozplýval, stoupaly do výše za obludnou mlhovinou a vzápětí rovněž zmizely v nedohlednu. Zůstala jen temnota, do které se nikdo ze skupinky mužů neodvažoval vrátit, a zvedl se vítr v mrazivých poryvech, jako by vanul odkudsi z mezihvězdných prostor. Fičel a skučel, prudce se hnál po pláni, profukoval korunami lesních stromů v záchvatu kosmického šílenství. Třesoucí se muži si hned uvědomili, že nemá smysl čekat, až znovu vyjde měsíc zpoza oblaků, aby v jeho svitu viděli, co zůstalo z Nahumovy farmy. Strach jim ochromil jazyk, takže ze sedmi mužů nikdo neřekl ani slůvko, co si myslí, když se po severní silnici ubírali pomalu k Arkhamu. Ammi byl na tom hůře než ostatní a poprosil své

druhy, aby ho doprovodili až ke dveřím jeho domu. Báł se jít sám temným, prokletým lesem, kde burácel víchr. Prožil totiž ještě jeden otřes, kterého ostatní zůstali ušetřeni: ten děsivý pohled mu navždycky utkvěl v paměti a teprve po drahných letech se o tom zmínil. Zatímco ostatní se otočili, aby z větrného návrší zabočili na cestu, Ammi se ještě jednou ohlédl na temné, opuštěné údolí, kde jeho přítele stihl neblahý osud. Spatřil jak se na tom vzdáleném místě cosi zvedá a vzápětí opět snáší na dvůr tam, odkud obludná mlhovina před chvílí vystupovala k oblakům. Viděl cosi jako barevný záblesk – barvu, jakou neznáme na naší Zemi ani na nebi. A poněvadž tuto zvláštní barvu poznal, pochopil, že tento poslední sotva patrný zbytek zůstává i nadále v studni na číhané – a od té doby to už neměl v hlavě v pořádku, nikdy už nenabyl své dřívější duševní rovnováhy.

K bývalé Nahumově farmě se už Ammi nikdy nepřiblížil. Čtyřiačtyřicet let uplynulo od oné hrůzné události, ale Ammi na ta místa jakživ už nevstročil – těší se až celé údolí zaplaví přehrada. A já také toužebně očekávám tu chvíli, neboť se mi ani trochu nelíbily měňavé barvy slunečních paprsků nad ústím té opuštěné studny. Doufám, že tu bude vždy hluboká voda – ale ani tak se jí nikdy nenapiju. Ani nemám v úmyslu se někdy ještě vrátit do těchto končin. Tři ze skupinky mužů, kteří doprovázeli Ammiho, se nazítří přišli podívat, co zbylo z farmy. Zůstal stát cihlový komín, kamenné zdivo sklepa, kde tu ležely rozbité cihly, pokroucený kov a suť – také roubení osudné studně ještě stálo. Odtáhli a pohřbili Ammiho mrtvého koníka a také mu vrátili jeho bryčku. Na farmě nenašli jediného živého tvora. Pět akrů šedé prašné pouště zůstalo a nevyrostlo tam už ani stéblo trávy. Dodnes se mezi lesy a loukami prostírá tato obrovitá skvrna jakoby spálená kyselinou a těch několik málo zvědavců, kteří se na ni přišli podívat navzdory špatné pověsti, kterou má mezi venkovskými lidmi, ji pojmenovalo „spálená pláň“.

Co si povídají venkované, bývá často kuriózní. Ale tyto pověsti by mohly být ještě bizarnější, kdyby lidé z města projevíli zájem, aby vzorky vody z oné nepoužívané studny či šedý prach, který neroznáší vítr, byly podrobeny chemickému rozboru. Také botanici by měli zkoumat podivně zakrnělou floru v blízkém okolí spálené pláně, aby se pak mohli vyjádřit k tvrzení venkovských lidí, že poušť se pomalu šíří – sice ne moc, ale asi tak o jeden palec ročně. Lidé říkají, že zjara má rostlinstvo podivné zabarvení a zvěř zanechává na sněhu divné stopy. A na spálené pláni bývá vždycky menší sněhová pokrývka než všude jinde. Koně – třebaže jich v tomto údobí

motorismu je už mnohem méně než dříve – se často plaší v tomto tichém údolí a ani na lovecké psy není spolehnutí, když se přiblíží k šedé poušti.

A také se povídá, že spálená pláň působí poruchy myšlení, neboť v létech následujících po Nahumově odchodu ze světa se mnoho lidí pomátlo v hlavě a nemělo sílu odtud odejít. Ale usedlíci duševně odolnější tento kraj opustili a na jejich chátrající farmy se nastěhovali cizinci. Ale dlouho tu nevydrželi – člověk by rád věděl, co zavdalo popud k divokým, prapodivným zážitkům, o nichž šepem vyprávěli. Prohlašovali, že v noci mívali tíživé a děsivé sny – a je nesporné, že už pouhý pohled na tyto ponuré, temné končiny podněcuje chorobnou představivost. Každý, kdo procházel těmito hlubokými průrvami, zakusil tísnivý pocit cizoty a umělci, kteří přijedou malovat, při pohledu na husté lesy pocítí mrazení v zádech a zmocňuje se jich neklid tušením jejich nezbadatelného tajemství. Sám bych rád znal odpověď, proč došlo k mé abnormální reakci, když jsem jimi tehdy prošel – a to jsem ještě neznal Ammiho příběh. Jakmile se začalo šerit, nejasně jsem si přál, aby se obloha zatáhla mraky, neboť z těch nekonečných mezihvězdných dálav nad mou hlavou na mne padala úzkost.

Neptejte se mě, co si o tom myslím. Neznám odpověď – to je všechno. Kromě Ammiho jsem nenašel nikoho, koho bych mohl vyzpovídat. Lidé v Arkhamu odmítají o těch divných dnech vůbec mluvit a tři profesori, kteří viděli povětroň s barevnou bublinou, jsou už po smrti. Ale bublin bylo víc – na to se můžete spolehnout. Jedna se nakrmila a unikla, ovšem podle všeho tam byla ještě další, která se opozdila. Nepochybně je stále ještě dole ve studni – vím, že tu něco nehrálo se slunečními paprsky dopadajícími na její miasmatický okraj. Venkované říkají, že ta morová skvrna se každý rok o palec rozrůstá, takže ještě i nyní patrně nemá nouzi o nějaké živiny. Ale ať už se tam dole skrývá jakýkoli démon, je jistě k něčemu připoután, neboť jinak by se rychle rozšířil. Přisál se ke kořání stromů, jejichž větve komíhají ve vzduchu? Podle jedné z pověstí, které v současné době kolují po Arkhamu, v noci kmeny mohutných dubů světélkují a kývají korunami, třebaže je bezvětrí.

Pánbůhví, co to může být. Z hlediska fyzikálního, to, co Ammi popsal, by mohl být plyn, jenže tento plyn se řídil zákony v našem vesmíru neznámými. Nebylo to skupenství hmoty ze světů a sluncí, které vidíme v našich teleskopech a jež jsou zachyceny na fotografických deskách v našich observatořích. Nepochází z říše hvězd, jejichž pohyby a velikost naši astronomové měří či pro jejich obrovitost změřit nedokážou. Byla to prostě

jen barva z kosmu – strašný posel z bezedné hlubiny nebes, vymykající se našemu poznání Přírody, z říší, jejichž pouhá jsoucnost nám nejde na rozum, když vyděšeně zíráme na černé propasti ležící mimo náš vesmír, které se otevřely před našima očima.

Velice pochybuji, že by Ammi vědomě lhal, a ani si nemyslím, že jeho vyprávění je výplodem pomatené mysli, jak mě lidé ve městě předem varovali. Na tom meteoru přiletělo do kopců a údolí cosi strašlivého a cosi strašlivého – třebaže nevím, jak mnoho – tam stále ještě zůstalo. Budu rád, až údolí zatopí voda. A doufám, že do té doby se Ammimu nic nestane. Viděl mnohé z té „věci“ – a poznal její zákeřnost. Proč nenašel v sobě dost síly, aby se odstěhoval? A jak dobře si pamatoval poslední slova umírajícího Nahuma – „nemůžeš uniknout... přitahuje tě... víš, že se tě chystá napadnout, ale není ti to nic platné,“ – Ammi je takový hodný stařík – až začnou práce na přehradě, musím napsat stavbyvedoucímu, aby na něho dával dobrý pozor. Hrozně nerad bych na něho myslel jako na šedou, znetvořenou, křehkou monstrózu, která stále častěji se objevuje v mých snech.

# Ulice

Jsou tací, kdo říkají, že věci a místa mají duši, a jsou jiní, kteří to popírají; netroufám si rozhodnout, kdo má pravdu, ale budu vám vyprávět o Ulici.

Muži pevných zásad a čestní tuto Ulici utvářeli, ušlechtilí a nebojácní muži naší krve, kteří přišli z Požehnaných ostrovů na druhé straně oceánu. Zprvu to byla pouze cestička vyšlapaná nosiči vody od lesního pramene ke skupince domů na pobřeží. A jak se tato rozrůstala, přicházeli další muži a hledali příbytek, a proto podél severní strany vystavěli sruby ze silných dubových klád obezděné tam, kde byly obráceny k lesu, neboť v něm číhalo mnoho Indiánů se zápalnými šípy. A v následujících letech vystavěli muži sruby i na jižní straně Ulice.

Nahoru a dolů se po Ulici procházeli vážní muži v špičatých kloboucích a skoro vždy nesli mušketu nebo brokovnici přes rameno. A doprovázely je jejich ženy s čepci, zavázanými pod bradou, a střízlivě oděné děti. A večer muži se ženami a dětmi posedávali u obrovitých krbů, kde četli a rozmlouvali. Hovořili a četli o velice prostých věcech, o věcech, z nichž čerpali odvahu a dobrotu, aby mohli klučit lesy a obdělávat pole. A děti naslouchaly a učily se zákonům a zvyklostem ze starých časů, z oné drahé Anglie, kterou nikdy nespatriily nebo si na ni nepamatovaly.

Vypukla válka, a když skončila, žádní Indiáni už neznepokojovali Ulici. Muži pilně pracovali, dařilo se jim dobře a byli šťastní a spokojení. A děti bezstarostně vyrůstaly a ze staré vlasti přicestovaly další rodiny, aby se usídlily na Ulici. A děti těchto dětí i děti přistěhovalců vyrostly a dospěly. Z městyse se stalo město a sruby postupně mizely a na jejich místě vyrostly domy – prosté, hezké domy postavené ze dřeva a cihel, s kamennými schody a železným zábradlím a nadsvětlíky nade dveřmi. To nebyly žádné chatrné stavby, neboť měly sloužit i příštím generacím. Uvnitř jste našli ozdobná krbová obložení a půvabná schodiště a praktický nábytek, porcelán a stříbro, přivezené ze staré vlasti, které lahodily oku.

A tak Ulice sála do sebe všemi póry sny mladých lidí a těšila se, jak její obyvatelé jsou stále půvabnější a šťastnější. Tam, kde kdysi pouze přísné zásady a čest udávaly tón, společenská slušnost a vzdělanost nabývaly vrchu. Knihy a malby a hudba se nastěhovaly do domů a mladí navštěvovali univerzitu, která se vzosně vypínala na rovině na sever odtud. Zmizely

špičaté klobouky a kordíky, právě tak jako sněhově bílé paruky, po dláždění z kočičích hlav cválal ne jeden plnokrevník a mnohdy pozlacený kočár tudy přehrčel, a na kraji cihlového chodníku byla stupátka k nasedání a sloupky k uvázání koně.

A na Ulici rostlo mnoho stromů: jilmy a duby a důstojné javory, takže v létě tu všude byla zeleň a ozýval se ptačí štěbot. A za domy se prostíraly za zídkou růžové zahrady s cestičkami lemovanými keři a slunečními hodinami; voňavé květy třpytící se rosou večer postríbrila záře měsíce a hvězd.

A tak Ulice snila dál, třebaže přišly války, pohromy a doba se měnila. Jednou všichni mladí muži odešli a někteří se už víc nevrátili zpátky. To bylo tehdy, když svinuli starou vlajku a vztyčili nový prapor s hvězdami a pruhy. Ale třebaže lidé hovořili o velkých změnách, Ulice je nepocítila, neboť její obyvatelé byli stále titíž a vyprávěli o starých známých věcech stejným, navyklym způsobem. A na stromech stále ještě nacházeli pěvci úkryt a večer měsíc a hvězdy shlížely na rosou vlhké květy v růžových zahradách.

A za čas už nebylo vidět na Ulici kordíky, třírohé klobouky ani sněhově bílé paruky. Jak divně vypadali obyvatelé s vycházkovými holemi, s vysokými čepicemi z bobří kožešiny na krátce ostříhaných hlavách! A z dálky se nesly nové zvuky – nejprve neobvyklé baf baf a houkání od jednu míli vzdálené řeky a nato, mnohem později, podivné bafavé zvuky a hvizdy a rachot z jiných směrů. Vzduch už nebyl tak čistý jako dříve, ale celkový ráz místa nedoznal změny. Tělo a duch předků Ulici utvářel. A tento duch se nezměnil ani poté, když rozkopali zem, aby do ní uložili podivné potrubí, či když vztyčili vysoké sloupky nesoucí divné dráty. V té Ulici se uchovávalo tolik dávných tradic, že na minulost se nedalo jen tak snadno zapomenout.

A pak přišly špatné časy, když mnozí, kteří znali starou Ulici, už ji nepoznávali a mnozí, kteří ji znali teď a neznali ji předtím, odešli, neboť jejich způsob řeči byl obhroublý a jejich vzhled nelibý. A také jejich myšlenky se dostaly do střetu s moudrým, spravedlivým duchem Ulice, takže Ulice se jen tiše trápila, jak domy na ní chátraly a stromy jeden po druhém umíraly a růžové zahrady zarůstaly plevelem a měnily se v smetiště. Ale jednoho dne pocítila pýchu, když opět po ní pochodovali mladí muži, z nichž se někteří už nikdy nevrátili. Tito mladí muži měli na sobě modré uniformy.

Jak běžela léta, stíhalo Ulici neštěstí za neštěstím. Všechny stromy, které tu dříve rostly, už byly ty tam a růžové zahrady nahradily zadní trakty ohavných nových staveb na souběžných ulicích. Nicméně domy tu ještě stály navzdory škodám, které na nich způsobil zub času, bouřky a červotoči, neboť

byly postaveny tak, aby sloužily řadě generací. A na Ulici se objevovaly nové obličeje, snědé a zlověstné s kradnými očima a podivnými rysy. Hovořili neznámou řečí a většinu těch zatuchlých domů popsali známými i neznámými znaky. Na cestě se městnaly dvoukolé vozíky. Všude se vznášel nepopsatelně odporný zápach – a pradávňý duch dřímal.

A jednou zavládlo na Ulici velké vzrušení. Za oceánem zuřila válka a revoluce, zhroutila se dynastie a její zdegenerovaní poddaní s pochybnými záměry hromadně prchali do Západní země. Mnozí se ubytovali v zpustlých domech, které znaly kdysi ptačí zpěv a vůni růží. Pak se probudila také Západní země a přidala se k mateřské zemi v jejím titánském zápase za civilizaci. Nad městy opět zavlála stará vlajka vedle vlajky nové a prosté, ale nádherné trikolory. Leč nad Ulicí se netřepetalo mnoho vlajek, neboť tu přebýval pouze strach a nenávist a nevědomost. A opět odcházeli mladí muži, ale ne už tak samozřejmě jako mladí muži v minulosti. Čehosi se jim nedostávalo. A synové mladých mužů z minulé doby, kteří v olivově šedých uniformách nastupovali skutečně s elánem svých předků, pocházeli ze vzdálených míst a neznali Ulici a jejího starobylého ducha.

Za mořem bylo slaveno velké vítězství a většina těch mladých mužů se vrátila v triumfu. Už mezi nimi nebyl žádný, kterému by se nedostávalo odvahy, přesto však strach a nenávist a nevědomost stále ještě přebývaly v Ulici, neboť mnozí zůstali doma a mnoho cizích lidí přišlo ze vzdálených končin do starobylých domů. A mladí muži, kteří se vrátili, tam už déle nebydleli. Většina těch cizích lidí byla snědá a vypadali zlověstně, přesto se však mezi nimi našlo několik obličejů podobných těm, které Ulici formovaly a utvářely jejího ducha. Podobných i nepodobných, neboť v očích všech bylo zřít chorobný lesk chamtivosti, ctižádosti, nevraživosti či fanatismu. A skupina věrolomných a zlých mužů se spikla, aby zasadili Západní zemi smrtelnou ránu a po jejím zhroucení se uchopili moci tak, jak jí dosáhli úkladní političtí vrahové v oné nešťastné, mrazivé zemi, odkud většina z nich kdysi přišla. A ústředí tohoto spiknutí se nalézalo na Ulici, kde se v chátrajících domech scházeli tito cizí rozvratníci a řečnili, jak se připravují na den, kdy poteče krev, vzplanou požáry a nikdo neučiní přítrž jejich zločinnému řádění.

Muži zákona o těchto schůzkách sice věděli, ale sotva co mohli prokázat, ač policisté v civilu horlivě navštěvovali a naslouchali v Petrovičově pekárně, sešlé Rifkinově škole moderní ekonomie, v Společenském klubu i v restauraci Svoboda. Tam všude se zlověstně vypadající muži ve velkém



počtu scházeli, ale pokaždé opatrně volili slova nebo hovořili cizím jazykem. A staré domy stály dosud jako připomínka ušlechtlejších minulých dob pamatovaly zdatné nájemníky z koloniálních časů a růžové zahrady za svitu luny zavlhle rosou. Občas si je přišel prohlédnout nějaký básník nebo cestující a snažil si je představit v zašlé slávě, jenomže těch cestujících a básníků byla vpravdě jenom hrstka.

A nyní se rozšířily pověsti, že v těchto domech se zdržují vůdci velké tlupy teroristů, která jednoho pevně určeného dne rozpoutá vlnu krvavých zločinů, aby zahubila Ameriku a všechny ty ušlechtilé staré tradice, které si Ulice tak velice oblíbila. Na špinavých ulicích se objevovaly letáky a plakáty vytištěné v mnoha jazycích a rozmanitými druhy písma a podněcovaly k zločinu a rebelii. Vyzývaly občany, aby zavrhli zákony a ctnosti, které uctívali naši otcové, aby se odvrátili od duchovních hodnot staré Ameriky – hodnot, které jsou odkazem půldruhého tisíce let anglosaské svobody, spravedlnosti a umírněnosti. A říkalo se, že oni snědí muži, kteří se shromažďují v chátrajících domech na Ulici, jsou mozky strašné revoluce a že na jejich povel mnoho miliónů sprosté nevzdělané holoty v brlozích tisíců měst vystrčí své špinavé drápy, aby pálili, mordovali a ničili, takže země našich otců zůstane pouhou vzpomínkou. Všechny tyto zvěsti se šířily od úst k ústům a mnozí lidé hleděli s obavami vstříc čtvrtému červenci, osudnému datu, které napovídaly ty divné letáky. Ale přesto se nenašel důkaz, aby někoho obtížil vinou. Nikdo nedovedl říci koho zatknout, aby hanebné spiknutí mohlo být potlačeno ještě v zárodku. Čety policistů v modrých uniformách mnohokrát prohledávaly zpustlé domy, ale nakonec toho nechali, neboť i oni pozbyli zájem o zákon a pořádek a přenechali město osudu. Potom přišli muži s mušketami, takže se zdálo, že Ulice ve svém smutném spánku měla živý sen o oné jiné době, kdy muži v špičatých kloboucích s mušketami na ramenou kráčeli po ní od lesního pramene ke skupince domů na pobřeží. Jenže nedošlo k žádnému opatření, které by zastavilo hrozící pohromu, neboť snědí, zlověstní muži byli prohnání a zběhlí v metodách spiklenců.

A tak Ulice neklidně spala, dokud se jedné noci v Petrovičově pekárně a v Rifkinově škole moderní ekonomie, ve Společenském klubu a v restauraci Svoboda i v jiných místech nesešlo mnoho mužů, jejichž oči radostně zářily hrůzným očekáváním. Po skrytých drátech putovala divná poselství a hovořilo se, že ještě podivnější vzkazy měly být odeslány, jenomže to vyšlo najevo až později, když Západní země už vyvázla z nebezpečí. Muži v

olivově šedých uniformách nedovedli říci, co se děje, ani nevěděli, co by měli dělat, neboť snědí, zlověstní muži byli vychytralí a dovedli své pikle utajit.

Ale muži v olivově šedé uniformě si navždycky budou pamatovat onu noc a budou vypravovat o Ulici ještě svým vnoučatům, neboť mnozí byli do ní k ránu vysláni, aby splnili úkol, jaký nikdo z nich nečekal. Bylo známo, že hnízdo anarchie je staré a že domy jsou na spadnutí, neboť je nahlodal zub času, podemlely je lijáky a jsou prolezlé červotočem: avšak to, co se stalo oné letní noci, bylo překvapivé svou zvláštní soudobostí. Byla to vskutku událost nevšední, ač konec konců zcela prostá. Po půlnoci v kterousi ranní hodinu všechny ty ničivé účinky času a bouřek a červotočů naráz dospěly k strašlivému vyvrcholení: a když se domy zřítily, na Ulici zůstaly stát už jen dva staré komíny a kus silné staré cihlové zdi. A ze zřícenin se nepodařilo vyprostit nikoho živého. Básník a jeden cestovatel, kteří byli mezi davem lidí, jenž se shromáždil, aby si prohlédl tu spoušť, vypravují podivné příběhy. Básník říká, že během těch předjitřných hodin viděl nezřetelně ty šedavé trosky ve světle obloukových lamp, ale že nad nimi zřel měsíční svit, který stříbřil hezké domy a jilmy a duby a důstojné javory. A cestovatel prohlašuje, že místo obvyklého odporného zápachu zde cítil libou vůni rozkvetlých růží. Ale nebývají sny básníků a vyprávění cestovatelů klamné, jak každý ví?

Jsou tací, kdo říkají, že věci a místa mají duši, a jsou jiní, kteří to popírají, netroufám si rozhodnout, kdo má pravdu, ale vyprávěl jsem vám o Ulici.

# Obsah

[Za stěnou spánku](#)

[Jak bylo zhlazeno město Sarnath](#)

[Celephais](#)

[Z neznámého světa](#)

[Hrůzný stařec](#)

[Iranonovo hledání](#)

[Prokletý dům](#)

[Barva z kosmu](#)

[Ulice](#)

## EDICE „SPISY H. P. LOVECRAFTA“

dosud vyšlo:

svazek 1. – DAGON

a jiné horrory

(Dagon, Strom, Hudba Ericha Zanna, Vyděděnec, V kryptě, Šepot v temnotách, Proměna Juana Romera)

svazek 2. – VOLÁNÍ CTHULHU

a jiné horrory

(Polaris, Slavnost, Krysy ve zdech, Děs redhookské čtvrti, Volání Cthulhu, Chladný vzduch, Alchymista)

svazek 3. – HRŮZA V DUNWICHI

a jiné horrory

(Hrobka, Ultharské kočky, Obrázek v domě, Pickmanův model, Hrůza v Dunwichi, Ve zdech Eryxu)

svazek 4. – STÍN NAD INNSMOUTHEM

a jiné horrory

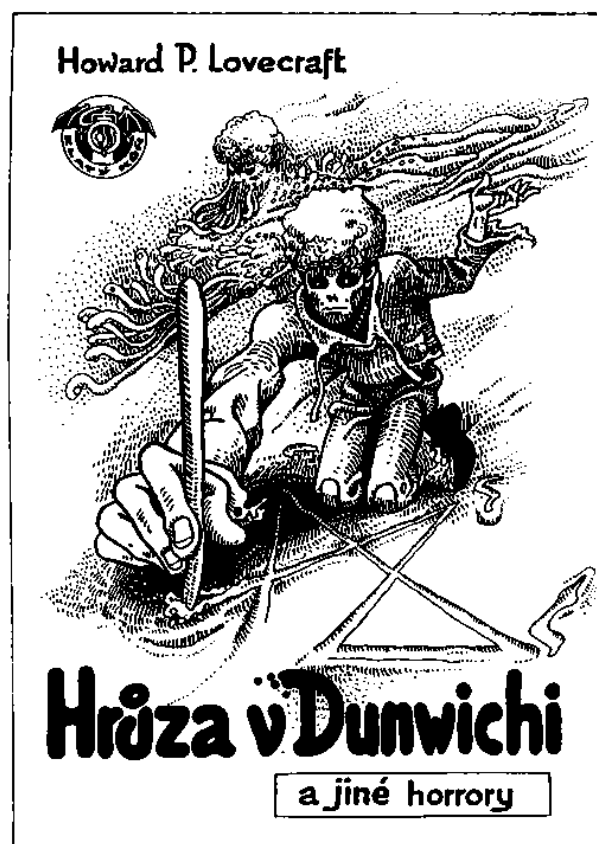
(Měsíční močál, Bezejmenné město, Pes, On, Stín nad Innsmouthem)



svazek 5. – BARVA Z KOSMU

a jiné horrory

(Za stěnou spánku, Jak bylo zhlazeno město Sarnath, Celephais,  
Z neznámého světa, Hrůzný stařec, Iranonovo hledání, Prokletý  
dům, Barva z kosmu, Ulice)



Další svazky se připravují.

SPISY H. P. LOVECRAFTA - 5. svazek. U příležitosti stého výročí narození autora vydalo nakladatelství Zlatý Kůň (pošt. schr. 18, Kaprova 12, 110 01 Praha 1) ve spolupráci s Českou speleologickou společností. Ilustrace: Kája Saudek. Překlady: Jarmila Emmerová, František Jungwirth, Zdeněk Lyčka a Michaela Ponocná. Odpovědný redaktor: Pavel Nosek. Vydání první. Náklad 5.000 výtisků. ISBN 80-85304-07-4



SPISY H. P. LOVECRAFTA - 5. svazek. U příležitosti stého výročí narození autora vydalo nakladatelství Zlatý Kůň (pošt. schr. 18, Kaprova 12, 110 01 Praha 1) ve spolupráci s Českou speleologickou společností. Ilustrace: Kája Saudek. Překlady: Jarmila Emmerová, František Jungwirth, Zdeněk Lyčka a Michaela Ponocná. Odpovědný redaktor: Pavel Nosek. Vydání první. Náklad 5.000 výtisků.

ISBN 80-85304-07-4



